

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Ακαδημαϊκό έτος

2017 – 2018

<http://www.hist-arch.uoi.gr/>

Οι δηλώσεις των μαθημάτων γίνονται
MONO ηλεκτρονικά σε
ημερομηνίες που θα ανακοινωθούν.
Οι φοιτητές ΔΕΝ έχουν δικαίωμα συμμετοχής στις
εξετάσεις μαθημάτων που ΔΕΝ έχουν δηλώσει.

<http://www.hist-arch.uoi.gr/>

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

	Σελ.
ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ	5
ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ	6
- Ιστορικό ίδρυσης και ανάπτυξης του Τμήματος	6
- Εκπαίδευση	6
- Προπτυχιακές Σπουδές	7
- Σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων (ECTS)	8
- Πρακτική άσκηση	8
- Εκπαιδευτικές ειδικότητες	8
- Μεταπτυχιακές Σπουδές	9
- Εργαστήρια	9
- Μουσεία	9
- Βιβλιοθήκη	9
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ	11
ΜΑΘΗΜΑΤΑ	12
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ (ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΙΣΑΧΘΕΝΤΕΣ ΠΡΙΝ ΤΟ 2016-17)	12
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ (ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΙΣΑΧΘΕΝΤΕΣ ΑΠΟ ΤΟ 2016-17 ΚΑΙ ΕΠΕΙΤΑ)	15

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ	18
Α. Τομέας Αρχαίας και Μεσαιωνικής Ιστορίας	20
Β. Τομέας Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων	29
Γ. Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης	36
Δ. Τομέας Λαογραφίας	43
Ε. Προσφερόμενα από Τμήμα Φιλολογίας	47
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ	48
Α. Τομέας Αρχαίας και Μεσαιωνικής Ιστορίας	49
Β. Τομέας Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων	58
Γ. Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης	68
Δ. Τομέας Λαογραφίας	75
Ε. Προσφερόμενα από Τμήμα Φιλολογίας και Φ.Π.Ψ.	80
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ	82

Τ Ο Π Α Ν Ε Π Ι Σ Τ Η Μ Ι Ο

Το Πανεπιστήμιο είναι Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου πλήρως αυτοδιοικούμενο και εκπληρώνει την αποστολή του στο πλαίσιο του Συντάγματος.

Αποβλέπει στην παροχή ανώτατης παιδείας, την ουσιαστική κατάρτιση των φοιτητών, καθώς και στην προαγωγή των επιστημών.

Στο επίκεντρο της διδασκαλίας βρίσκεται τόσο η καλλιέργεια της θεωρητικής σκέψης και η απόκτηση των απαραίτητων επιστημονικών εφοδίων, που αποτελούν τις βασικές συνιστώσες για το διεθνές κύρος των χορηγουμένων Τίτλων Σπουδών και την επαγγελματική σταδιοδρομία αποφοίτων, όσο και η διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης προσωπικότητας, η οποία θα εμφορείται από κοινωνική ευαισθησία και δημοκρατικό ήθος.

Η λειτουργία του Πανεπιστημίου βασίζεται στη δημιουργική συνεργασία όλων των φορέων της ακαδημαϊκής κοινότητας.

Η δραστηριότητα του Πανεπιστημίου βασίζεται στις αρχές του ανθρωπισμού και του σεβασμού των δικαιωμάτων του πολίτη.

Οι αποφάσεις στα θεσμοθετημένα όργανα του Πανεπιστημίου επιβάλλεται να λαμβάνονται με κριτήρια διαφάνειας και αξιοκρατίας.

Η γνώση ως κοινωνικό αγαθό, προκύπτει από την έρευνα που σέβεται τον άνθρωπο και το φυσικό περιβάλλον και διενεργείται σύμφωνα με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο.

Η έρευνα, ως το σύνολο των εργασιών που δημιουργούν γνώση, αποτελεί δικαίωμα που ασκείται σε συνθήκες ακαδημαϊκής ελευθερίας η οποία εγγυάται την αδέσμευτη επιστημονική διερεύνηση και διδασκαλία.

Η κατοχύρωση της ακαδημαϊκής ελευθερίας στη διδασκαλία, την έρευνα, την έκφραση και τη διακίνηση των ιδεών, καθορίζει το σκopo του Πανεπιστημιακού Ασύλου.

(Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Απόφαση αρ. 22444/Β1, ΦΕΚ 310/10.3.05)

Τ Μ Η Μ Α Ι Σ Τ Ο Ρ Ι Α Σ Κ Α Ι Α Ρ Χ Α Ι Ο Λ Ο Γ Ι Α Σ

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΙΔΡΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Η Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων ιδρύθηκε το 1964 ως παράρτημα της Φιλοσοφικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (Β.Δ.735/1964, ΦΕΚ Α' 240) και από το 1970 αποτέλεσε αυτοτελές Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα με δύο Σχολές: τη Φιλοσοφική και τη Φυσικομαθηματική (Ν.Δ. 746/1970, Α'267).

Από το 1984 η Φιλοσοφική Σχολή κατατμήθηκε σε τρία Τμήματα τα οποία χορηγούν αντίστοιχα πτυχία:

Α. Φιλολογίας

Β. Ιστορίας και Αρχαιολογίας

Γ. Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας

Η Σχολή λειτουργεί από το 1982 σύμφωνα με το Νόμο 1268/82.

Το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας συγκροτείται από τέσσερις Τομείς:

Α. Αρχαίας και Μεσαιωνικής Ιστορίας

Β. Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων

Γ. Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης

Δ. Λαογραφίας.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Η εκπαίδευση των φοιτητών του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας έχει ως στόχο τη διδασκαλία της μεθοδολογίας για την επίλυση παλαιών και νέων επιστημονικών προβλημάτων, την καθοδήγηση στον εντοπισμό και την έρευνα των αρχειακών πηγών, τον εξοπλισμό των φοιτητών με τις απαραίτητες γνώσεις πάνω στις βασικές κατευθύνσεις των Ιστορικών και Αρχαιολογικών Σπουδών, καθώς και της Λαογραφίας. Οι απόφοιτοι μπορούν να απασχοληθούν στη Δημόσια και την Ιδιωτική Μέση Εκπαίδευση, στην αρχαιολογική υπηρεσία, σε μουσεία και σε άλλους πολιτιστικούς φορείς, όπως επίσης και σε ερευνητικά κέντρα. Μπορούν επίσης να συνεχίσουν για μεταπτυχιακές σπουδές.

ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

Οι προπτυχιακές σπουδές στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας διαρκούν οχτώ εξάμηνα και οδηγούν στη λήψη **Πτυχίου Κατεύθυνσης**:

1. Ιστορικών Σπουδών 2. Αρχαιολογικών Σπουδών

Ο χρόνος εγγραφής των πρωτοετών ορίζεται κάθε φορά από το Υπουργείο Παιδείας. Εκτός από τον αριθμό των εισαγομένων με τις Γενικές Εξετάσεις, εγγράφονται (σε ποσοστό που προσδιορίζει ο νόμος) ύστερα από ειδικές εξετάσεις και όσοι ανήκουν στις παρακάτω κατηγορίες: Έλληνες του εξωτερικού, παιδιά Ελλήνων υπαλλήλων στο εξωτερικό, Κύπριοι, αλλοδαποί, ομογενείς υπότροφοι, άτομα με ειδικές ανάγκες. Το ακαδημαϊκό έτος αρχίζει την 1η Σεπτεμβρίου και λήγει την 31^η Αυγούστου του επομένου έτους.

Το εκπαιδευτικό έργο διαρθρώνεται σε δύο εξάμηνα (χειμερινό και εαρινό). Κάθε εξάμηνο περιλαμβάνει τουλάχιστον 13 πλήρεις εβδομάδες για τη διδασκαλία και 2-3 εβδομάδες για τις εξετάσεις. Κάθε εβδομαδιαίο τριώρο μάθημα αντιστοιχεί σε τρεις διδακτικές μονάδες. Οι ημερομηνίες καθορίζονται από την Κοσμητεία της Φιλοσοφικής σχολής του Πανεπιστημίου, έτσι ώστε να συμπληρώνεται ο απαραίτητος αριθμός των εβδομάδων διδασκαλίας.

Στο τέλος κάθε εξαμήνου διενεργούνται εξετάσεις, στις οποίες παίρνουν μέρος οι φοιτητές που δήλωσαν και παρακολούθησαν τα αντίστοιχα μαθήματα. Το Σεπτέμβριο κάθε χρόνου διενεργούνται επαναληπτικές εξετάσεις για τα μαθήματα και των δύο εξαμήνων.

Η βαθμολογία καθορίζεται από το διδάσκοντα, ο οποίος είναι υποχρεωμένος να οργανώσει γραπτές ή, κατά την κρίση του, και προφορικές εξετάσεις. Στη βαθμολογία μπορεί να συνυπολογιστεί και η εκπόνηση φροντιστηριακής εργασίας (πάλι κατά την κρίση του διδάσκοντα). Το πρόγραμμα διδασκαλίας, καθώς και εκείνο των εξετάσεων, καταρτίζεται από επιτροπή η οποία πρέπει να λαμβάνει υπόψη της και τις προτάσεις των φοιτητών για μια σωστή κατανομή των ωρών διδασκαλίας και των εξετάσεων (π.χ. να μη συγκεντρώνονται τα μαθήματα στις αρχές της εβδομάδας, να μη συμπίπτουν οι ώρες διδασκαλίας ενός διδάσκοντος με τις ώρες άλλου, να μη συμπίπτουν τα μαθήματα κατά τις εξετάσεις, αλλά να υπάρχουν τα απαιτούμενα χρονικά διαστήματα κ.λπ.).

Στο προπτυχιακό πρόγραμμα συνυπάρχουν μαθήματα κορμού και μαθήματα ύλης (υποχρεωτικά και κατ' επιλογήν υποχρεωτικά), τα μαθήματα των ξένων γλωσσών (αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά) και τα μαθήματα που προσφέρονται από τα μέλη ΔΕΠ άλλων τμημάτων.

Η εκπαίδευση συμπληρώνεται με σεμινάρια-συνέδρια, διαλέξεις Ελλήνων και ξένων επιστημόνων, εργασίες και ειδικά μαθήματα (σχέδιο-φωτογραφία). Παράλληλα οι φοιτητές συμμετέχουν σε ανασκαφές, επιτόπιες έρευνες, επισκέψεις σε μουσεία, σε ασκήσεις και μελέτες αρχαιικών συλλογών κ.λπ.

ΣΥΣΤΗΜΑ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΚΑΙ ΣΥΣΣΩΡΕΥΣΗΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ (ECTS)

Το ευρωπαϊκό σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων βασίζεται στο φόρτο εργασίας, τον οποίο απαιτείται να καταβάλει κάθε φοιτητής, για να επιτύχει τους αντικειμενικούς στόχους ενός προγράμματος σπουδών. Το σύνολο των πιστωτικών μονάδων που πρέπει να έχει συγκεντρώσει ένας φοιτητής για την απόκτηση πτυχίου είναι 240.

Στα μαθήματα που προέρχονται από τα Τμήματα Ιστορίας και Αρχαιολογίας και Φιλολογίας καθώς και τα μαθήματα Παιδαγωγικών και Διδακτικής αντιστοιχούν στο καθένα 5 πιστωτικές μονάδες.

Το προαιρετικό μάθημα της ξένης γλώσσας παρέχει 2 ECTS όπως και η προαιρετική πραγματοποίηση της πρακτικής άσκησης. Σύνολο ECTS μαζί με την ξένη γλώσσα και την πρακτική άσκηση: 244.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ (Π. Α.)

Η Π.Α. πραγματοποιείται προαιρετικά επί ένα δίμηνο σε επιλεγμένους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς, (ιστορικά αρχεία, ερευνητικά κέντρα, μουσεία, πινακοθήκες, εφορίες αρχαιοτήτων κ.λπ.), με σκοπό α) την εμπέδωση που απέκτησαν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες στα μαθήματα μέσα από την πρακτική εφαρμογή τους, β) την άμεση γνώση των συνθηκών εργασίας σε πραγματικούς εργασιακούς χώρους στους οποίους μπορούν να εργαστούν οι απόφοιτοι του Τμήματος, γ) την ανάπτυξη δεξιοτήτων και εξειδικεύσεων που σχετίζονται με τις γνώσεις και τα εφόδια που έχουν λάβει οι φοιτητές του Τμήματος από το Πρόγραμμα Σπουδών κατά τη διάρκεια των σπουδών τους και δ) τη διευκόλυνση της πρόσβασης στην αγορά εργασίας για τους αποφοίτους του Τμήματος. Η πραγματοποίηση της πρακτικής άσκησης προμηθεύεται με 2 ECTS.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΕΚΔΡΟΜΕΣ

Στο πλαίσιο των μαθημάτων του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας πραγματοποιούνται εκπαιδευτικές εκδρομές, στις οποίες η συμμετοχή των φοιτητών δεν είναι υποχρεωτική, εφ' όσον απαιτείται να πληρώσουν γι' αυτές.

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

Στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας εντάσσονται τρία Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών που οδηγούν στην απόκτηση του μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης (Master) και την απονομή διδακτορικού διπλώματος.

1. Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Βυζαντινών Σπουδών
2. Διατομεακό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα «Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία - Λαογραφία»
3. Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα «Αρχαίος Κόσμος: Ιστορία και Αρχαιολογία»

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ

Εργαστήριο Βυζαντινής Ιστορίας (Τομέας Αρχαίας και Μεσαιωνικής Ιστορίας)

Εργαστήριο Αρχαιολογίας (Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας και Τέχνης)

Εργαστήριο Λαογραφίας (Τομέας Λαογραφίας)

Εργαστήριο Προβιομηχανικής Τεχνολογίας (Τομέας Λαογραφίας) Τηλ.: 2651005113

Εργαστήριο Προφορικής Ιστορίας και Ιστοριών Ζωής (Τομέας Νεότερης Ιστορίας και Τομέας Λαογραφίας)

Εργαστήριο Πληροφορικής (για τα μέλη ΔΕΠ και τους φοιτητές) Τηλ.: 2651005158

ΜΟΥΣΕΙΑ

Μουσείο Εικμαγείων και Αντιγράφων έργων της Αρχαίας Τέχνης.

Λαογραφικό Μουσείο και Αρχείο (web: <http://folklore-museum.uoi.gr>)

Μουσείο Τυπογραφίας.

Στεγάζονται στην Πανεπιστημιούπολη, στο κτήριο της Φιλοσοφικής Σχολής.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας διαθέτει πλούσια βιβλιοθήκη με μονογραφίες και συλλογικούς τόμους από την ελληνική και ξενόγλωσση βιβλιογραφία καθώς και περιοδικά σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή. Τα παραπάνω, μαζί με τις σειρές παλαιotypων και σπανίων εκδόσεων, που προέρχονται από δωρεές (Μητροπολίτη Κορυτσάς Ευλογίου Κουρίλα, Σοφίας Αντωνιάδου, Δημοκρατίας Ηλιάδου, Ευρυδίκης Κοντολέοντος, Δημήτρη Λουλέ, Κωνσταντίνου Μέρτζιου, Δημητρίου Πετροπούλου, Χρήστου Πράτσια, Ιωάννη Τσανάκα, Σεραφείμ Χαριτωνίδη κ.ά.) και αγορές, στεγάζονται στην Κεντρική Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου όπου ολόκληρη η πανεπιστημιακή κοινότητα έχει ελεύθερη πρόσβαση (εκτός από τις ειδικές συλλογές, βλ. Εσωτερικό κανονισμό). Στην Βιβλιοθήκη έχουν μεταφερθεί από το τμήμα και τα παρακάτω Αρχεία:

- Αρχείο ανασκαφών Ηπείρου «Σωτήρη Δάκαρα» (Τομέας Αρχαιολογίας)
- Αρχεία Εφετείου και Υποθηκοφυλακείου Ιωαννίνων. Συμβολαιογραφικά έγγραφα, εκκλησιαστικά και μοναστηριακά αρχεία, αρχείο δημοτικού νοσοκομείου «ΕΛΠΙΣ» Αθηνών, οικογενειακά αρχεία καθώς και πλούσιο φωτογραφικό και άλλο έντυπο υλικό, όπως ημερολόγια, εφημερίδες ελληνόγλωσσες και ξενόγλωσσες (Έχει μεταφερθεί στην κεντρική βιβλιοθήκη).

Στους οικείους Τομείς του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας στεγάζονται επίσης τα εξής Αρχεία:

- Λαογραφικό Αρχείο με πρωτογενές, αδημοσίευτο χειρόγραφο υλικό από ολόκληρο τον ελληνικό χώρο και την Κύπρο (Τομέας Λαογραφίας)
- Αρχείο Εθνοτοπικών και Πολιτιστικών Συλλόγων (Τομέας Λαογραφίας)
- Μουσικολογικό Αρχείο (Τομέας Λαογραφίας)

ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

1. Πρόεδρος

2. Γενική Συνέλευση. Αποτελείται από τα μέλη ΔΕΠ και από έναν εκπρόσωπο των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών.

3. Διοικητικό Συμβούλιο. Αποτελείται από τον πρόεδρο του Τμήματος, τους διευθυντές των Τομέων, δύο προπτυχιακούς και έναν εκπρόσωπο των μεταπτυχιακών φοιτητών. Επίσης, συμμετέχει ένας εκπρόσωπος του Ε.Ε.Δ.Ι.Π./Ε.Τ.Ε.Π., όταν συζητούνται θέματα υπηρεσιακής κατάστασης του κλάδου τους.

4. Γραμματεία Τμήματος

Δέχεται τους φοιτητές για κάθε γραμματειακή υποστήριξη και παροχή πληροφοριών σε όλη τη διάρκεια των σπουδών τους και διεκπεραιώνει τις αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος.

Στεγάζεται στο μεταβατικό κτήριο της Διοίκησης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και λειτουργεί καθημερινά. Δέχεται τους φοιτητές καθημερινά από τις 10π.μ. έως τη 1μ.μ. (τηλ. 2651007231, 2651007232, 2651007180, email: gramisar@cc.uoi.gr).

Πρυτανεία

Πρύτανης: Γεώργιος Καψάλης

Αντιπρυτάνεις: Τριαντάφυλλος Αλμπάνης, Θωμάς Μπάκας, Ανδρέας Φωτόπουλος

Κοσμητεία

Κοσμήτορας: Κατερίνη Λιάμπη

Προεδρία Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας

Πρόεδρος: Χρήστος Σταυράκος

Αναπλ. πρόεδρος: Κατερίνη Λιάμπη

Προϊσταμένη Γραμματείας: Κατερίνα Παπαδήμα

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
(ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΙΣΑΧΘΕΝΤΕΣ ΠΡΙΝ ΤΟ 2016-17)**

Μ Α Θ Η Μ Α Τ Α Κ Ο Ρ Μ Ο Υ

Α' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Εισαγωγή στην Αρχαία Ελληνική Ιστορία
2. Εισαγωγή στις Βυζαντινές Σπουδές
3. Εισαγωγή στην Προϊστορική Αρχαιολογία
4. Εισαγωγή στην Κλασική Αρχαιολογία
5. Εισαγωγή στην Ευρωπαϊκή Ιστορία
6. Εισαγωγή στη Λαογραφία
7. Αρχαία Ελληνικά
8. Ξένη Γλώσσα

Β' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Εισαγωγή στη Νεότερη Ελληνική Ιστορία
2. Εισαγωγή στη Ρωμαϊκή Ιστορία
3. Εισαγωγή στις Βαλκανικές Σπουδές
4. Εισαγωγή στην Ιστορία της Νεότερης Τέχνης
5. Εισαγωγή στη Βυζαντινή Αρχαιολογία
6. Εισαγωγή στη Νέα Ελληνική Λογοτεχνία
7. Λατινικά
8. Ξένη γλώσσα

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Νεότερη Ελληνική Ιστορία
2. Ευρωπαϊκή και Παγκόσμια Ιστορία
3. Βαλκανική Ιστορία
4. Ρωμαϊκή Ιστορία
5. Λαογραφία
6. Αρχαία Ελληνικά (Ιστοριογραφία)
7. Νεοελληνική Λογοτεχνία
8. Ξένη Γλώσσα

Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Αρχαία Ελληνική Ιστορία
2. Βυζαντινή Ιστορία
3. Αρχαία Ελληνικά
(Όμηρος, Τραγωδία)
4. Εισαγωγή στη Βυζαντινή
Λογοτεχνία
5. Επιγραφική
6. Ξένη Γλώσσα

Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Βυζαντινή Ιστορία
2. Εισαγωγή στη Φιλοσοφία
ή Ιστορία της Φιλοσοφίας
3. Προϊστορική ή Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Επιλογή από ομάδα Α'
5. Επιλογή από ομάδα Α'
6. Επιλογή από ομάδα Α'

ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Αρχαία Ελληνική Ιστορία
2. Νεότερη Ελληνική Ιστορία
3. Κλασική Αρχαιολογία
4. Επιλογή από ομάδα Α'
5. Επιλογή από ομάδα Γ'
6. Επιλογή από ομάδα Γ'

Ζ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Νεότερη Ελληνική Ιστορία
2. Ευρωπαϊκή και Παγκόσμια Ιστορία
3. Επιλογή από ομάδα Β'
4. Επιλογή από ομάδα Β'
5. Επιλογή από ομάδα Γ'

Η' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Παιδαγωγικά
2. Λαογραφία
3. Επιλογή από ομάδα Α'
4. Διδακτική
5. Επιλογή από ομάδα Γ'

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Προϊστορική Αρχαιολογία
2. Κλασική Αρχαιολογία
3. Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Αρχαία Ελληνικά (Ιστοριογραφία)
5. Νέα Ελληνική Λογοτεχνία
ή Μεσαιωνική Λογοτεχνία
6. Ιστορία της Τέχνης
7. Ξένη γλώσσα

Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Προϊστορική Αρχαιολογία
2. Κλασική Αρχαιολογία
3. Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Αρχαία Ελληνικά
(Όμηρος, Τραγωδία)
5. Ιστορία Νεότερης Τέχνης
6. Επιγραφική
7. Ξένη Γλώσσα

Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Προϊστορική Αρχαιολογία
2. Κλασική Αρχαιολογία
3. Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Ιστορία της Τέχνης
5. Εισαγωγή στην Φιλοσοφία
ή Ιστορία της Φιλοσοφίας
6. Επιλογή από ομάδα Γ'

ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Προϊστορική Αρχαιολογία
2. Κλασική Αρχαιολογία
3. Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Παιδαγωγικά
5. Επιλογή από ομάδα Α'
6. Επιλογή από ομάδα Γ'

Ζ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Κλασική Αρχαιολογία
2. Επιλογή από ομάδα Α'
3. Επιλογή από ομάδα Β'
4. Επιλογή από ομάδα Γ'
5. Επιλογή από ομάδα Γ'

Η' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Βυζαντινή Αρχαιολογία
2. Επιλογή από ομάδα Α'
3. Επιλογή από ομάδα Α'
4. Διδακτική
5. Επιλογή από ομάδα Γ'

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
(ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΙΣΑΧΘΕΝΤΕΣ ΑΠΟ ΤΟ 2016-17 ΚΑΙ ΕΠΕΙΤΑ)
ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΣ

Μ Α Θ Η Μ Α Τ Α Κ Ο Ρ Μ Ο Υ

Α' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Εισαγωγή στην Αρχαία Ελληνική Ιστορία
2. Εισαγωγή στις Βυζαντινές Σπουδές
3. Εισαγωγή στην Προϊστορική Αρχαιολογία
4. Εισαγωγή στην Κλασική Αρχαιολογία
5. Εισαγωγή στην Ευρωπαϊκή Ιστορία
6. Εισαγωγή στη Λαογραφία

Β' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Εισαγωγή στη Νεότερη Ελληνική Ιστορία
2. Εισαγωγή στη Ρωμαϊκή Ιστορία
3. Εισαγωγή στις Βαλκανικές Σπουδές
4. Εισαγωγή στην Ιστορία της Νεότερης Τέχνης
5. Εισαγωγή στη Βυζαντινή Αρχαιολογία
6. Εισαγωγή στη Νέα Ελληνική Λογοτεχνία

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Νεότερη Ελληνική Ιστορία
2. Ευρωπαϊκή και Παγκόσμια Ιστορία
3. Ρωμαϊκή Ιστορία
4. Λαογραφία
5. Αρχαία Ελληνικά (Ρητορεία)
6. Νεοελληνική Λογοτεχνία

Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Αρχαία Ελληνική Ιστορία
2. Βυζαντινή Ιστορία
3. Ελληνοαραβικές Σπουδές
4. Εισαγωγή στη Βυζαντινή Λογοτεχνία
5. Επιγραφική
6. Λατινικά
7. Ξένη Γλώσσα (Προαιρετικό)

Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Βυζαντινή Ιστορία
2. Εισαγωγή στη Φιλοσοφία
ή Ιστορία της Φιλοσοφίας
3. Προϊστορική ή Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Αρχαία Ελληνικά (Ιστοριογραφία)
5. Επιλογή από ομάδα ΙΣΤΟΡΙΑΣ
6. Επιλογή από ομάδα ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Αρχαία Ελληνική Ιστορία
2. Νεότερη Ελληνική Ιστορία
3. Κλασική Αρχαιολογία
4. Αρχαία Ελληνικά
(Όμηρος, Τραγωδία)
5. Επιλογή από ομάδα ΙΣΤΟΡΙΑΣ
6. Επιλογή από ομάδα ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

Ζ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Νεότερη Ελληνική Ιστορία
2. Ευρωπαϊκή και Παγκόσμια Ιστορία
3. Επιλογή από ομάδα ΙΣΤΟΡΙΑΣ
4. Επιλογή από ομάδα ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
5. Επιλογή από ομάδα ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
6. Επιλογή από ομάδα ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

Η' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Παιδαγωγικά
2. Λαογραφία
3. Επιλογή από ομάδα ΙΣΤΟΡΙΑΣ
4. Διδακτική
5. Επιλογή από ομάδα ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ
6. Επιλογή από ομάδα ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Προϊστορική Αρχαιολογία
2. Κλασική Αρχαιολογία
3. Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Αρχαία Ελληνικά (Ρητορεία)
5. Νέα Ελληνική Λογοτεχνία
6. Ιστορία της Τέχνης

Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Προϊστορική Αρχαιολογία
2. Κλασική Αρχαιολογία
3. Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Λατινικά
5. Ιστορία Νεότερης Τέχνης
6. Επιγραφική
7. Ξένη Γλώσσα (Προαιρετικό)

Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Προϊστορική Αρχαιολογία
2. Κλασική Αρχαιολογία
3. Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Ιστορία της Τέχνης
5. Εισαγωγή στην Φιλοσοφία
ή Ιστορία της Φιλοσοφίας
6. Αρχαία Ελληνικά (Ηρόδοτος)

ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Προϊστορική Αρχαιολογία
2. Κλασική Αρχαιολογία
3. Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Παιδαγωγικά
5. Αρχαία Ελληνικά
(Όμηρος, Τραγωδία)
6. Επιλογή από ομάδα ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

Ζ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Κλασική Αρχαιολογία
2. Επιλογή από ομάδα ΑΡΧΑΙΟΛ.
3. Επιλογή από ομάδα ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
4. Επιλογή από ομάδα ΙΣΤΟΡΙΑΣ
5. Επιλογή από ομάδα ΙΣΤΟΡΙΑΣ
6. Επιλογή από ομάδα ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Η' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Βυζαντινή Αρχαιολογία
2. Επιλογή από ομάδα ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ
3. Επιλογή από ομάδα ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ
4. Διδακτική
5. Επιλογή από ομάδα ΙΣΤΟΡΙΑΣ
6. Επιλογή από ομάδα ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΕΠΕΞΗΓΗΣΕΙΣ ΟΜΑΔΩΝ
ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΙΣΑΧΘΕΝΤΕΣ ΠΡΙΝ ΤΟ 2016-17

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΟΜΑΔΑ Α': Βυζαντινή Ιστορία, Αρχαία Ελληνική Ιστορία, Ρωμαϊκή Ιστορία, Νεότερη Ελληνική Ιστορία, Βαλκανική Ιστορία, Ευρωπαϊκή Ιστορία, Λαογραφία, Επιγραφική, Ελληνοαραβικές Σπουδές

Κωδικοί: IBY, IAE, IPΩ, IBA, INE, IEΠ, ΛΑΟ, ΕΠΙ, ΕΑΣ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΟΜΑΔΑ Γ': Προϊστορική Αρχαιολογία, Κλασσική Αρχαιολογία, Βυζαντινή Αρχαιολογία, Ιστορία της Τέχνης

Κωδικοί : ΑΠΡ, ΑΚΛ, ΑΒΥ, ΙΝΤ

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΟΜΑΔΑ Α': Προϊστορική Αρχαιολογία, Κλασσική Αρχαιολογία, Βυζαντινή Αρχαιολογία, Ιστορία της Τέχνης

Κωδικοί : ΑΠΡ, ΑΚΛ, ΑΒΥ, ΙΝΤ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΟΜΑΔΑ Γ': Βυζαντινή Ιστορία, Αρχαία Ελληνική Ιστορία, Ρωμαϊκή Ιστορία, Νεότερη Ελληνική Ιστορία, Βαλκανική Ιστορία, Ευρωπαϊκή Ιστορία, Λαογραφία, Επιγραφική, Ελληνοαραβικές Σπουδές

Κωδικοί: IBY, IAE, IPΩ, IBA, INE, IEΠ, ΛΑΟ, ΕΠΙ, ΕΑΣ

ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΥΟ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΟΜΑΔΑ Β': Κλασσική Φιλολογία, Λατινική Φιλολογία, Μεσαιωνική Φιλολογία, Βυζαντινή Φιλολογία

Κωδικοί: ΦΙΑ, ΛΑΤ, ΦΙΜ, ΦΙΓ, ΦΙΑ, ΑΡΧ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ

Κωδικοί: ΦΠΠ (Εκτός ΦΠΠ172, ΦΠΠ174, ΦΠΠ175)

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ

Κωδικοί: ΦΠΠ172, ΦΠΠ174, ΦΠΠ175

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΙΣΑΧΘΕΝΤΕΣ ΑΠΟ ΤΟ 2016-17 ΚΑΙ ΕΠΕΙΤΑ

ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΥΟ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΟΜΑΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ: Προϊστορική Αρχαιολογία, Κλασσική Αρχαιολογία, Βυζαντινή Αρχαιολογία, Ιστορία της Τέχνης

Κωδικοί : ΑΠΡ, ΑΚΛ, ΑΒΥ, ΙΝΤ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΟΜΑΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΙΣΤΟΡΙΑΣ: Βυζαντινή Ιστορία, Αρχαία Ελληνική Ιστορία, Ρωμαϊκή Ιστορία, Νεότερη Ελληνική Ιστορία, Βαλκανική Ιστορία, Ευρωπαϊκή Ιστορία, Λαογραφία, Επιγραφική, Ελληνοαραβικές Σπουδές

Κωδικοί: IBY, IAE, IPΩ, IBA, INE, IEΠ, ΛΑΟ, ΕΠΙ, ΕΑΣ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΟΜΑΔΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ: Κλασσική Φιλολογία, Λατινική Φιλολογία, Μεσαιωνική Φιλολογία, Βυζαντινή Φιλολογία

Κωδικοί: ΦΙΑ, ΛΑΤ, ΦΙΜ, ΦΙΓ, ΦΙΑ, ΑΡΧ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ

Κωδικοί: ΦΠΠ (Εκτός ΦΠΠ172, ΦΠΠ174, ΦΠΠ175)

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ

Κωδικοί: ΦΠΠ172, ΦΠΠ174, ΦΠΠ175

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ¹

¹ Σχετικά με πιθανές αλλαγές ο Οδηγός Σπουδών θα ανανεώνεται με ευθύνη των συντακτών. Παρακαλούνται οι φοιτητές να ενημερώνονται συχνά από την ιστοσελίδα του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας, όπου είναι αναρτημένος ο Οδηγός Σπουδών.

Α. ΤΟΜΕΑΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2017-18

ΚΩΔ.	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
ΙΑΕ	ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
103	Εισαγωγή στην Αρχαία Ελληνική Ιστορία (Εκπαιδευτική Εκδρομή)	Κ. ΛΙΑΜΠΗ	Α' (Υπ.)
136	Εισαγωγή στη νομισματική. Η περίπτωση των Κυκλάδων	Κ. ΛΙΑΜΠΗ	Ε', Ζ', Πτ., (Επ. Υπ.)
153	Ελληνιστική Μικρά Ασία	Η. ΚΟΥΛΑΚΙΩΤΗΣ	Ε', Ζ', Πτ., (Επ. Υπ.)
108	Η Αρχαία Σπάρτη: Η ιστορία και ο μύθος της	Η. ΚΟΥΛΑΚΙΩΤΗΣ	Ε', Ζ', Πτ., (Επ. Υπ.), Φιλ.
ΙΡΩ	ΡΩΜΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
179	Η ρωμαϊκή επέκταση στον μεσογειακό χώρο (343-31 π.Χ.)	Ι. Τ'ΖΑΜΤΖΗΣ	Γ' (Υπ.)
193	Οι δίκες του Ιησού και του Αποστόλου Παύλου: η Καινή Διαθήκη ως πηγή για τη γνώση της ρωμαϊκής διοίκησης στη Μέση Ανατολή	Ι. Τ'ΖΑΜΤΖΗΣ	Ε', Ζ', Πτ. (Σ), (Επ. Υπ.)
ΙΒΥ	ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
201	Εισαγωγή στις Βυζαντινές Σπουδές (Εκπαιδευτική Εκδρομή)	ΧΡ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ	Α' (Υπ.)
238	Κωνσταντινούπολη: Πόλη και κοινωνία	ΧΡ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ	Ε', Ζ', Πτ. (Σ), (Επ. Υπ.)
248	Ο κόσμος του 12 ^{ου} αιώνα μέσα από τα κείμενα της Άννας Κομνηνής	Π. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ	Ε', Ζ', Πτ. (Σ), (Επ. Υπ.)
311	Ύστερη Βυζαντινή Περίοδος: Κράτος και κοινωνία	Ε. ΣΥΓΚΕΛΛΟΥ	Ε' (Υπ.), (Ιστ.)
219	Οι Βυζαντινοί και οι γείτονές τους στο χώρο των ΝΔ Βαλκανίων και της Αδριατικής (12 ^{ος} – 15 ^{ος} αι.)	Ε. ΣΥΓΚΕΛΛΟΥ	Ε', Ζ', Πτ. (Σ), (Επ. Υπ.)
ΕΑΣ	ΕΛΛΗΝΟΑΡΑΒΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ		
906	Θέματα Ελληνοαραβικών σπουδών	Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ	Ε', Ζ', Πτ. (Επ. Υπ.)
914	Το αραβικό βασίλειο της Δαμασκού	Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ	Ε', Ζ', Πτ. (Επ. Υπ.)
921	Τα «Προλεγόμενα» της Ιστορίας του Ibn Khaldūn (1332-1406 μ. Χ.)	Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ	Ε', Ζ', Πτ. (Σ), (Επ. Υπ.)
910	Χριστιανική και Ισλαμική Αραβόφωνη ιστοριογραφία *	Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ	Ε', Ζ', Πτ. (Επ. Υπ.)
ΙΒΑ	ΒΑΛΚΑΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
351	Κοινωνία και οικονομία στα Βαλκάνια 19 ^{ος} – 20 ^{ος} αι. *	Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ	Ε', Ζ', Πτ. (Επ. Υπ.)

ΙΕΠ	ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
401	Εισαγωγή στην ιστορία της Μεσαιωνικής Δύσης (4 ^{ος} – 15 ^{ος} αι.)	Π. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ	Α' (Υπ.)

*Υπό την προϋπόθεση πρόσληψης Π. Υποτρόφου

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

ΙΑΕ 103 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

(Κ. ΛΙΑΜΠΗ)

Στο μάθημα εξετάζεται η πολιτική ιστορία της Ελλάδος από την κάθοδο των Πρωτοελλήνων μέχρι και το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου.

Βασικούς άξονες θα αποτελέσουν, η επισκόπηση των χρονικών, αλλά και των θεματικών ενοτήτων (βαθμιαία διαμόρφωση και εξέλιξη των πολιτευμάτων, θεσμοί, κοινωνική και οικονομική διάρθρωση των πόλεων – κρατών). Παράλληλα θα παρουσιασθούν οι αρχαίες πηγές (φιλολογικές, επιγραφικές, νομισματικές) και θα συζητηθούν οι μέθοδοι προσέγγισης και αξιολόγησής τους.

Ιδιαίτερη έμφαση σε κάθε εβδομαδιαίο μάθημα δίνεται στις μεθόδους διδασκαλίας του μαθήματος της Αρχαίας Ιστορίας σε σχέση με τις μεθόδους προσέγγισης των πηγών. Σε αυτό συμπεριλαμβάνονται: Βασικές αρχές διδακτικής με πεδίο εφαρμογής τα αρχαιογνωστικά μαθήματα [σχέδιο μαθήματος (αφόρμηση, παρουσίαση, συμπεράσματα), ανάπτυξη της διδακτέας ύλης, προσδιορισμός ειδικών και γενικών μαθησιακών στόχων και σκιοπών, υλοποίηση και διαμόρφωση του αναλυτικού προγράμματος σπουδών, μαθησιακά περιβάλλοντα και διδασκαλία, μορφές αξιολόγησης, γλωσσικών και ερμηνευτικών ασκήσεων / παρατηρήσεων, σχολικά εγχειρίδια και εποπτικά μέσα, διδακτικές προσεγγίσεις, εκπαιδευτικά λογισμικά και νέες τεχνολογίες, ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και το μάθημα της Αρχαίας ιστορίας, εξωσχολική εκπαίδευση και διαθεματική διδασκαλία (μουσεία, αρχαιολογικοί χώροι, κτλ.), σχέδιο δράσης (project)].

ΙΑΕ 136 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΚΥΚΛΑΔΩΝ

(Κ. ΛΙΑΜΠΗ)

Στο μάθημα θα παρουσιασθούν, κατ'αρχήν, οι βασικές γνώσεις για τα αρχαία ελληνικά νομίσματα: προικερματική περίοδος· αναγκαιότητα θέσπισης της εγχρημάτης οικονομίας· τεχνικά ζητήματα· δικαίωμα παραγωγής νομίσματος· σταθμητικοί κανόνες· πληροφορίες, σχετικές με το νόμισμα, που αντλούνται από την αρχαία γραμματεία και τις επιγραφές· ζητήματα κυκλοφορίας εντός και εκτός του κέντρου παραγωγής· πόλεμος, εμπόριο, μεγάλα δημόσια έργα και νόμισμα· εικονογραφία.

Στη συνέχεια, θα παρουσιασθεί το παράδειγμα των νησιών των Κυκλάδων, τα οποία επιδόθηκαν σε νομισματική παραγωγή από τους αρχαϊκούς έως και τους ρωμαϊκούς χρόνους (Αμοργός, Ανάφη, Άνδρος, Γύαρος, Δήλος, Θήρα, Ίος, Κέως, Κίμωλος, Κύθνος, Μήλος, Μύκονος, Νάξος, Πάρος, Σέριφος, Σίκινος, Σίφνος, Σύρος, Τήνος και Φολέγανδρος). Παράλληλα, θα συνεξετάζονται η ιστορία, η οικονομία, οι λατρείες τους, οι εμπορικές σχέσεις που ανέπτυξαν με την ανατολική και δυτική λεiάνη της Μεσογείου, τα καλλιτεχνικά ρεύματα, ανά περίοδο, και οι επιρροές από τα μεγάλα κέντρα της Ιωνίας και της Ανατολής, που αντιφεγγίζονται στη νομισματική μικροτεχνία τους.

Κύριους άξονες του μαθήματος θα αποτελέσουν το νόμισμα ως πρωτογενής πηγή γνώσης της αρχαίας ελληνικής ιστορίας και η μεθοδολογία της νομισματικής έρευνας, ώστε να εξοικειωθούν οι φοιτητές με την τεχνική διδακτική της νομισματολογίας στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Εξάμηνα: ΣΤ', Η', Πτυχίο, Φιλολογικό

Εργασίες προαιρετικές

Εκπαιδευτική εκδρομή στο εξωτερικό

ΙΑΕ 153 Η ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ

(Η. ΚΟΥΛΑΚΙΩΤΗΣ)

Είδος μαθήματος

Μάθημα σε μορφή παραδόσεων. Ενθαρρύνεται η εκπόνηση προαιρετικής ενισχυτικής εργασίας, η οποία αποτελεί το 20% της τελικής βαθμολογίας.

Περιληπτική παρουσίαση

Οι κατακτήσεις του Μ. Αλεξάνδρου άλλαξαν ριζικά τη γεω-πολιτική κατάσταση της Ανατολικής Μεσογείου και έφεραν αλλαγές στους πολιτικούς και κοινωνικούς θεσμούς. Στο μάθημα εξετάζονται οι επιπτώσεις της κατάκτησης στη Μικρά Ασία, έναν χώρο που διακρινόταν για την πολυμορφία του και που συχνά αποτέλεσε το θέατρο των συγκρούσεων μεταξύ των Διαδόχων και των Επιγόνων του Αλεξάνδρου. Αναλύεται η θέση των ελληνικών πόλεων (π.χ. της Εφέσου και της Περγάμου) στη νέα πραγματικότητα, η δημιουργία των ελληνιστικών βασιλείων της περιοχής (ιδ. των Ατταλιδών), καθώς και η ρωμαϊκή επέμβαση μέχρι τους μιθριδατικούς πολέμους. Η προσέγγιση γίνεται με τη βοήθεια φιλολογικών, επιγραφικών και αρχαιολογικών πηγών.

Στόχοι

Πέρα από τους γνωσιακούς στόχους που αφορούν την εξοικείωση των φοιτητών με τα γεγονότα και τους θεσμούς της συγκεκριμένης χρονικής περιόδου, το μάθημα θέτει τα εξής μεθοδολογικά και ιστοριογραφικά ζητήματα: Σε ποιο βαθμό υπήρξε ενότητα του χώρου και των πολιτισμών στη Μ. Ασία; Ποιοι ήταν οι καθοριστικοί παράγοντες για τις πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές εξελίξεις; Ποιος ήταν ο ρόλος του Ελληνισμού ως κυρίαρχο πολιτισμικό παράδειγμα στον ευρύτερο χώρο της Ανατολικής Μεσογείου; Στα ερωτήματα αυτά απαντούν οι φοιτητές μέσα από τον ιστορικό σχολιασμό σχετικών πηγών.

Διάγραμμα μαθημάτων

1. Εισαγωγικά. Η ελληνιστική εποχή: ιστορικά και ιστοριογραφικά προβλήματα.
2. Ο χώρος της Μ. Ασίας και οι ενότητές του. Η πληθυσμιακή σύνθεση.
3. Χρονικές ενότητες:
 - I. Πριν τον Αλέξανδρο και μέχρι το 323 π.Χ.
 - II. Μετά τον Αλέξανδρο μέχρι το 281 π.Χ.
 - III. Μέχρι την Απάμεια (188 π.Χ.)
 - IV. Μέχρι τους Μιθριδατικούς Πολέμους (63 π.Χ.)
 - V. Μέχρι την τελική ρωμαϊκή κατάκτηση (31 π.Χ.)
4. Θεματικές προσεγγίσεις:

Πολιτειακές δομές και θεσμοί, κοινωνία, οικονομία, θρησκεία, πολιτισμός.

ΙΑΕ 108 Η ΑΡΧΑΙΑ ΣΠΑΡΤΗ: Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ Ο ΜΥΘΟΣ ΤΗΣ

(Η. ΚΟΥΛΑΚΙΩΤΗΣ)

Η ιστορία της Αρχαίας Σπάρτης έχει αποτελέσει θέμα πολλών αντιπαράθεσεων. Η οργάνωση της κοινωνίας και του στρατού, τα πολιτειακά όργανα, η θέση των γυναικών και των ειλώτων εξακολουθούν να εγείρουν ζητήματα ερμηνείας. Το ίδιο ισχύει και με τον ρόλο που έπαιξε η Σπάρτη ως πηγή έμπνευσης σε μεταγενέστερες εποχές. Επίκεντρο του μαθήματος αποτελεί η ιστορική και ιστοριογραφική προσέγγιση των παραπάνω ζητημάτων μέσα από τον σχολιασμό φιλολογικών, επιγραφικών και αρχαιολογικών πηγών.

Είδος μαθήματος

Μάθημα σε μορφή παραδόσεων. Ενθαρρύνεται η εκπόνηση προαιρετικής ενισχυτικής εργασίας, η οποία αποτελεί το 20% της τελικής βαθμολογίας.

Διάγραμμα

- I. Η διαμόρφωση του λακεδαιμονικού κράτους.
- II. Η κοινωνική οργάνωση.
- III. Το πολιτικό σύστημα.
- IV. Η εξωτερική πολιτική της Σπάρτης (6^{ος} -4^{ος} αι. π.Χ.)
- V. Η κρίση του 3^{ου} αι. π.Χ. και η παρέμβαση της Ρώμης.
- VII. Η Σπάρτη κατά τη ρωμαϊκή περίοδο.
- VII. Ο μύθος της Σπάρτης στους μεταγενέστερους.

ΠΩ 179 Η ΡΩΜΑΪΚΗ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΣΤΟΝ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΧΩΡΟ (343-31 π.Χ.)

(Ι. Τ'ΖΑΜΤ'ΖΗΣ)

Η διεύρυνση της Ρώμης στον μεσογειακό χώρο μεταξύ των ελληνιστικών κρατικών οντοτήτων και της Καρχηδόνας. Η λογική του επεκτατισμού και η σημασία του πολιτεύματος της Respublica για την επίτευξη των ρωμαϊκών γεωστρατηγικών στόχων. Οι Σαμνιτικοί πόλεμοι και ο εξελικτικός εκρωμαϊσμός της Ιταλίας. Η απόκρουση της εισβολής του Πύρρου. Οι Μακεδονικοί πόλεμοι. Ο πόλεμος του Αντιόχου. Οι Καρχηδονιακοί πόλεμοι. Η κατάκτηση της Μέσης Ανατολής και της Αιγύπτου από τους Ρωμαίους.

Σκοπός του μαθήματος: η περιγραφή του τρόπου με τον οποίο η Respublica κατέκτησε μέσα σε τρεις αιώνες ολόκληρο τον μεσογειακό χώρο και η ανάλυση της διασύνδεσης μεταξύ του πολιτικού συστήματος της Ρώμης κατ' αυτή την περίοδο και της αποτελεσματικότητας στην υλοποίηση των επεκτατικών της βλέψεων.

Μαθησιακό αποτέλεσμα: αναμένεται η δημιουργία εκ μέρους των φοιτητών σφαιρικής εικόνας των διαδραματισθέντων από την έναρξη του Α' Σαμνιτικού πολέμου έως τη ναυμαχία του Ακτίου και, συνάμα, συνειδητοποίηση της σημασίας που είχε για την εξέλιξη της Ιστορίας η στρατηγική στόχευση της Ρώμης να ελέγξει πλήρως, ως φυσικό της χώρο, την ιταλική χερσόνησο και στη συνέχεια να διευρύνει το *imperium* τόσο προς Δυσμάρ όσο και προς Ανατολές, σε βάρος της Καρχηδόνας και των ελληνιστικών κρατικών οντοτήτων.

ΠΩ 193 ΟΙ ΔΙΚΕΣ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΑΥΛΟΥ: Η ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ ΩΣ ΠΗΓΗ ΓΙΑ ΤΗ ΓΝΩΣΗ ΤΗΣ ΡΩΜΑΪΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΗ ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ

(Ι. Τ'ΖΑΜΤ'ΖΗΣ)

Η ρωμαϊκή παρουσία στην Παλαιστίνη μέχρι την ηγεμονία του Τιβερίου. Το καθεστώς της Κοίλης Συρίας. Το σύστημα της Τετραρχίας και η ρωμαϊκή διοίκηση μιας *procuratoria* επαρχίας όπως η Ιουδαία.. Η δίκη του Ιησού: σύγκρουση νόμων. Ο ρόλος του Σανχεντρίν (Συνεδρίου). Ο Παύλος ενώπιον των ρωμαϊκών αρχών: *provocatio* ή *appellatio*;

Σεμιναριακό μάθημα με εκπόνηση γραπτής εργασίας. Η συμμετοχή σ' αυτό των φοιτητών γίνεται μετά από συνεννόηση με τον διδάσκοντα, καθώς απαιτείται τουλάχιστον στοιχειώδης κατανόηση της Λατινικής γλώσσας και πολύ καλή έως άριστη γνώση μιας από τις παρακάτω σύγχρονες γλώσσες: Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Ιταλικά.

Σκοπός του μαθήματος: να καταδειχθεί στους φοιτητές αφ' ενός ότι τα ιερά κείμενα, τοποθετούμενα κάτω από το πρίσμα της επιστημονικής έρευνας της Ιστορίας, συνιστούν ταυτόχρονα σημαντικές γραμματειακές πηγές για τους θεσμούς, πολιτικούς και κοινωνικούς, των ρωμαϊκών επαρχιών και, αφ' ετέρου, να εισαχθούν οι φοιτητές στη μέθοδο της συγκριτικής ανάλυσης γεγονότων, της αντιπαράβολής πηγών προς εξαγωγή συνθετικών τελικών συμπερασμάτων.

Μαθησιακό αποτέλεσμα: μέσω της εκπόνησης γραπτής εργασίας με διάγραμμα (πλάνο έκθεσης του επιλεγέντος θέματος, με ενότητες, υποενότητες, παραγράφους, κ.λ.π.), από το αποτέλεσμα της οποίας θα κριθεί η βαθμολόγηση του φοιτητή στο μάθημα, επιδιώκεται η απόκτηση δεξιότητας στον χειρισμό πηγών, ξένης επίσης βιβλιογραφίας, ανασύνθεσης των ήδη εκπνερασμένων επιστημονικών απόψεων, και βελτίωση της δυνατότητας συγγραφής κειμένου με ιστορικό θέμα, όπως επίσης και της ορθολογικής παρουσιάσής του, πέραν της αφηγηματικής διάστασης.

ΙΒΥ 201 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ (ΧΡ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ)

Το μάθημα απαρτίζεται από 13 διαλέξεις, οι οποίες επικεντρώνονται στα πλέον βασικά ενδιαφέροντα των σύγχρονων βυζαντινών σπουδών. Στόχος του μαθήματος είναι, ανάμεσα σε άλλα, να εξοικειώσει τους φοιτητές με τα τρέχοντα ενδιαφέροντα της Μέσης Εκπαίδευσης σχετικά με το μάθημα της Βυζαντινής Ιστορίας και τις βασικές τεχνικές διδακτικής των

μεσαιωνικών μαθημάτων στην ελληνική δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Πιο συγκεκριμένα, στο πλαίσιο του μαθήματος εξετάζονται τα παρακάτω ζητήματα:

Σκοποί του μαθήματος: εξοικείωση με την επιστήμη της Ιστορίας του Βυζαντίου, γνώση του γενικότερου ιστορικού πλαισίου (αυτοκράτορες, σημαντικά γεγονότα/σταθμοί), του κοινωνικού πλαισίου και των δομών της διοίκησης του κέντρου και των επαρχιών και των βασικών αρχών της οικονομίας του κράτους. Προσέγγιση της διδασκαλίας του μαθήματος της Βυζαντινής Ιστορίας.

Διάγραμμα μαθημάτων: Ιστορία των βυζαντινών σπουδών, πηγές της Βυζαντινής Ιστορίας, οι περιοχές του κράτους, ο αυτοκράτορας και οι θεσμοί, η κρατική οργάνωση, η εκκλησία, η διοίκηση (πολιτική και στρατιωτική), η οικονομία, ο πληθυσμός, εξωτερική πολιτική και σχέσεις με τους γειτονικούς λαούς, η επιβίωση του Βυζαντίου μέχρι σήμερα και η προσφορά του στον πολιτισμό. Εξοικείωση με τη διδασκαλία του μαθήματος της Βυζαντινής Ιστορίας. Στην εξοικείωση συμπεριλαμβάνονται: Βασικές αρχές διδακτικής με πεδίο εφαρμογής τα μεσαιωνικού περιεχομένου μαθήματα [σχέδιο μαθήματος (αφόρμηση, παρουσίαση, συμπεράσματα), ανάπτυξη της διδακτέας ύλης, προσδιορισμός ειδικών και γενικών μαθησιακών στόχων και σκοπών, υλοποίηση και διαμόρφωση του αναλυτικού προγράμματος σπουδών, μαθησιακά περιβάλλοντα και διδασκαλία, μορφές αξιολόγησης, γλωσσικών και ερμηνευτικών ασκήσεων / παρατηρήσεων, σχολικά εγχειρίδια και εποπτικά μέσα, διδακτικές προσεγγίσεις, εκπαιδευτικά λογισμικά και νέες τεχνολογίες, ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και το μάθημα της βυζαντινής ιστορίας, ιστορία της διδασκαλίας και το νομικό πλαίσιο διδασκαλίας των μεσαιωνικών μαθημάτων, εξωσχολική εκπαίδευση και διαθεματική διδασκαλία (μουσεία, αρχαιολογικοί χώροι, κτλ.), σχέδιο δράσης (project)].

IBY238 ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ: ΠΟΛΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

(ΧΡ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ)

Σεμιναριακό μάθημα στο οποίο επί τη βάση των εργασιών θα παρουσιαστεί η εικόνα της Κωνσταντινούπολης ως πρωτεύουσας του Βυζαντίου με τις παντοειδείς δομές της (πολιτικές, εκκλησιαστικές, οικονομικές, κοινωνικές) από την ίδρυσή της έως την κατάληψή της από τους Οθωμανούς το 1453.

Σκοπός του μαθήματος είναι πρωτίστως να εξοικειωθούν οι φοιτητές και φοιτήτριες με την επιστημονική έρευνα και τη συγγραφή επιστημονικών δοκιμίων στον χώρο των βυζαντινών σπουδών. Ακολούθως να αποκτήσουν μια πρώτη εικόνα για την πρωτεύουσα του Βυζαντίου με όλες τις λειτουργίες της ως πόλης, διοικητικού κέντρου και πόλου έλξης κοινωνικών δραστηριοτήτων.

Θα πραγματοποιηθεί εκπαιδευτική εκδρομή στην Κωνσταντινούπολη.

Η βαθμολόγηση των συμμετεχόντων θα γίνει αποκλειστικά επί τη βάση των γραπτών εργασιών που θα παραδώσουν και της παρουσίασης αυτών.

Διάγραμμα μαθημάτων: Εισαγωγή και παρουσίαση των μεθόδων της έρευνας, instrumenta studiorum, παρουσίαση και εξήγηση των θεμάτων των σεμιναριακών εργασιών. Ακολούθως σε κάθε μάθημα οι συμμετέχοντες θα παρουσιάζουν την πρόοδο της έρευνάς τους, θα ακολουθεί συζήτηση επί των προβλημάτων και θα παρουσιάζουν ξενόγλωσσα άρθρα σχετικά με την εργασία τους.

IBY 248 Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΟΥ 12^{ου} ΑΙΩΝΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΗΣ ΑΝΝΑΣ ΚΟΜΝΗΝΗΣ

(Π. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ)

Η Αλεξιάδα της Άννας Κομνηνής, αποτελεί ένα από τα πιο συναρπαστικά κείμενα ολόκληρης της Βυζαντινής λογοτεχνικής παραγωγής. Διαθέτει την ευαισθησία της συγγραφής του από μία γυναίκα και μάλιστα, κόρη του αυτοκράτορα και δίνει πολύτιμες πληροφορίες για πολλά θέματα της εποχής, όπως είναι ο οικογενειακός βίος της αυλής, η αίρεση των Βογομίλων, η άφιξη των στρατευμάτων της Α' σταυροφορίας, και η περί φιλανθρωπίας αντίληψη. Μέσω της ανάλυσης επιλεγμένων κειμένων, καθώς και της σύνθεσης σεμιναριακών εργασιών από τους φοιτητές, τόσο στα πλαίσια του σεμιναρίου, όσο και σε αυτά μίας προφορικής παρουσίασης

κατά την διάρκεια μίας ημερίδας, θα καταβληθεί προσπάθεια για ενδελεχέστερη κατανόηση του έργου, του χώρου και της εποχής του. Οι μαθησιακοί στόχοι που αναμένεται να επιτευχθούν, είναι, πρώτον, η προσπάθεια για μία προσέγγιση των φοιτητών στην ιδιωτική ζωή, τις αντιλήψεις και την θεώρηση των γεγονότων από την ανώτερη Βυζαντινή τάξη του 12^{ου} αιώνα και δεύτερον, η εξοικίωσή τους με τον τρόπο γραφής, τις γλωσσικές μεθόδους και το λογοτεχνικό ύφος που χρησιμοποιεί η Άννα ως ιστορικός.

Στα πλαίσια του μαθήματος, θα γίνει μία πρώτη σειρά διαλέξεων περίπου για τρία μαθήματα, σχετικών με τις εξελίξεις που οδηγούν στην άνοδο των Κομνηνών και τα αντίστοιχα γεγονότα στη δύση. Θα ακολουθήσει το κύριο μέρος, όπου θα παρουσιαστούν επιλεγμένα αποσπάσματα που θα αναλυθούν και θα συζητηθούν στα πλαίσια του σεμιναρίου, ενώ στο τέλος θα γίνει μία γενική αξιολόγηση. Παράλληλα, θα γίνεται προετοιμασία για την παρουσίαση των εργασιών κατά την διεξαγωγή κοινής ημερίδας με τους άλλους συναδέλφους της Βυζαντινής ιστορίας.

IBY 311 ΥΣΤΕΡΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ: ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

(Ε. ΣΥΓΚΕΛΛΟΥ)

Είδος Μαθήματος

Μάθημα σε μορφή παραδόσεων. Οι παραδόσεις εμπλουτίζονται με την μελέτη και ανάλυση αντιπροσωπευτικών πηγών (κυρίως κειμένων).

Περίληπτική παρουσίαση

Το Βυζαντινό κράτος υφίσταται το 1204, με την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους, τον «φυσικό» περιορισμό του. Ο κατακερματισμός της βυζαντινής επικράτειας σε μικρές ηγεμονίες αλλάζει τον πολιτικό χάρτη και θέτει τις βυζαντινές δυνάμεις σε καθεστώς εξουσίας. Εκεί, στη Νίκαια, την Ήπειρο και την Τραπεζούντα δημιουργούνται πυρήνες, από τους οποίους η Νίκαια θα είναι αυτή που θα πετύχει την αποκατάσταση της βυζαντινής εξουσίας. Το 1261 ξεκινά η περίοδος εξουσίας των Παλαιολόγων, η οποία θα χαρακτηριστεί από εσωτερικές διαμάχες, εξωτερικές απειλές, οικονομική και πνευματική κρίση, αλλά και μια πρωτοφανή ανάπτυξη της παιδείας και της τέχνης. Στο μάθημα, παρουσιάζονται οι πολιτικές συνθήκες, καθώς και πτυχές της κοινωνίας των παλαιολόγειων χρόνων.

IBY 219 ΟΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΓΕΙΤΟΝΕΣ ΤΟΥΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΤΩΝ ΝΔ ΒΑΛΚΑΝΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΔΡΙΑΤΙΚΗΣ (12^{ος} – 15^{ος} αι.)

(Ε. ΣΥΓΚΕΛΛΟΥ)

Είδος Μαθήματος

Σεμινάριο. Στο σεμινάριο παρέχονται εργασίες προς εκπόνηση.

Περίληπτική παρουσίαση

Το σεμινάριο αποσκοπεί στην παρουσίαση των πολιτικών συνθηκών στην περιοχή των ΝΔ Βαλκανίων και της Αδριατικής κατά τον ύστερο Μεσαίωνα. Στη συγκεκριμένη περιοχή εμπλέκονται ποικίλες δυνάμεις, δυτικές και βαλκανικές, που καθόρισαν την ιδιότυπη ιστορία της. Βυζαντινοί, Αλβανοί, Σέρβοι, Ιταλοί και Οθωμανοί συγκρούονται και ανταλλάσσουν πρακτικές και αντιλήψεις σε ποικίλα επίπεδα. Η συνδιαλλαγή αυτή διερευνάται μέσα από την ανάλυση πολεμικών γεγονότων, την κατανόηση της γεωστρατηγικής σημασίας του χώρου, όπως αυτή ορίζεται από τη διαπλοκή πολιτικών και οικονομικών συμφερόντων και την εμβάθυνση στο πολιτισμικό υπόβαθρο των εμπλεκόμενων. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στους βαλκανικούς λαούς. Κατά τη διάρκεια του σεμιναρίου δίδονται και συζητώνται εργασίες, που αφορούν σε ειδικότερα θέματα.

ΕΑΣ 906 ΘΕΜΑΤΑ ΕΛΛΗΝΟΑΡΑΒΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

(Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ)

Σκοπός του μαθήματος είναι η μελέτη θεμάτων σχετικών με την επίδραση του ελληνισμού, και της ελληνικής παιδείας και γραμματείας στους λαούς της Εγγύς και Μέσης Ανατολής, και ιδιαίτερα στον αραβόφωνο πολιτισμό.

Μαθησιακά αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση:

- Να χειρίζονται τη σχετική βιβλιογραφία (πηγές και βοηθήματα).
- Να γνωρίζουν τις διόδους και τους τρόπους διάδοσης του «ελληνισμού» στους λαούς της Ανατολής και τον αραβόφωνο πολιτισμό.
- Να περιγράφουν τη μετάδοση στοιχείων της ελληνικής κουλτούρας στον αραβόφωνο πολιτισμό.
- Να επεξεργάζονται κριτικά αποσπάσματα από αραβικές πηγές.
- Να εντοπίζουν στοιχεία της ελληνικής φιλοσοφικής και επιστημονικής διανόησης στην αραβική γραμματεία.
- Να μελετούν απόψεις αραβόφωνων συγγραφέων για τους Έλληνες, την ιστορία και τον πολιτισμό τους.
- Να επισημαίνουν τις επιρροές και τη συμβολή του ελληνισμού στην ανάπτυξη των αραβικών επιστημών και του «αραβικού ανθρωπισμού».

Στο μάθημα θα εξεταστούν τα εξής θέματα:

Εισαγωγικές παρατηρήσεις – ορισμοί. Κέντρα ερευνής - Ινστιτούτα. Εγκυκλοπαίδειες, εγχειρίδια, συλλογές κειμένων και επιστημονικά περιοδικά.

Εργασία έρευνας και πηγές. Τομείς και πεδία ειδικευσης - «Ελληνισμός»: ορισμοί – παρατηρήσεις.

Ο «ελληνισμός» στην συριακή γραμματεία από την εποχή των κατακτήσεων του Μεγάλου Αλεξάνδρου ως την εμφάνιση του Ισλάμ.

Ο «ελληνισμός» στην περσική γραμματεία από την εποχή των κατακτήσεων του Μεγάλου Αλεξάνδρου ως την εμφάνιση του Ισλάμ.

Η ελληνική γλώσσα και παιδεία στην Εγγύς και Μέση Ανατολή έως τα τέλη του 7^{ου} αι. μ.Χ. Εκπαιδευτικά κέντρα και διακεκριμένοι εκπρόσωποι στη φιλοσοφία και τις άλλες επιστήμες.

Η ελληνική παιδεία στις χριστιανικές σχολές των νεστοριανών, ιακωβιτών και μελχιτών στην Εγγύς και Μέση Ανατολή. Οι šābī'ūn της πόλης Χαρράν.

Ο εξαραβισμός της Εγγύς και Μέσης Ανατολής, η ενσωμάτωση στοιχείων των παραδόσεων των λαών της Εγγύς και Μέσης Ανατολής στον υπό διαμόρφωση ισλαμικό πολιτισμό.

Η αρχαία ελληνική κληρονομιά στην αραβική παράδοση. Μεταφράσεις ελληνικών έργων στα Αραβικά (π.χ. Πλάτωνος, Πολιτεία, Αριστοτέλους, Ηθικά Νικομάχεια). Πληροφορίες για τους Έλληνες, την ιστορία και τον πολιτισμό τους στην πρώιμη αραβική γραμματεία.

Αποσπάσματα από το αραβικό έργο του al-Jāhiz (776 - 869 μ. Χ.) για τους Έλληνες, την ιστορία τους και τον πολιτισμό τους.

Αποσπάσματα από το αραβικό έργο του al-Ya'qūbī (π. 905 μ. Χ) για τους Έλληνες, την ιστορία τους και τον πολιτισμό τους.

Αποσπάσματα από το αραβικό έργο του al-Mas'ūdī (896-956 μ.Χ.) για τους Έλληνες, την ιστορία τους και τον πολιτισμό τους.

Στοιχεία της ελληνικής τέχνης στην πρώιμη ισλαμική τέχνη. Η συμβολή του «ελληνισμού» στην ανάπτυξη του «αραβόφωνου ανθρωπισμού».

Παρουσίαση προαιρετικών εργασιών.

Γραπτή εξέταση

Εργασία Προαιρετική

ΕΑΣ 914 ΤΟ ΑΡΑΒΙΚΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ ΤΗΣ ΔΑΜΑΣΚΟΥ

(Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ)

Σκοπός του μαθήματος είναι η παρουσίαση της δημιουργίας του αραβικού βασιλείου με έδρα τη Δαμασκό της Συρίας και της παγίωση της εξουσίας των Αράβων στην περιοχή της Εγγύς και Μέσης Ανατολής.

Μαθησιακά αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση:

- Να χειρίζονται τη σχετική βιβλιογραφία (πηγές και βοηθήματα).

- Να γνωρίσουν οι φοιτητές την ηγεσία και την αραβική δυναστεία που έθεσε τις βάσεις για τη δημιουργία του βασιλείου της Δαμασκού.
- Να περιγράφουν τις αλλαγές που επέφερε η νέα δυναστεία στην πολιτική διοίκηση, στην οικονομία, στην κοινωνία, στη γλώσσα, στη θρησκεία και στον πολιτισμό της περιοχής.
- Να κρίνουν την εξωτερική πολιτική που ακολούθησε η αραβική ηγεσία τόσο προς την Ανατολική Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία όσο και προς άλλα βασίλεια και άλλους λαούς.
- Να δίνουν εξηγήσεις για τους λόγους για τους οποίους οι Άραβες δεν αφομοιώθηκαν από τους λαούς που κατέκτησαν, αλλά αντιθέτως πέτυχαν να θέσουν τις βάσεις για την δημιουργία νέων πολιτικών δομών και ενός καινούργιου πολιτισμού.

Στο μάθημα θα εξεταστούν τα εξής θέματα:

Εισαγωγικές και βιβλιογραφικές παρατηρήσεις. Πηγές για την υπό εξέταση ιστορική περίοδο (7^{ος} – 8^{ος} αι. μ. Χ.).

Το ιστορικό πλαίσιο – Ύστερη Αρχαιότητα - Αυτοκρατορίες – η διάδοση του μονοθεϊσμού – περιφερειακοί λαοί.

Η εμφάνιση του Ισλάμ - αραβικές φυλές – ο έλεγχος περιοχών της Εγγύς και Μέσης Ανατολής από αραβικά στρατεύματα.

Η Ομαγιαδική οικογένεια – ο πρώτος εμφύλιος πόλεμος (*fitna*) – η μεταφορά της εξουσίας στη Δαμασκό της Συρίας.

Οι Σουφινίδες - εσωτερική και εξωτερική πολιτική του Mu'āwīya (661-680 μ.Χ.) - εκστρατείες κατά της Κωνσταντινούπολης.

Ο δεύτερος εμφύλιος πόλεμος. Η άνοδος στην εξουσία των Μαρουανιδών.

Διοικητικές, νομισματικές, φορολογικές, γλωσσικές και άλλες μεταρρυθμίσεις του 'Abd al-Malik (685-705 μ.Χ.).

Η επέκταση των κατακτήσεων: Η κατάκτηση της Ισπανίας.

Η μεγάλη εκστρατεία κατά του Βυζαντίου και η πολιορκία της Κωνσταντινούπολης το 717 μ.Χ.

Διοικητικές, φορολογικές, θρησκευτικές και άλλες μεταρρυθμιστικές διατάξεις του 'Umar II (717-720 μ.Χ.).

Η υποτιθέμενη αλληλογραφία 'Umar II και του Ρωμαίου αυτοκράτορα Λέοντα Γ' (716/7-741 μ. Χ. Το εικονοκλαστικό διάταγμα του Yazīd II (720-724 μ. Χ.)

Η εσωτερική και εξωτερική πολιτική και οι μεταρρυθμίσεις στην οικονομία και το στρατό του Hishām (724-743 μ. Χ.).

Ο τρίτος εμφύλιος πόλεμος και η πτώση του αραβικού βασιλείου.

Παρουσίαση προαιρετικών εργασιών.

Γραπτή εξέταση

Εργασία Προαιρετική

ΕΑΣ 921 ΤΑ «ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ» (*Muqaddimah*) ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ *Ibn Khaldūn* (1332-1406 μ.Χ.)

(Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ)

Σκοπός του Σεμιναρίου είναι η μελέτη αποσπασμάτων από την *Εισαγωγή* ή *Προλεγόμενα* (*muqaddima*) της Ιστορίας του Ibn Khaldūn (1332-1406 μ. Χ.)

Μαθησιακά αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση:

- Να χειρίζονται τη σχετική βιβλιογραφία (πηγές και βοηθήματα) και να μελετούν κριτικά αποσπάσματα από τα «Προλεγόμενα» της ιστορίας του Ibn Khaldūn (1332-1406 μ. Χ.).
- Να γνωρίσουν οι φοιτητές τις απόψεις του Ibn Khaldūn για την ιστορία, τη γεωγραφία, καθώς και για τη γένεση και ανάπτυξη των κοινωνικών και πολιτικών θεσμών.
- Να κρίνουν τις απόψεις του Ibn Khaldūn για την καταγωγή του κράτους, την παραγωγή πλούτου και τη φορολογία.
- Να περιγράφουν τις απόψεις του Ibn Khaldūn για την κοινωνική αλληλεγγύη, τη δημιουργία των πόλεων και τον τρόπο ζωής.

- Να παρουσιάζουν τις απόψεις του Ibn Khaldūn για το ρόλο της θρησκείας στην κοινωνική συμβίωση και τις σχέσεις της με την πολιτική εξουσία.
- Να περιγράφουν τις απόψεις του Ibn Khaldūn για την εκπαίδευση, την παραγωγή γνώσης και την εξειδίκευση των μελών μιας κοινωνίας.
- Να κρίνουν και να εξηγούν τις απόψεις του Ibn Khaldūn για το ρόλο της ελληνικής φιλοσοφίας και των επιστημών στη γένεση και ανάπτυξη των αραβόφωνης διανόησης και των επιστημών.

Στο Σεμινάριο θα μελετηθούν αποσπάσματα από την *Εισαγωγή ή Προλεγόμενα (muqaddima)* του ιστορικού έργου του Ibn Khaldūn (1332-1406 μ. Χ.) σχετικά με τα εξής θέματα:

Εισαγωγικές παρατηρήσεις. Βίος και έργα του Ibn Khaldūn

Έννοια και φύση της ιστορίας – ιστορικές μεταβολές

Η επίδραση του κλίματος και της διαίτας στον άνθρωπο – πολιτισμικές διαφορές μεταξύ λαών

Η οικονομία – εργασία – χρήμα – επαγγέλματα

Το κράτος και φορολογία

Πληθυσμός - παράγοντες που επηρεάζουν το μέγεθος του πληθυσμού

Κράτος και κοινωνία – κοινωνική αλληλεγγύη

Πολιτικοί θεσμοί

Θρησκεία και εξουσία - μορφές εξουσίας

Γνώση και εκπαίδευση

Γνώση – δεξιότητες και ανάπτυξη των επιστημών

Η ελληνική φιλοσοφία και οι επιστήμες στην αραβική γλώσσα και γραμματεία

Παρουσίαση εργασιών

Εργασία Υποχρεωτική.

Το Σεμινάριο μπορούν να επιλέξουν όσοι φοιτητές έχουν παρακολουθήσει το μάθημα «*Η κληρονομιά της κλασικής Αρχαιότητας στην αραβική παράδοση*» ή το μάθημα «*Το αραβικό βασίλειο της Δαμασκού (7^{ος} – 8^{ος} αι. μ. Χ.)*».

ΕΑΣ 910 ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΙΣΛΑΜΙΚΗ ΑΡΑΒΟΦΩΝΗ ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΙΑ (Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ)

ΙΒΑ 351 ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ (Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ)

ΙΕΠ 401 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ ΔΥΣΗΣ (4^{ος}–15^{ος} αι.)

(Π ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ)

Το μάθημα αυτό αποτελεί μία σύντομη ανασκόπηση της ιστορικής και πολιτισμικής εξέλιξης στη δυτική Ευρώπη κατά τη διάρκεια της μεσαιωνικής περιόδου. Θα εξετάσουμε τις επιπτώσεις της εγκατάστασης των γερμανικών φύλων στα ρωμαϊκά εδάφη, την άνοδο της παποσύνης, τις περιφερειακές περιοχές όπως η Αγγλία και η Ιβηρική, την ύπαρξη δύο αυτοκρατοριών, τις Σταυροφορίες, και τις εξελίξεις στο μοναστικό, πολιτιστικό και οικονομικό τομέα. Βασικός στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με τις βασικές πτυχές της ιστορίας του δυτικού μεσαίωνα, μία πρώτη γνώση της κατηγοριοποίησης των πηγών, καθώς και μία πρώτη κριτική αποτίμηση της σημασίας θεσμών και γεγονότων που αναλύονται κατά τις παραδόσεις. Αποτέλεσμα του μαθήματος αναμένεται να είναι η μετέπειτα γνώση, έστω, βασικών πτυχών και εξελίξεων του Ευρωπαϊκού μεσαίωνα και η δυνατότητα να εντάξουν οι φοιτητές αυτά που έμαθαν μέσα στα πλαίσια των εξελίξεων στην Ευρώπη. Εκτός από τις γραπτές εξετάσεις, μία προφορική παρουσίαση ενός θέματος στην τάξη, θα συνεπάγεται και μία βαθμολογική μονάδα κατά την τελική βαθμολογία.

**Β. ΤΟΜΕΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΝΕΩΤΕΡΩΝ ΧΡΟΝΩΝ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2017-2018***

ΚΩΔ.	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
ΙΝΕ	ΝΕΩΤΕΡΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
393β	Εισαγωγή στη Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία (19 ^{ος} – 20 ^{ος} αιώνες): Κράτος και Ελληνική Διασπορά.	Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ	Γ' (Υπ.)
379	Ιστορική δημογραφία του Ελληνικού χώρου (15 ^{ος} -19 ^{ος} αι.)	Κ. ΚΟΜΗΣ	Ε', Ζ', Πτ. (Επ. Υπ.)
359	Ιστορία και ιστορικά τεκμήρια. Το νεοελληνικό παράδειγμα (15 ^{ος} -19 ^{ος} αι.)	Κ. ΚΟΜΗΣ	Ε', Ζ', Πτ. (Επ. Υπ.)
404	Ο ελλαδικός χώρος την περίοδο της Οθωμανικής και της Βενετικής κυριαρχίας Ι: (15 ^{ος} – τέλη περ. 17 ^{ου} αιώνα)	Γ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ	Ε', Ζ', Πτ. (Επ. Υπ.)
200	Επιχειρήσεις, τεχνολογία, εργασία: Ευρώπη και Ελλάδα, 18 ^{ος} -21 ^{ος} αιώνες	Λ. ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗ	Ε', Ζ', Πτ. (Επ. Υπ.)
ΙΕΠ	ΝΕΩΤΕΡΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ		
444	Εισαγωγή στη σύγχρονη ευρωπαϊκή ιστορία	Α. ΜΑΧΑΪΡΑ	Γ' (Υπ.)
429	Η περίοδος του Ιμπεριαλισμού και της Αποικιοκρατίας	Λ. ΦΛΙΤΟΥΡΗΣ	Ε', Ζ', Πτ. (Επ. Υπ.)

* Οι διδάσκοντες του Τομέα Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων, οι οποίοι προσφέρουν ένα μάθημα ανά εξάμηνο, διδάσκουν και στα σεμινάρια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία – Λαογραφία»

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

INE 393β **ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΝΕΟΤΕΡΗ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ (19^{ος}-20^{ος} ΑΙΩΝΑΣ): ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΙΑΣΠΟΡΑ.**
(Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ)

Γενικές επισημάνσεις-Σκοπός του μαθήματος: Ο τρόπος με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε τη νεοελληνική ιστορία εξαρτάται εν πολλοίς από το πώς αντιλαμβανόμαστε την ιστορία των ομογενών επιχειρηματιών της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και της διασποράς. Από τον 18ο αιώνα έως το τέλος του 20ού, η οικονομική ισχύς των Ελλήνων της Διασποράς ήταν καθοριστική και για τις άλλες επιδράσεις τους στην νεότερη ελληνική κοινωνία – ιδεολογικές, πολιτισμικές, κοινωνικές και πολιτικές. Ιδιαίτερα σημαντικός ήταν ο ρόλος τους κατά την περίοδο της οθωμανικής κυριαρχίας: επί τέσσερεις, περίπου, αιώνες οι παροικίες της δυτικής και της κεντρικής Ευρώπης μετακένωναν στην Ελληνική Ανατολή τα στοιχεία εκείνα που αποτέλεσαν καταλύτες στην οικονομική ανάπτυξη και στο σταδιακό κοινωνικό της μετασχηματισμό. Οι πολιτικές, εξάλλου, πρωτοβουλίες των ομογενών συνέβαλαν αποφασιστικά στην τελική διαμόρφωση του ιδεολογικού πλαισίου μέσα στο οποίο προετοιμάστηκε ο απελευθερωτικός αγώνας των Ελλήνων. Στο ίδιο πλαίσιο ερευνάται και η μετανάστευση προς τις ΗΠΑ.

Το μάθημα, επίσης, πραγματεύεται τις προσπάθειες εκσυγχρονισμού στο ελληνικό κράτος, οι οποίες έλαβαν χώρα κατά τον 19ο και 20ό αιώνα. Ειδικότερα, θα αναλυθούν ζητήματα, τα οποία σχετίζονται με τις απόπειρες οργάνωσης του κράτους, του εξορθολογισμού της διοίκησης, της ανάπτυξης της οικονομίας και της ενίσχυσης της γεωργίας. Επιπρόσθετα, θα εξετασθούν θέματα, τα οποία αφορούν ένα ευρύ πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων, το οποίο εντάσσεται στα πλαίσια του εγχειρήματος του αστικού εκσυγχρονισμού του κράτους. Μία απόπειρα, δηλαδή, που ταυτίζεται με τον εκσυγχρονισμό κατά τα Δυτικά πρότυπα, στα πλαίσια της φιλελεύθερης αστικής δημοκρατίας. Παράλληλα, θα εξετασθούν ζητήματα σχετικά με την μεταρρύθμιση σε κάθε τομέα της δημόσιας ζωής, όπως η εκπαίδευση, η υγεία, η γεωργία ή η βιομηχανική ανάπτυξη. Στους φοιτητές προβάλλεται σχετικό ιστορικό αρχειακό υλικό (βίντεο) για την περίοδο του Μεσοπολέμου από το Ιστορικό Κινηματογραφικό Αρχείο της ΕΡΤ.

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η ανάλυση και η ερμηνεία της οικονομικής, πολιτικής και πολιτισμικής δραστηριότητας των Ελλήνων ομογενών της Μεσογείου στην ιστορική μετάβαση από τις Αυτοκρατορίες (όπως η Οθωμανική) στα Έθνη-Κράτη (όπως το Ελληνικό). Μέσα σε αυτό το πλαίσιο θα μελετηθούν τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτισμικά μέσα που διέθεταν, οι στρατηγικές των δικτύων τους, ο «Εθνικός Κοσμοπολιτισμός» των φορέων τους καθώς και οι πολλαπλές ταυτότητες που διαμόρφωσαν οι Έλληνες της Διασποράς σε σχέση με τις χώρες υποδοχής τους. Παράλληλα, αντικείμενο του μαθήματος είναι: η μελέτη των όψεων της ελληνικής οικονομίας στα τέλη του 19ου αιώνα. Η εξωτερική πολιτική. Οι ελληνικές παροικίες. Συνταγματικές και διοικητικές μεταρρυθμίσεις. Ο αστικός εκσυγχρονισμός, ο συνταγματικός φιλελευθερισμός. Κοινωνία, στερεότυπα και ηθικές αξίες στον ελληνικό χώρο. Οικονομική και πνευματική ζωή.

Εργασίες

Κατά τη διάρκεια των μαθημάτων, δίνεται η δυνατότητα στους φοιτητές να παρουσιάσουν εργασία σχετική με τη θεματολογία. Οι εργασίες δεν είναι υποχρεωτικές αλλά ούτε και απαλλακτικές. Προσφέρουν στον φοιτητή καλύτερη βαθμολογία, εφόσον το γραπτό του είναι πάνω από 5.

INE 379 **ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ (15^{ος} -19^{ος} αι.)**
(Κ. ΚΟΜΗΣ)

Πηγές και μεθοδολογία ιστορικής δημογραφίας: απογραφές, υπομνήματα, περιηγητικά κείμενα, ληξιαρχικά βιβλία, οικιστικό δίκτυο, ύψος και διασπορά του πληθυσμού στο χώρο. Παράγοντες μεταβολής του πληθυσμού: επιδημίες, λιμοί, πόλεμοι, οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες, μετανάστευση. Επιμέρους δημογραφικά χαρακτηριστικά: σύνθεση του πληθυσμού κατά φύλο και ηλικία, γαμηλιότητα, γεννητικότητα, θνησιμότητα. Βασικός στόχος του μαθήματος, κατ' αρχάς και κατ' αρχήν, είναι η εξοικείωση των φοιτητών με την ποσοτική ιστορία. Παράλληλα όμως,

καθοδηγούνται, οι φοιτητές, για την παραγωγή ερωτημάτων μεθοδολογικού τύπου, σε σχέση τόσο με την Ιστορία, γενικώς, όσο και με την Ιστορική Δημογραφία, ειδικώς. Στον πυρήνα των ερωτημάτων αυτών ευρίσκεται η κριτική αντιμετώπιση των πηγών, και μάλιστα των ποσοτικών πηγών, αλλά και η στατιστική αξιοποίηση των δεδομένων, περιορισμένη πάντως και ενταγμένη στα όρια που θέτει η Φιλοσοφική Σχολή.

ΙΝΕ 359 ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΤΕΚΜΗΡΙΑ. ΤΟ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ (15^{ος} - 19^{ος} ΑΙΩΝΑΣ) (Κ. ΚΟΜΗΣ)

Ιστορικές πηγές και μεθοδολογία αξιοποίησης αυτών. Τα αξιοποιούμενα τεκμήρια, στο πλαίσιο του μαθήματος, προέρχονται από οθωμανικές και κυρίως βενετοκρατούμενες περιοχές του ελλαδικού χώρου και χρησιμοποιούνται προκειμένου να διερευνηθούν πλευρές της Οικονομικής και Κοινωνικής Ιστορίας. Κατ' αρχάς, γίνεται μία συνοπτική παρουσίαση των ελληνικών αρχείων στο σύνολό τους, αναδεικνύοντας τις πλέον ενδιαφέρουσες, από τις διαθέσιμες, αρχειακές ενότητες. Εν συνεχεία, εξετάζονται τα τεκμήρια, κατά ιδιαίτερη κατηγορία, με τη συμμετοχή των φοιτητών. Μέσω του εγχειρήματος, στο σύνολό του, ενισχύεται η εκδήλωση πρωτοβουλίας, εκ μέρους των φοιτητών, προκειμένου να διατυπώνουν προτάσεις χρήσης και αξιοποίησης των διαθέσιμων ιστορικών τεκμηρίων.

ΙΝΕ 404 Ο ΕΛΛΑΔΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΕΝΕΤΙΚΗΣ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΣ, Ι: (15^{ος} - τέλη περ. 17^{ος} αι.) (Γ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ)

Περίληψη: Το μάθημα αυτό καλύπτει την περίοδο από τον 15^ο αιώνα (ιδίως μετά την Άλωση) ως το 1669, οπότε με την υποταγή της βενετοκρατούμενης έως τότε Κρήτης ολοκληρώθηκε η κατάκτηση όλου σχεδόν του ελληνικού χώρου από τους Οθωμανούς Τούρκους. Ύστερα από μία εισαγωγή σε μεθοδολογικής υφής ζητήματα και στην «εγκατάσταση» Οθωμανών και Ενετών στον ελληνικό χώρο, θα εξετασθούν, με αξιοποίηση πηγών, τα βασικότερα ζητήματα που αφορούν την κοινωνική, οικονομική και πνευματική κατάσταση του Ελληνισμού αυτή την περίοδο: ιδεολογικά ρεύματα και στάση των Ελλήνων έναντι των δύο ξένων κυριάρχων, διοίκηση, νομική θέση των κατακτημένων, κοινωνική συγκρότηση (στις πόλεις και στην ύπαιθρο), γαιοκτησία, φορολογία, οικονομία και εμπόριο, κοινότητες, παιδεία, Οικουμενικό Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως και ρόλος της Ορθόδοξης Εκκλησίας, εξισλαμισμοί, παιδομάζωμα, πληθυσμιακές μετακινήσεις και ορισμένα από τα επαναστατικά κινήματα.

Στόχοι του μαθήματος και αναμενόμενα αποτελέσματα

α. Να γνωρίσουν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες σ' όλες τους τις διαστάσεις τα πιο σημαντικά γεγονότα αυτής της περιόδου, μέσα από την κριτική προσέγγισή τους και την ειδική βιβλιογραφία που δίνεται σε κάθε μάθημα, ώστε να είναι σε θέση να κατανοήσουν τις σχέσεις αλληλεξάρτησης ανάμεσα στις πολιτικές μεταβολές και τα κοινωνικο-οικονομικά φαινόμενα, καθώς και τη σχέση αιτίου-αιτιατού στην ιστορία.

β. Να είναι σε θέση να μελετούν σε βάθος, να αναλύουν και ν' αξιοποιούν τις διάφορες (ελληνικές και ξένες) πηγές που δίνονται και σχολιάζονται σε κάθε μάθημα, ώστε η ιστορική γνώση να είναι ουσιαστική. Γι' αυτόν άλλωστε το λόγο στις εξετάσεις προβλέπεται ο υποχρεωτικός σχολιασμός μιας πηγής από το corpus των πηγών που διανέμεται δωρεάν, μαζί με το corpus των παραδόσεων των μαθημάτων.

γ. Να αναπτυχθεί στη διάρκεια των μαθημάτων ο διάλογος ανάμεσα στον διδάσκοντα και τους φοιτητές/φοιτήτριες και μεταξύ των φοιτητών, ώστε να ακούγονται όλες οι απόψεις και να προβάλλονται όλες οι αντιρρήσεις πάνω σε συγκεκριμένα ζητήματα, με στόχο αφενός την όσο γίνεται πιο αντικειμενική, χωρίς μυθοποιήσεις και προκατειλημμένες ιδέες γνώση των γεγονότων αυτής της περιόδου και αφετέρου τη διαμόρφωση ατόμων, που να είναι σε θέση να σκέπτονται ελεύθερα και να προβληματίζονται δημιουργικά πάνω στα ιστορικά γεγονότα.

Εργασίες

Δίνονται προαιρετικές γραπτές εργασίες, που λαμβάνονται υπόψη στην τελική βαθμολογία, με την προϋπόθεση ότι ο φοιτητής ή η φοιτήτρια έχει προβιβάσιμο βαθμό στο γραπτό του.

Επισκέψεις

Θα επιδιωχθεί η πραγματοποίηση μιας επίσκεψης στα Γενικά Αρχεία του Κράτους ή σε Αρχεία που βρίσκονται στα Ιωάννινα.

Διάγραμμα μαθημάτων

Μάθημα 1^ο: ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1453-1669

Μάθημα 2^ο: Η ΑΛΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΚΑΙ Ο ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΤΗΣ ΣΤΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ

Μάθημα 3^ο: ΤΟ ΟΘΩΜΑΝΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ

Μάθημα 4^ο: Η ΘΕΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΤΟ ΟΘΩΜΑΝΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Μάθημα 5^ο: ΕΞΙΣΛΑΜΙΣΜΟΙ ΣΤΟΝ ΕΛΛΑΔΙΚΟ ΧΩΡΟ – Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΟΜΑΖΩΜΑΤΟΣ

Μάθημα 6^ο: Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Μάθημα 7^ο: ΤΟ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Μάθημα 8^ο: Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΣΤΙΣ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΟΥΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

Μάθημα 9^ο: ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ – ΕΜΠΟΡΙΟ

Μάθημα 10^ο: ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ ΠΛΗΘΥΣΜΩΝ

Μάθημα 11^ο: ΔΥΟ ΑΠΟ ΤΑ ΠΟΛΛΑ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ ΣΤΟΝ ΕΛΛΑΔΙΚΟ ΧΩΡΟ

Μάθημα 12^ο: ΒΕΝΕΤΟΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΣ ΕΛΛΑΔΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ (Α')

Μάθημα 13^ο: ΒΕΝΕΤΟΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΣ ΕΛΛΑΔΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ (Β')

ΙΝΕ 200 ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ, ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ, ΕΡΓΑΣΙΑ: ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΕΛΛΑΔΑ, 18^{ΟΣ} -21^{ΟΣ} ΑΙΩΝΑΣ (Λ. ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗ)

Περίληψη: Το μάθημα εμβαθύνει στην οικονομική και κοινωνική ιστορία της νεότερης και σύγχρονης εποχής. Εξετάζονται οι μετασχηματισμοί που επέφεραν η Βιομηχανική Επανάσταση και η άνοδος του βιομηχανικού καπιταλισμού στην οικονομία και την κοινωνία στην Ευρώπη, στον μεσογειακό και ελλαδικό χώρο, συμβάλλοντας στην παγκοσμιοποίηση. Ειδικότερα εξετάζεται α) η οργάνωση και λειτουργία των επιχειρήσεων και οι μετασχηματισμοί στη θεσμική οργάνωσή τους, β) οι ποικίλες επιδράσεις της τεχνολογίας στην κοινωνία και την οικονομία σε εθνικό, διεθνικό και παγκόσμιο επίπεδο (λ.χ. ανάπτυξη τεχνικών δικτύων, συστημάτων μεταφοράς, βιομηχανική παραγωγή, ανάπτυξη διεθνούς εμπορίου, τεχνική εκπαίδευση) και γ) τα προβλήματα της εργασίας σε σχέση με την οργάνωση των επιχειρήσεων και την τεχνολογική αλλαγή (λ.χ. αλλαγές στην εργασιακή διαδικασία, απώλεια ειδικοτήτων, ανεργία, δημιουργία νέων θέσεων εργασίας) και οι κοινωνικές απαντήσεις στα προβλήματα αυτά (συγκρότηση σωματείων, εργατικοί αγώνες, πολιτική αντιπαράθεση).

Στο μάθημα περιλαμβάνονται επισκέψεις σε ιστορικά αρχεία/βιβλιοθήκες και συστηματική χρήση οπτικοακουστικών τεκμηρίων (ταινίες κλπ).

Στόχοι του μαθήματος

α) να εισάγει τους φοιτητές στη σύγχρονη ιστορική συζήτηση για την παγκοσμιοποιημένη οικονομία, β) να τους βοηθήσει να κατανοήσουν όρους όπως «Βιομηχανική Επανάσταση», «βιομηχανικός καπιταλισμός», «τεχνολογική αλλαγή», «εργασιακή διαδικασία», «παγκοσμιοποίηση» και γ) να τους εισάγει στη λογική της έρευνας στην οικονομική και κοινωνική ιστορία (μέσω της χρήσης ποικίλων πηγών, της εξοικείωσης με τις βάσεις δεδομένων και την ειδική βιβλιογραφία).

Τρόπος Εξέτασης

Γραπτή εξέταση αποτελούμενη από ερωτήσεις διαβαθμισμένης δυσκολίας που θα περιλαμβάνουν: α) Κατανόηση και ανάλυση ιστορικής πηγής β) Ορισμούς εννοιών και ιστορικών όρων γ) Ερώτηση ανάλυσης και σύνθεσης.

Προαιρετικές εργασίες. Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες ενθαρρύνονται να αναλάβουν μικρές εργασίες 2.500-3.000 λέξεων. Οι εργασίες θα βασίζονται στην παρουσίαση και ανάλυση δύο-τριών βασικών κειμένων. Αποβλέπουν στην εξοικείωση των φοιτητών με τους τρόπους ανάγνωσης ενός ιστορικού κειμένου, τη διαπραγμάτευση ενός ιστορικού θέματος και τη συγγραφή μιας ιστορικής ανάλυσης. Η εργασία θα προσμετράται στην τελική βαθμολογία με έως και 3 βαθμούς, εφόσον η επίδοση στις γραπτές εξετάσεις είναι τουλάχιστον πέντε (5).

Διάγραμμα παραδόσεων

- 1-2. Εισαγωγή στην οικονομική και κοινωνική ιστορία: Έννοιες, μέθοδοι, πηγές, βιβλιογραφία
- 3-6. Βιομηχανική επανάσταση, ιστορία των επιχειρήσεων, τεχνολογική αλλαγή, 18ος-20ός αιώνας
- 7-10. Τεχνολογική αλλαγή και εργασία. Ζητήματα της εργασιακής διαδικασίας, 18ος-20ός αιώνας
- 11-12. Η παγκοσμιοποιημένη οικονομία στον 21ο αιώνα: αλλαγές στην εργασία και στην οργάνωση των επιχειρήσεων. Τεχνολογίες αιχμής, διαδίκτυο και τεχνικά δίκτυα.
13. Παρουσιάσεις εργασιών. Επισκόπηση μαθήματος.

ΙΕΠ 444 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ (Α. ΜΑΧΑΙΡΑ)

Διάγραμμα:

1^η εβδομάδα: Διάγραμμα του μαθήματος: κεφάλαια των βιβλίων που περιλαμβάνονται στην ιστοσελίδα e-course, παρουσίαση της βιβλιογραφίας. Εξέταση και θεματικός προσανατολισμός για τα βιβλία που προτείνονται ως συγγράμματα στο «Εύδοξος». Έντυπο χρονολόγιο (περιλαμβάνεται στην ιστοσελίδα e-course) για την περίοδο 1789-1994.

Περιοδολόγηση της σύγχρονης ευρωπαϊκής ιστορίας. Εισαγωγή στη γαλλική Επανάσταση 1789-1793, 9η Θερμίδορ, Διεθνητήριο, πραξικόπημα της 18ης Μπρυμαίρ από τον Ναπολέοντα Βοναπάρτη.

2^η εβδομάδα: Οι πόλεμοι του Ναπολέοντα, η ευρωπαϊκή σύγκρουση, η Παλινόρθωση. 1830-1848: η ανάδυση του εργατικού ζητήματος. Συζήτηση για τη συγκρότηση της ιστορικής επιστήμης το 19^ο αιώνα και τη σημασία αυτής της εξέλιξης για την ιστοριογραφία του 20ου αιώνα.

3^η εβδομάδα: 1850-1892: Εξετάζουμε τους όρους της ευρωπαϊκής ανάπτυξης, την εμφάνιση και την επέκταση της «Μεγάλης Ύφεσης» του 19^{ου} αι., τις αλλαγές στην οικονομική πολιτική των κρατών στο πεδίο της βιομηχανικής ανάπτυξης, των εξωτερικών συναλλαγών και του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

4^η εβδομάδα: Προστατευτική πολιτική (εθνική πολιτική οικονομία) στο εσωτερικό των ευρωπαϊκών κοινωνιών και ιμπεριαλιστική πολιτική στο πεδίο της εξωτερικής τους ανάπτυξης. Διεθνοποίηση της οικονομίας και εδραίωση της αγγλο-γερμανικής οικονομικής σύγκρουσης. Θεωρίες για τον ιμπεριαλισμό ως στάδιο της καπιταλιστικής ανάπτυξης.

5^η εβδομάδα: Σύνδεση των ευρωπαϊκών κρατικών πολιτικών με την ανάπτυξη της εργατικής τάξης και τη συγκρότησή της στο χώρο της πολιτικής και του συνδικαλισμού. Εξέταση της πορείας εκπροσώπησης των εργατικών στρωμάτων σε Ηνωμένο Βασίλειο, Γαλλία, Γερμανία.

6^η εβδομάδα: Ιστοριογραφικές προσεγγίσεις των αιτιών του Α' Π.Πολέμου. Αφήγηση του πολέμου, πέντε χρόνια ενός ατέλειωτου πολέμου, τόποι και πρόσωπα (άνδρες και γυναίκες στη σύρραξη).

7^η εβδομάδα: Πόλεμος και μνήμη: πώς οι ιστορικοί προσεγγίζουν τη σύρραξη και τα ίχνη του πολέμου. Πόλεμος και επανάσταση: εξεγέρσεις στο δυτικό μέτωπο και επανάσταση στη Ρωσία.

8^η εβδομάδα: Η συνθήκη των Βερσαλλιών και οι επικριτές της. Πολιτικές εξελίξεις στη Γερμανία: η δημοκρατία της Βαϊμάρης, εργατικά συμβούλια και ιδεολογικές ζυμώσεις, κοινωνικές συγκρούσεις και πολιτικές ισορροπίες. Η πληθωριστική κρίση των αρχών της δεκαετίας του 1920.

9^η εβδομάδα: Φασισμός, εθνικοσοσιαλισμός και αντισημιτισμός. Συζήτηση για την κρίση του φιλελευθερισμού και του κοινοβουλευτισμού στην Ευρώπη, θεωρίες του φασιστικού φαινομένου.

10^η εβδομάδα: Πώς έφτασαν οι ΗΠΑ στο κραχ του 1929. Επιπτώσεις στις ευρωπαϊκές χώρες και εθνικές επιλογές ανάκαμψης. New Deal και πολιτικές απασχόλησης. Το κομμουνιστικό στρατόπεδο απέναντι στην κρίση του καπιταλισμού και τις πολιτικές επιλογές της Ευρώπης.

11^η εβδομάδα: Τα λαϊκά μέτωπα στην Ισπανία και τη Γαλλία. Ο ισπανικός εμφύλιος, η βρετανική και γαλλική πολιτική της μη παρέμβασης, οι συμφωνίες του Μονάχου και η στάση της Σοβιετικής Ένωσης.

12^η εβδομάδα: Β' Π.Πόλεμος: από τον Blitzkrieg στην κατοχή της Ευρώπης. Οι ευρωπαϊκές χώρες απέναντι στην Νέα γερμανική Τάξη, δωσιλογισμός και αντίσταση. Η μεταπολεμική τάξη: οι συμφωνίες του Bretton Woods, το σχέδιο Μάρσαλ και η παγίωση του Ψυχρού Πολέμου.

13^η εβδομάδα: Η Χρυσή Εποχή των ευρωπαϊκών κοινωνιών, πλήρης απασχόληση, κράτος πρόνοιας και περιβαλλοντική καταστροφή. Η απο-αποικιοποίηση και η πετρελαϊκή κρίση. Σύντομη αναφορά στην Κίνα του Μάο τσε Τουνγκ.

Στόχοι του μαθήματος: 1.Να εισαγάγει τους φοιτητές στην ιστορική μελέτη της σύγχρονης ευρωπαϊκής ιστορίας του 19ου και του 20ου αι. 2.Να προτείνει διάφορες οπτικές προσέγγισης των εξελίξεων στα ευρωπαϊκά κράτη: πολιτική, κοινωνική, οικονομική, ιδεολογική κ.ο.κ. 3.Να ενημερώσει τους φοιτητές για τις διαφορετικές ιστοριογραφικές προσεγγίσεις σε κοινωνικά/οικονομικά/πολιτικά φαινόμενα: επανάσταση, πόλεμος, οικονομική κρίση, φασισμός, ολοκληρωτισμός κ.ο.κ. 4.Να κινητοποιήσει τις ικανότητες των φοιτητών στη διαμόρφωση ερωτημάτων και προβληματισμών, στην αναζήτηση συνδέσεων, συνεχειών και τομών στις ιστορικές εξελίξεις, στην ανάλυση, τη σύνθεση και την ανασύνθεση των ιστοριογραφικών προσεγγίσεων.

Προσδοκώμενο αποτέλεσμα: Η απόκτηση ενός συμπαγούς πεδίου γνώσεων για την ευρωπαϊκή ιστορία του 19ου και του 20ου αιώνα, από το οποίο οι φοιτητές θα μπορούν να αντλούν πληροφορίες και ερεθίσματα για να οργανώσουν τα γνωστικά τους εργαλεία, να προχωρήσουν σε εξειδικευμένη έρευνα, αλλά και να αντιληφθούν καλύτερα τις δικές τους σύγχρονες εξελίξεις.

Τρόποι εξέτασης: Τελικές εξετάσεις σε τρία μέρη: 1^ο μέρος: ερωτήσεις πολλαπλών επιλογών με βάση το χρονολόγιο 1789-1994 (50/100). 2^ο μέρος: θέμα ανάλυσης/σύνθεσης επιλογή ενός θέματος από 2 ή 3 θέματα (50/100)

Προαιρετικά οι φοιτητές μπορούν να πάρουν βοηθητικές εργασίες που θα προσθέτουν μέχρι 2 μονάδες στο βαθμό τους, εφόσον προβιβάζονται στις τελικές εξετάσεις.

ΙΕΠ 429 Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΟΥ ΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΠΟΙΚΙΟΚΡΑΤΙΑΣ (Λ. ΦΛΙΤΟΥΡΗΣ)

Περίληψη: Στο συγκεκριμένο μάθημα αρχικά γίνεται μια σύντομη αναδρομή στην αποικιακή εξάπλωση της Ευρώπης στον κόσμο από το 16^ο αιώνα ως τα μέσα του 19ου αιώνα. Η ισπανική και πορτογαλική εξάπλωση και η παρακμή του, το ολλανδικό παράδειγμα, η ανάδυση νέων δυνάμεων και οι μορφές του αποικιακού ανταγωνισμού. Βασικό κομμό του μαθήματος αποτελεί η παρουσίαση των αποικιακών πολιτικών της

Βρετανίας και της Γαλλίας κατά το 19ο αιώνα, η ανάδυση νέων αποικιακών χωρών (Γερμανία, Ιταλία, ΗΠΑ, Ιαπωνία) καθώς και οι τρόποι αποικιακής εξάπλωσης που η κάθε χώρα εφάρμοσε στα τέλη του 19ου αιώνα. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις πολιτισμικές διαστάσεις του φαινομένου. Χρονολογικό όριο της εξέτασης είναι ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος και η άνοδος του αντιαποικιακού μεταπολεμικού ρεύματος.

Στόχος: Το μάθημα αποσκοπεί στην διασαφήνιση των ιστορικών εννοιών των όρων ιμπεριαλισμός και αποικιοκρατία και στην διερεύνηση των ιστορικών καταβολών συγκρότησης των σύγχρονων πολυπολιτισμικών κοινωνιών της Δ.Ευρώπης.

Περίγραμμα μαθημάτων:

1. Εισαγωγή στους όρους ιμπεριαλισμός και αποικιοκρατία. Η μαρξιστική και η φιλελεύθερη ερμηνεία του όρου «ιμπεριαλισμός»
2. Η εποχή των Μεγάλων Ανακαλύψεων. Ισπανία και Πορτογαλία στην κατάκτηση του κόσμου. Αίτια και προϋποθέσεις των υπερατλαντικών ταξιδιών. Η επαφή με τους προκολομβιανούς πολιτισμούς. Η σημασία των Ανακαλύψεων για την Ευρώπη και τον Κόσμο.
3. Οι νέες αποικιακές δυνάμεις (Ολλανδία, Γαλλία, Αγγλία). Η πολιτική των εμπορικών σταθμών και των εταιριών. Η κατάκτηση της Β.Αμερικής.
4. Η πρώτη αποαποικιοποίηση: η Αμερικανική Επανάσταση (αίτια-αποτελέσματα) και η συγκρότηση των ΗΠΑ. Οι επιπτώσεις των ευρωπαϊκών πολέμων στις αμερικανικές κτήσεις. Η ανεξαρτητοποίηση της Λατινικής Αμερικής. Σιμόν Μπολιβάρ. Το δόγμα Μονρόε και ο βορειοαμερικανικός ιμπεριαλισμός.
5. Η Ευρώπη μετά τις επαναστάσεις του 1848. Οι ενοποιήσεις Ιταλίας-Γερμανίας. Οι νέες αποικιακές δυνάμεις στην Ευρώπη.
6. Η επικράτηση του ευρωπαϊκού ιμπεριαλιστικού συστήματος στον κόσμο. Αίτια και διαστάσεις του φαινομένου κατά τον 19° αι. Η εμφάνιση των ΗΠΑ, Ιαπωνίας, Ρωσίας ως ιμπεριαλιστικών δυνάμεων
7. Η Κίνα ως παράδειγμα αποικιακού ανταγωνισμού. Οι πόλεμοι του οπίου και η εξέγερση των Μπόξερ.
8. Η αποικιακή ευρωπαϊκή εξάπλωση κατά τον 19° αι. Το μοίρασμα της Αφρικής. Οι Ευρωπαίοι στα πρόθυρα σύγκρουσης (Φασόντα, Μαρόκο, Ν.Αφρική)
9. Η μετανάστευση των Ευρωπαίων στην Αμερική (τέλη 19^{ου} –αρχές 20^{ου} αι). Αίτια και αποτελέσματα για την παγκόσμια ισορροπία.
Η δεύτερη αποαποικιοποίηση: από τον Α' στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Το ζήτημα των εντολών και η εμφάνιση των αντιαποικιακών κινημάτων
10. Το ζήτημα της αποαποικιοποίησης μετά το 1945. Η σημασία του Ψυχρού Πολέμου και των σοσιαλιστικών ιδεών στην διαδικασία αποποικιοποίησης
11. Το παράδειγμα της Κύπρου.
12. Οι νέες μορφές αποικιοκρατίας και οι σύγχρονες διαστάσεις του ιμπεριαλιστικού φαινομένου.

Τρόπος εξέτασης: Γραπτές εξετάσεις

Γ. ΤΟΜΕΑΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2017-18

ΚΩΔ	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ	ΕΞΑΜΗΝΟ
ΑΠΡ	ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ		
501	Εισαγωγή στην Προϊστορική Αρχαιολογία. Πολιτισμοί του προϊστορικού Αιγαίου από την Εποχή του Λίθου έως το τέλος της Εποχής του Χαλκού	Γ. ΛΩΛΟΣ Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ	Α' (Υ)
578	Το Αιγαίο πριν από τη 2η χιλιετία π.Χ.	Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ	Γ' (Υ)
526	Μυκηναϊκός πολιτισμός. Ακροπόλεις, Αρχιτεκτονική ανακτόρων-οικισμών	Γ. ΛΩΛΟΣ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
518	Ανασκαφική μεθοδολογία – Διαχείριση ευρημάτων *	Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
ΑΚΛ	ΚΛΑΣΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ		
601	Εισαγωγή στην κλασική Αρχαιολογία και Τέχνη (1100-31 π.Χ.)	Β. ΠΑΠΠΑ	Α' (Υ)
605	Γεωμετρική και Αρχαϊκή Τέχνη (Γενική επισκόπηση) *	Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ	Γ' (Υ)
684	Ταφικά μνημεία	Β. ΠΑΠΠΑ	Ε', Ζ' (Επ.Υπ.)
622	Κεραμική-Αγγειογραφία-Ζωγραφική Αρχαϊκής περιόδου *	Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ	Ε', Ζ', (Επ.Υπ.)
ΑΒΥ	ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ		
703	Εισαγωγή στην παλαιοχριστιανική και βυζαντινή αρχιτεκτονική	Α. ΜΑΝΤΑΣ	Γ' (Υ)
716	Βυζαντινή Μικροτεχνία	Α. ΜΑΝΤΑΣ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
747	Βυζαντινή Γλυπτική	Α. ΜΠΑΜΠΟΥΙΝ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
763	Τοπογραφία Μυστρά	Α. ΜΠΑΜΠΟΥΙΝ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
ΙΝΤ	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ		
817β	Η Ευρωπαϊκή Τέχνη από τον 18ο αι. μέχρι και τα Μέσα του 19ου: Από τον Νεοκλασικισμό στον Ρεαλισμό, και από το Γκράντ Τουρ στην Επανάσταση του 1848	Α. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ	Γ' (Υ)
832	Πρωτοπορίες στον 20° αι.: Μανιφέστα, Καλλιτέχνες, Κινηματογράφος και Κριτική	Α. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
833	Ιστορία της Ευρωπαϊκής Τέχνης: Αναγέννηση, Μανιερισμός, Μπαρόκ *	Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)

*Υπό την προϋπόθεση πρόσληψης Πανεπιστημιακού Υποτρόφου

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ

ΕΞΑΜΗΝΟΥ Α' ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

ΑΠΡ 501 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΛΙΘΟΥ ΕΩΣ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΤΟΥ ΧΑΛΚΟΥ

(Γ. ΛΩΛΟΣ – Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ)

Το μάθημα προσφέρει βασικές γνώσεις για τον κλάδο της Προϊστορικής Αρχαιολογίας. Παρουσιάζονται συνοπτικά οι επιστημονικοί στόχοι του κλάδου, οι μέθοδοι και τεχνικές της ερευνάς πεδίου, οι εργαστηριακές αναλύσεις στις οποίες υποβάλλονται τα προϊστορικά ευρήματα και οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται για την χρονολόγησή τους και την ταύτιση των τρόπων κατασκευής τους. Τονίζεται ο διεπιστημονικός χαρακτήρας της προϊστορικής αρχαιολογίας και η εξάρτησή της από επικουρικούς κλάδους, όπως η γεωμορφολογία, η φυσική ανθρωπολογία, η ταφονομία ή η παλυνολογία. Παρουσιάζεται επίσης η διαδοχή των πολιτισμών στην Ηπειρωτική Ελλάδα και στον Αιγαϊακό χώρο κατά την Εποχή του Λίθου και την Εποχή του Χαλκού. Στόχος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με βασικές έννοιες (ορολογία), με το χρονολογικό-πολιτισμικό πλαίσιο του προϊστορικού Αιγαίου, με τις πρακτικές που ακολουθεί η σύγχρονη Προϊστορική Αρχαιολογία καθώς και η κατανόηση των διαφορών της από γειτονικούς κλάδους, όπως η αρχαιολογία της ιστορικής περιόδου και η ιστορία. Ο τελικός βαθμός βασίζεται σε γραπτή εξέταση.

ΑΠΡ 578 ΤΟ ΑΙΓΑΙΟ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗ 2^Η ΧΙΛΙΕΤΙΑ π.Χ.

(Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ)

Το μάθημα είναι υποχρεωτικό για φοιτητές αρχαιολογικής κατεύθυνσης του δεύτερου έτους σπουδών. Προσφέρει αναλυτικές γνώσεις - τόσο αρχαιολογικά δεδομένα όσο και συζήτηση προβλημάτων - για την παλαιότερη και πλέον μακρόχρονη περίοδο της Αιγαιακής προϊστορίας, από την Παλαιολιθική και τη Νεολιθική Εποχή μέχρι και την Πρώιμη Εποχή του Χαλκού (3η χιλιετία π.Χ.). Περιλαμβάνει εποπτική εισαγωγή για την ιστορία της Αιγαιακής προϊστορίας και για τους θεσμούς της αρχαιολογικής πράξης στη σύγχρονη Ελλάδα, επίσης παρουσιάζει τη σχετική βιβλιογραφία καθώς και στη μορφή και δομή των δημοσιεύσεων των προϊστορικών ερευνών. Διδάσκει, τέλος, τη μεθοδολογία συγγραφής εργασιών και προσφέρει τη δυνατότητα στους φοιτητές να αναλάβουν μικρής έκτασης θέματα, που βαθμολογούνται στο 30% της επίδοσης του εξαμήνου. Στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με την πορεία των πολιτισμών στο Αιγαίο μέχρι το 2000 π.Χ. και η κατανόηση των μεθόδων με τις οποίες η Αιγαιακή προϊστορία τεκμηριώνει τα πορίσματά της.

ΑΠΡ 526 ΜΥΚΗΝΑΪΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ. ΑΚΡΟΠΟΛΕΙΣ, ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΑΝΑΚΤΟΡΩΝ – ΟΙΚΙΣΜΩΝ

(Γ. ΛΩΛΟΣ)

Στο μάθημα αυτό εξετάζονται οι μείζονες ακροπόλεις, τα ανάκτορα και οι σημαντικότεροι ανασκαμμένοι οικισμοί στην Πελοπόννησο, στην Κεντρική Ελλάδα (μέχρι την Ιωλκή στην Μαγνησία) και στην Σαλαμίνα, κατά την Ύστερη Εποχή του Χαλκού (Μυκηναϊκή). Δίδεται έμφαση στην θεώρηση της αρχιτεκτονικής και στην εκτίμηση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών τους, μέσα στο πολιτισμικό πλαίσιο της Μυκηναϊκής Ελλάδος. Προβάλλονται θέματα ομοιογένειας και διαφοροποίησης στο επίπεδο της παραγωγικής διαδικασίας, της κοινωνικο-οικονομικής οργάνωσης και πολιτικής συγκρότησης, ανάμεσα στα οικιστικά κέντρα στις διάφορες επικράτειες, και γίνονται ειδικότερες επισημάνσεις, που αφορούν στα μεγάλα και στα ελάσσονα ανακτορικά κέντρα.

Διάγραμμα-Διάρθρωση μαθήματος

- Εισαγωγή. Το χρονικό και πολιτισμικό πλαίσιο. Χαρακτηριστικά του τρίτου ανακτορικού πολιτισμού του ευρύτερου Αιγαιακού χώρου (1 μάθημα).
- Το χρονικό των ανασκαφών και το σημερινό επίπεδο έρευνας των Μυκηναϊκών

ακροπόλεων και ανακτόρων (1 μάθημα).

- Γενική θεώρηση της τοπογραφίας, της αρχιτεκτονικής και της οργάνωσης των Μυκηναϊκών ακροπόλεων (1 μάθημα).

- Μυκήνες: Η ακρόπολη, το ανακτορικό συγκρότημα, το θρησκευτικό κέντρο (2 μαθήματα).

- Τίρυνς, Μιδέα, Άργος (2 μαθήματα).

- Άλλες Πελοποννησιακές ακροπόλεις (Αιγείρα, Τείχος Δυμαίων) και οικιστικές θέσεις (1 μάθημα).

- Πύλος: Το Ανάκτορο του Νέστορος. Αρχιτεκτονική, οργάνωση, οικονομία (2 μαθήματα).

- Αθήνα και Αττική (1 μάθημα).

- Βοιωτία: Θήβα, Γλας, Ορχομενός και Μαγνησία: Ιωλκός (1 μάθημα).

- Σύνοψη στοιχείων Μυκηναϊκής οικιστικής αρχιτεκτονικής και πολεοδομίας.

ΑΠΡ 518 ΑΝΑΣΚΑΦΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ – ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ (Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ)

Β' ΚΛΑΣΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

ΑΚΛ 601 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΚΛΑΣΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ (1100 - 31 π. Χ.)

(Β. ΠΑΠΠΑ)

Στο πλαίσιο της γενικής εισαγωγής στην κλασική αρχαιολογία το μάθημα διαρθρώνεται με βάση τις παρακάτω ενότητες: Ιστοριογραφία της κλασικής αρχαιότητας. Η αρχαιολογία ως επιστήμη. Σχολές- μεθοδολογικά εργαλεία, ερευνητικές κατευθύνσεις. Υλικά κατάλοιπα- γραπτές πηγές. Αρχαιολογία και Ιστορία της Τέχνης. Γνωριμία με τα μνημεία της Αρχαίας Ελληνικής Τέχνης: Αρχιτεκτονική- Γλυπτική- Ζωγραφική- Αγγειογραφία- Μικροτεχνία. Το μάθημα απευθύνεται σε πρωτοετείς φοιτητές, με λιγοστές έως ανύπαρκτες γνώσεις περί αρχαιολογίας.

-Στόχος του μαθήματος είναι να μυηθούν οι φοιτητές στο αντικείμενο της κλασικής αρχαιολογίας και να γνωρίσουν κάποια από τα σημαντικότερα μνημεία της αρχαίας ελληνικής τέχνης.

-Οι εξετάσεις είναι γραπτές. Ορισμένες συναντήσεις-μαθήματα γίνονται στο Μουσείο Εκμαγείων.

ΑΚΛ 605 ΓΕΩΜΕΤΡΙΚΗ ΚΑΙ ΑΡΧΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ (ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ) (Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ)

Στο μάθημα εξετάζεται η τέχνη της γεωμετρικής και αρχαϊκής εποχής (1050-480 π.Χ.) υπό το πρίσμα των ιδιαίτερων ιστορικών και κοινωνικοπολιτικών συνθηκών που συνέβαλαν στη διαμόρφωσή της. Εξετάζεται η αρχιτεκτονική, η γλυπτική και η κεραμική κάθε περιόδου καθώς και τα κυριότερα έργα τέχνης και οι δημιουργοί τους. Στόχος του μαθήματος είναι η γνωριμία και εξοικείωση των φοιτητών με την τέχνη της γεωμετρικής και αρχαϊκής εποχής και η κατανόηση της εξελικτικής πορείας της αρχαίας ελληνικής τέχνης που οδήγησε στην ακμή της κλασικής εποχής. Οι εξετάσεις του μαθήματος είναι γραπτές.

ΑΚΛ 648 ΤΑΦΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ (Β. ΠΑΠΠΑ)

Εξετάζεται η μορφή των τάφων και των υπέργειων ταφικών μνημείων και σημάτων από τους πρώιμους ιστορικούς χρόνους έως και την κλασική περίοδο. Συνεξετάζονται οι γραπτές μαρτυρίες και τα αρχαιολογικά κατάλοιπα που μαρτυρούν για τα τελετουργικά ταφικά έθιμα και τις κοινωνικές συνθήκες που τα δημιούργησαν.

Γ' ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

ABY 703 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΑΛΑΙΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

(Α. ΜΑΝΤΑΣ)

Στο μάθημα εξετάζονται οι αρχιτεκτονικοί τύποι των μνημείων της Παλαιοχριστιανικής και Βυζαντινής περιόδου. Προηγείται μια γενική εισαγωγή στην ιστορία της έρευνας της Βυζαντινής Αρχιτεκτονικής, στην ορολογία, στα υλικά, στις τεχνικές, στους δημιουργούς και τους παραγγελιοδότες μνημείων. Ακολουθεί γενική επισκόπηση της Παλαιοχριστιανικής και Μεσοβυζαντινής αρχιτεκτονικής, καθώς και μια απλή αναφορά στους νεωτερισμούς που απαντούν στα Παλαιοιολόγια κτίσματα.

Το μάθημα αποσκοπεί στην εξοικείωση των φοιτητών με την ορολογία και τους αρχιτεκτονικούς τύπους μνημείων της Παλαιοχριστιανικής και Μεσοβυζαντινής εποχής.

Εξετάζεται γραπτά, ενώ προβλέπεται και μία μονοήμερη εκδρομή στη Θεσσαλονίκη τον Δεκέμβριο.

Αρχικά θα εξεταστούν τα υλικά και ο τρόπος δομής, στη συνέχεια οι αρχιτεκτονικοί τύποι των παλαιοχριστιανικών και μεσοβυζαντινών μνημείων, καθώς και η αρχιτεκτονική γλυπτική.

ABY 716 ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΜΙΚΡΟΤΕΧΝΙΑ

(Α. ΜΑΝΤΑΣ)

Κατηγορίες έργων (υλικά, τεχνική). Προβλήματα που παρουσιάζει η μελέτη της βυζαντινής μικροτεχνίας (χρονολόγηση, απόδοση σε εργαστήρια). Σχέσεις Ανατολής και Δύσης, όπως προκύπτουν από τα αντίστοιχα έργα. Παρουσίαση αντικειμένων από ελεφαντοστό, στεατίτη, σμάλτο, ύφασμα, πηλό, και διάφορα μέταλλα από την Παλαιοχριστιανική έως την Υστεροβυζαντινή περίοδο.

Το μάθημα αποσκοπεί στο να γνωρίσουν οι φοιτητές σημαντικά έργα της βυζαντινής μικροτεχνίας και να εξοικειωθούν με επιστημονικά ζητήματα του θέματος και της βυζαντινής αρχαιολογίας εν γένει.

Εξετάζεται γραπτά, και προβλέπεται η εκπόνηση προαιρετικής εργασίας.

Τα έργα θα εξεταστούν ανά κατηγορίες, ξεκινώντας με τα ελεφαντοστά και τους στεατίτες, και συνεχίζοντας με τα σμάλτα, τα υφάσματα, την κεραμική, και τα διάφορα μέταλλα, στα οποία περιλαμβάνεται και η εικονογραφία των βυζαντινών νομισμάτων.

ABY 747 ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΓΛΥΠΤΙΚΗ

(Α. ΜΠΑΜΠΟΥΙΝ)

Γενική εισαγωγή στην ιστορία της έρευνας, οι μεγάλες συλλογές γλυπτών και η ιστορία τους. Τα υλικά και η ορολογία της βυζαντινής γλυπτικής. Η επανάχρηση αρχιτεκτονικών μελών και αρχαίων αγαλμάτων στο Βυζάντιο. Οι χριστιανοί σαρκοφάγοι. Η εικονομαχική έριδα και η διαμόρφωση της αντίληψης περί των τρισδιάστατων μορφών. Οι βυζαντινές ανάγλυφες εικόνες και η μικρογλυπτική. Τα βυζαντινά γλυπτά ως *spolia* και η μεταθανάτια ζωή τους στη μεσαιωνική Δύση.

Σκοπός του μαθήματος είναι να γνωρίσουν οι φοιτητές την πορεία της βυζαντινής γλυπτικής, από την παλαιοχριστιανική έως την παλαιοιολόγια περίοδο.

Θα δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην παλαιοχριστιανική γλυπτική και τα σπάνια δείγματα βυζαντινών ανάγλυφων εικόνων της μέσης και ύστερης εποχής.

Προβλέπεται μια εκπαιδευτική εκδρομή στη συλλογή βυζαντινών γλυπτών της Άρτας.

ABY 763 ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ ΜΥΣΤΡΑ

(Α. ΜΠΑΜΠΟΥΙΝ)

Αντικείμενο του μαθήματος αποτελεί η διεξοδική ανάλυση της ιστορίας, της αρχιτεκτονικής καθώς και της ζωγραφικής του Μυστρά, πρωτεύουσα του Δεσποτάτου του Μορέως και τελευταίο σημαντικό πολιτιστικό και πολιτικό κέντρο της βυζαντινής αυτοκρατορίας.

Βασικές θεματικές των παραδόσεων θα αποτελέσουν τα οχυρωματικά έργα και η πολεοδομική συγκρότηση του οικισμού, οι μονές και οι εκκλησίες του Μυστρά και τέλος η παρουσία της αυτοκρατορικής οικογένειας στην πόλη.

Ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί επίσης σε άλλα καλλιτεχνικά κέντρα της περιοχής όπως η Μονεμβασία, το Γεράκι και το Λεωνίδιο.

Στα πλαίσια του μαθήματος, προβλέπεται μια εκπαιδευτική εκδρομή στο Μυστρά. Αν το επιθυμούν, οι φοιτητές μπορούν να αναλάβουν εργασίες σχετικές με συγκεκριμένα μνημεία, που θα παρουσιάσουν κατά τη διάρκεια της εκδρομής.

Δ' ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

INT 817β Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ ΑΠΟ ΤΟΝ 18^Ο ΑΙ. ΜΕΧΡΙ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΣΑ ΤΟΥ 19^{ΟΥ}: ΑΠΟ ΤΟΝ ΝΕΟΚΛΑΣΙΚΙΣΜΟ ΣΤΟΝ ΡΕΑΛΙΣΜΟ, ΚΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΓΚΡΑΝΤ ΤΟΥΡ ΣΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ 1848

(Α. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ)

Στο μάθημα αυτό θα εξετάσουμε πολιτιστικά και καλλιτεχνικά φαινόμενα των μέσων του 18^{ου} και 19^{ου} αι. μέχρι και τον Εμπρεσιονισμό, δηλ. μέχρι την έναρξη των ριζοσπαστικών πρωτοποριών των τελών του 19^{ου} που συνήθως περιγράφουμε κάτω από τον όρο «μοντερνισμό». Αυτή είναι η περίοδος της ανακάλυψης της ιστορίας και της αρχαιολογίας με τη σημερινή σημασία των όρων, της επικράτησης του κριτικού και επιστημονικού λόγου στην περιγραφή της φύσης και της ζωής – δηλ. το ρεύμα που συνήθως αποκαλούμε Διαφωτισμό –, και του τελικού θριάμβου της βιομηχανικής επανάστασης στην οικονομική και κοινωνική οργάνωση της ζωής. Αυτές οι κοσμοϊστορικές αλλαγές συνοδεύονται από επίσης τεκτονικά ρήγματα στον ίδιο τον ορισμό, την παραγωγή και κατανάλωση της τέχνης. Η ακαδημαϊκή αναδιοργάνωση του καλλιτεχνικού επαγγέλματος και η νέα του σχέση με την ιστορία και την αρχαιότητα οδηγεί στο ευγενές στυλ του **Νεοκλασικισμού** το οποίο αποκτά διαμετρικά αντίθετες πολιτικές διαστάσεις ανάλογα με τη χώρα στην οποία επιβάλλεται. Επίσης, μία νέα πιο άμεση, αυθεντική και δυναμική σχέση με τα **φαινόμενα της φυσικής και εμπειρικής πραγματικότητας** οδηγεί την ίδια περίοδο σε μία εξαιρετική ποικιλία **φυσιοκρατικών και ρεαλιστικών ρευμάτων** που με διάφορες, όλο και ριζοσπαστικότερες μεταμορφώσεις κορυφώνονται στα τέλη του 19^{ου} αι. (εμπειρισμός, νατουραλισμός, ρεαλισμός, ιμπρεσιονισμός). Τέλος, αυτή είναι επίσης και η εποχή του πάθους και της έκφρασης, η περίοδος κατά την οποία η τέχνη επικεντρώνεται στην **παραγωγή όλο και εντονότερων συγκινήσεων** σε άμεση αντιστοιχία με τις αύξουσες απαιτήσεις του καλλιτεχνικού κοινού για όλο και ισχυρότερες συναισθηματικές εμπειρίες από την τέχνη (ρομαντισμός και προ-ρομαντικές τάσεις).

Σκοποί

- να παρουσιαστούν και να εξηγηθούν οι τρεις μεγάλοι υφολογικοί άξονες της τέχνης αυτής της περιόδου – «νεοκλασικισμός», φυσιοκρατία, «ρομαντισμός»

Στόχοι

- να εξεταστούν οι νέες **κοινωνικές λειτουργίες και ο νέος ιστορικός ρόλος του καλλιτέχνη**
 - να κατανοήσουμε τη δημιουργία νέων δικτύων παραγωγής αλλά κυρίως προαγωγής και πώλησης καλλιτεχνικών έργων (**μία νέα αγορά τέχνης**)
 - να παρουσιαστεί η εισαγωγή νέων μορφών **κριτικού λόγου** και αξιολόγησης του καλλιτεχνικού έργου
- και τέλος
- να διερευνηθεί η διαμόρφωση ενός **νέου αστικού κοινού για την τέχνη** με πολλαπλές

επενδύσεις στο έργο τέχνης αλλά και ιδιαίτερες αισθητηριακές και πολιτικές απαιτήσεις από αυτό.

INT 832 ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΕΣ ΣΤΟΝ 20^Ο ΑΙ.: ΜΑΝΙΦΕΣΤΑ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΕΣ, ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΗ

(Α. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ)

Στο μάθημα αυτό θα αναλυθούν όλες οι σημαντικές επαναστάσεις στην τέχνη του πρώτου μισού του 20^{ου} αιώνα – κυβισμός, αφηρημένη ζωγραφική, φουτουρισμός, ορφισμός, ντανταϊσμός, σουρεαλισμός, κονστρουκτιβισμός και άλλες τάσεις της ρώσικης και της σοβιετικής πρωτοπορίας, κριτικός ρεαλισμός στην Ευρώπη και την Αμερική, και σοσιαλιστικός ρεαλισμός στη Σοβιετική Ένωση. Έμφαση θα δοθεί επίσης στις ποικίλες αντιμοντερνιστικές εκστρατείες και δραστηριότητες, κυρίως στη Ναζιστική Γερμανία, αλλά και στις άλλες φασιστικές χώρες της Ευρώπης του μεσοπολέμου.

Στη διάρκεια του μαθήματος θα γίνει εκτεταμένη χρήση ενός ευρέος φάσματος υλικού από τις καλές τέχνες μέχρι τον κινηματογράφο, τη μουσική, την ποίηση, την αρχιτεκτονική και τις τέχνες του αστικού θεάματος – καλλιτεχνικές εκθέσεις, αφίσες, αθλητικές εκδηλώσεις, μακέτες και ουτοπικά σχέδια από τις πόλεις του μέλλοντος και του παρόντος.

Παράλληλα με το μάθημα θα διοργανωθούν κινηματογραφικές προβολές ταινιών που θεωρούνται καλλιτεχνικά ορόσημα στην πολιτιστική ιστορία της εποχής. Οι προβολές θα συμπληρωθούν και από παράλληλες προβολές μίας επιλογής από πρόσφατες ταινίες που πραγματεύονται βιογραφίες καλλιτεχνών και άλλα θέματα από την ιστορία της τέχνης του 20^{ου} αιώνα.

Τέλος θα επιδιωχθεί η διοργάνωση επίσκεψης στην διεθνώς καταξιωμένη συλλογή Κωστάκη στο Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης στη Θεσσαλονίκη, μίας συλλογής μοναδικής για τη μελέτη της λεγόμενης ρώσικης πρωτοπορίας

Σκοποί

- Να ολοκληρωθεί η κατάρτιση των φοιτητών στις πλούσιες καλλιτεχνικές, κοινωνικές και ιστορικές διακλαδώσεις της νεώτερης ευρωπαϊκής τέχνης και ειδικά της πρωτοποριακής εμπροσθοφυλακής του μοντερνισμού
- Να γίνουν κατανοητοί οι ουτοπικοί και ριζοσπαστικοί αλλά και οι πρακτικοί και πραγματιστικοί σχεδιασμοί της καλλιτεχνικής πρωτοπορίας σε σχέση με τη συνολική αναδιάταξη της καθημερινής – συλλογικής και προσωπικής – ζωής και εμπειρίας

Στόχοι

- Να εξοικειωθούν οι φοιτητές με μία ευρεία γκάμα πηγών και υλικών για την μελέτη της ιστορίας της καλλιτεχνικής παραγωγής αυτή την περίοδο – από την ζωγραφική και τη φωτογραφία ή το κολάζ μέχρι τον κινηματογράφο, την αρχιτεκτονική, την μοντέρνα μουσική και τη λογοτεχνία.
- Να έρθουν σε άμεση επαφή με το πρωτογενές υλικό της ιστορίας της τέχνης

- Να κατανοήσουν τις βαθιές και αναπόφευκτες συνέργειες τέχνης και πολιτικής, ή τέχνης και κοινωνικο-ιστορικών συνθηκών αυτή την κρίσιμη περίοδο της ευρωπαϊκής ιστορίας

**INT 833 ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ: ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ,
ΜΑΝΙΕΡΙΣΜΟΣ, ΜΠΑΡΟΚ**
(Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ)

Δ. ΤΟΜΕΑΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2017-2018*

ΚΩΔ. ΛΑΟ	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
451	Εισαγωγή στη Λαογραφία	Β. ΝΙΤΣΙΑΚΟΣ	Α' (Υπ.)
490	Παραδοσιακή Λαϊκή Τέχνη: Τα έργα των χειρών*	Μ. ΒΡΕΛΛΗ-ΖΑΧΟΥ	Γ' (Υπ.)
461	Προφορικότητα και συλλογική μνήμη*	Μ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ	Γ' (Υπ.)

* Οι φοιτητές-τριες του Γ' Εξαμήνου, κατεύθυνση Ιστορίας, επιλέγουν ένα από τα δύο μαθήματα (ΛΑΟ490 ή ΛΑΟ461)

*Οι διδάσκοντες του Τομέα Λαογραφίας, οι οποίοι προσφέρουν ένα μάθημα ανά εξάμηνο, διδάσκουν και στα σεμινάρια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Νεώτερη και σύγχρονη ελληνική κοινωνία: Ιστορία – Λαϊκός Πολιτισμός».

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

ΛΑΟ 451 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ

(Β. ΝΙΤΣΙΑΚΟΣ)

Κατ' αρχάς προσεγγίζονται εννοιολογικά οι όροι «λαογραφία», «λαϊκός πολιτισμός», «παράδοση» και καταβάλλεται προσπάθεια να αντιληφθούν οι πρωτοετείς φοιτητές τη σύγχυση που έχει προκαλέσει η τρέχουσα χρήση των όρων στο πλαίσιο των ερασιτεχνικών, φοιτητικών και άλλων δραστηριοτήτων και ενασχολήσεων. Γίνεται συγκεκριμένη και αναλυτική, με βάση τα κείμενα, αναφορά στους ορισμούς της επιστήμης. Στη συνέχεια παρουσιάζεται η Λαογραφία ως επιστήμη σε σχέση με τις ευρύτερες κοινωνικές και ανθρωπιστικές σπουδές. Γίνεται εκτενής αναφορά στα πνευματικά και ιδεολογικά ρεύματα αλλά και το πολιτικό σκηνικό μέσα στο οποίο προκύπτει η ενασχόληση με τους λαϊκούς πολιτισμούς και τους λαούς ως φορέων τους. Στο παραπάνω πλαίσιο παρουσιάζεται με όρους ιστορικούς το νεωτερικό φαινόμενο του έθνους-κράτους και η αντίστοιχη ιδεολογία του εθνικισμού και εξηγείται η σχέση της Λαογραφίας με αυτά.

Με υπόβαθρο τα παραπάνω, γίνεται στη συνέχεια αναλυτική αναφορά στα ρεύματα του διαφωτισμού και του ρομαντισμού, όπως αυτά εμφανίζονται στον ευρωπαϊκό χώρο, και προσεγγίζεται η επίδρασή τους στη σκέψη των Ελλήνων διανοουμένων με άξονα αναφοράς τόσο τη νεωτερική σύλληψη του έθνους-κράτους όσο και τη ρομαντική έννοια του έθνους. Στο πλαίσιο αυτό παρουσιάζεται η προεπιστημονική και πρωτοεπιστημονική φάση της Λαογραφίας.

Στη συνέχεια προσεγγίζονται τα πρώτα στάδια της Λαογραφίας ως επιστήμης με εκτενή αναφορά στο Νικόλαο Πολίτη, την Ελληνική Λαογραφική Εταιρεία και το περιοδικό *Λαογραφία*. Με βάση τα παραπάνω παρουσιάζεται η θεωρία της εθνικής συνέχειας, η συγκριτική μέθοδος του Πολίτη και ιστορική μέθοδος του Στ. Κυριακίδη. Αναλύεται η διαδικασία επικράτησης της συλλεκτικής-λημματογραφικής μεθόδου με άξονα προσανατολισμού τη σύνδεση του νεώτερου λαϊκού πολιτισμού με τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό. Στο πλαίσιο αυτό γίνεται αναφορά στη γραμμική αντίληψη του ιστορικού χρόνου και στη συγκρότηση της εθνικής αφήγησης, που παράγει τις έννοιες της συνέχειας στον εθνικό χρόνο και της ενότητας στον εθνικό χώρο.

Η μετέπειτα πορεία της επιστήμης παρακολουθείται μέσα από το πλαίσιο των ιστορικών εξελίξεων που με τον ένα ή τον άλλο τρόπο επηρεάζουν τη σκέψη των Λαογράφων. Με αυτόν τον τρόπο γίνεται αναφορά στους ακαδημαϊκούς αλλά και τους ερασιτέχνες Λαογράφους του Μεσοπολέμου και έτσι ολοκληρώνεται η παρουσίαση της πρώτης φάσης της επιστήμης.

Στα επόμενα μαθήματα η προσοχή μας εστιάζεται στις μεταπολεμικές εξελίξεις με αναφορά κυρίως στην περίπτωση του Γεωργίου Μέγα και ακολούθως σ' αυτή του Δημητρίου Λουκάτου. Με τον Δ. Λουκάτο εγκαινιάζεται ουσιαστικά μια νέα φάση της επιστήμης με τη στροφή προς έναν συγχρονικό προσανατολισμό και το συνδυασμό της κλασικής λαογραφικής μεθόδου με την εθνογραφική. Σε αυτό το μεταβατικό στάδιο της Λαογραφίας, που εντοπίζεται χρονικά στη δεκαετία του 1960, δίνεται ιδιαίτερη έμφαση, καθώς προετοιμάζεται το έδαφος για τη «Νέα Λαογραφία», που ανατέλλει ουσιαστικά την επόμενη δεκαετία.

Έτσι, περνάμε στη νέα φάση, η οποία χαρακτηρίζεται από τη ριζική αλλαγή προσανατολισμού της επιστήμης. Η Λαογραφία αφήνει τον κατά βάση εθνικό της προσανατολισμό και αποκτά περισσότερο κοινωνικά και ουσιαστικά ιστορικά χαρακτηριστικά. Έτσι προκύπτει η κοινωνικο-ιστορική μέθοδος αλλά και η συνάντηση της Λαογραφίας με την Κοινωνιολογία, την Κοινωνική Ανθρωπολογία και την Ιστορία. Σε αυτό το πλαίσιο γίνεται εκτενής αναφορά στη λεγόμενη γενιά του 1970, που εκπροσωπούν κατά κύριο λόγο ο Μ. Μερακλής και η Α. Κυριακίδου-Νέστορος.

Σε μια επόμενη ενότητα παρουσιάζεται το έργο τους με ιδιαίτερες αναφορές στον ιδεολογικό προσανατολισμό και την επιστημολογική του σημασία και αξία. Στην ίδια βάση εξηγούνται οι

μετέπειτα εξελίξεις φτάνοντας μέχρι σήμερα, όπου προσεγγίζονται οι κύριες τάσεις και βασικοί τους εκπρόσωποι.

Στη συνέχεια γίνεται αναφορά στη σχέση της Λαογραφίας με τις συγγενείς επιστήμες και ιδιαίτερα με την Κοινωνική Ανθρωπολογία. Έτσι παρουσιάζονται οι κυριότερες ανθρωπολογικές θεωρίες (εξελικτισμός, λειτουργισμός, δομο-λειτουργισμός, μαρξιστική και μετα-μοντέρνα ανθρωπολογία) αλλά και η εθνογραφική μέθοδος από τη λεγόμενη «ρεαλιστική εθνογραφία» μέχρι την «πολιτισμική κριτική». Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στη σχέση της Λαογραφίας με την Οικολογία με παρουσίαση και του νεώτερου σχετικά κλάδου της Πολιτισμικής Οικολογίας.

Οι κριτικές που έχουν ασκηθεί στην επιστήμη της Λαογραφίας μας απασχολούν στη συνέχεια, με ιδιαίτερη έμφαση στην περίπτωση του Στ. Δαμιανάκου, ο οποίος ασχολήθηκε με το λαϊκό πολιτισμό από τη σκοπιά της Κοινωνιολογίας και άσκησε ουσιαστική κριτική στην ακαδημαϊκή Λαογραφία σε μια σειρά δημοσιευμάτων του. Με τις κριτικές ολοκληρώνεται η παρουσίαση της πορείας της επιστήμης μέσα στο χρόνο και το ενδιαφέρον μας στη συνέχεια εστιάζεται στη γενικότερη σύγχρονη προβληματοθεσία και στα ανάλογα επιστημολογικά ζητούμενα.

Έτσι, επιστρέφουμε ξανά στους ορισμούς, στο γνωστικό αντικείμενο και στην «ώλη», την οποία επιχειρούμε να αναδιατάξουμε υπό το φως των νέων δεδομένων και των νεώτερων θεωρητικών εξελίξεων.

Τα μαθήματα ολοκληρώνονται με προσεγγίσεις, θεωρητικές και μεθοδολογικές, συγκεκριμένων θεμάτων, έτσι ώστε οι φοιτητές να αντιληφθούν πώς εφαρμόζονται στην πράξη όσα θεωρητικά και μεθοδολογικά έχουν ακούσει στα προηγούμενα μαθήματα.

Οι στόχοι του μαθήματος είναι: Να κατανοήσουν οι φοιτητές τους ιστορικούς όρους γένεσης και εξέλιξης της επιστήμης, να αντιληφθούν πώς επηρεάζεται η θεωρία και μέθοδος της από ευρύτερα ιδεολογικά ζητούμενα, να ανιχνεύσουν τη σχέση της με τον ευρύτερο χώρο των κοινωνικών και ανθρωπιστικών σπουδών, να γνωρίσουν τα θεωρητικά και ευρύτερα πνευματικά ρεύματα που καθόρισαν τον προσανατολισμό της. Επίσης, να προσεγγίσουν με κριτικό τρόπο τα προγραμματικά κείμενα σε σχέση με το ιστορικό πλαίσιο παραγωγής τους αλλά και τα βιογραφικά των συγγραφέων τους. Να εξοικειωθούν με την επιστημονική ορολογία, να γνωρίσουν τις σχετικές επιστημονικές θεωρίες και τους εκπροσώπους τους διαχρονικά. Να μάθουν να εφαρμόζουν όσα θεωρητικά και μεθοδολογικά ακούν πάνω σε συγκεκριμένα παραδείγματα.

Οι φοιτητές μπορούν να εκπονήσουν προαιρετικές εργασίες, οι οποίες λαμβάνονται συμπληρωματικά υπόψη για την τελική τους αξιολόγηση. Επίσης υπάρχει δυνατότητα, στο πλαίσιο κυρίως του προαιρετικού φροντιστηρίου, να ασκηθούν στην επιτόπια έρευνα εκπονώντας και ανάλογες εργασίες.

ΛΑΟ 490 ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΛΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ: ΤΑ ΕΡΓΑ ΤΩΝ ΧΕΡΙΩΝ

(Μ. ΒΡΕΛΛΗ-ΖΑΧΟΥ)

Περίληψη: Το μάθημα διαρθρώνεται στις εξής ενότητες: 1. Εισαγωγικά. Λαϊκή και αστική τέχνη. Οικοτεχνία και επαγγελματική χειροτεχνία. Εργαστηριακή χειροτεχνία. Καλλιτεχνική βιοτεχνία. 2. Τα ιστορικά της ελληνικής λαϊκής τέχνης. Ο χώρος και ο χρόνος. Οι άνθρωποι και τα έργα τους. Οι μεγάλοι μάστορες. Οι πλανόδιοι τεχνίτες. 3. Η δημιουργία. Η ποίηση και η «ποίηση» των έργων της λαϊκής τέχνης. Πρακτικές ανάγκες - χρηστικές μορφές και καλλιτεχνική βούληση - αισθητικές λειτουργίες. Τα πρότυπα. Οι εμπνεύσεις. Οι επιδράσεις. Η δύναμη της «παράδοσης» και της ομάδας. Το ζήτημα της πρωτοτυπίας. Οι παραλλαγές. 4. Σήμερα: Η σπουδή της παραδοσιακής λαϊκής τέχνης. Η επιστημονική έρευνα και το διασωστικό έργο από τα τέλη του 19ου αι. και εξής. Η συγκέντρωση, καταγραφή, φύλαξη, συντήρηση, έκθεση και προβολή των προϊόντων του παρελθόντος. Η οργάνωση λαογραφικών μουσείων. 5. Μορφές λαϊκής τέχνης: Αρχιτεκτονική. Ξυλογλυπτική. Λιθογλυπτική. Ζωγραφική. Υφαντική. Κεντητική. Αργυροχοΐα.

Μαθησιακοί στόχοι: Στους στόχους του μαθήματος περιλαμβάνονται η προσέγγιση και ανάλυση των μορφών και του περιεχομένου των έργων της παραδοσιακής λαϊκής τέχνης στο πλαίσιο της μελέτης του ελληνικού υλικού λαϊκού πολιτισμού, με σκοπό οι φοιτητές, στη μελλοντική επαγγελματική τους πορεία, να έχουν τα εφόδια για περαιτέρω επιστημονικό, ερευνητικό, διδακτικό, πολιτιστικό έργο, στηριγμένο σε στέρεες επιστημονικές βάσεις.

Τρόπος εξέτασης: (α) Γραπτές εξετάσεις. (β) Προαιρετικές γραπτές εργασίες (που παρουσιάζονται και προφορικά υποχρεωτικά). (γ) Προαιρετική η συμμετοχή στις εκπαιδευτικές εκδρομές, επισκέψεις σε μουσεία κ.λπ.

Διάγραμμα παραδόσεων: Βλ. τις βασικές θεματικές ενότητες του μαθήματος όπως παρουσιάζονται στην περίληψη ανωτέρω. Επίσης, αναλυτικά το πρόγραμμα των μαθημάτων κατά διδακτική εβδομάδα, τους μαθησιακούς στόχους αναλυτικά, βιβλιογραφία καθώς και την εξεταστέα ύλη του μαθήματος βλ. στο: <http://users.uoi.gr/mvrelli/>

ΛΑΟ 461 ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΜΝΗΜΗ

(Μ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ)

Περίληψη:

Το μάθημα διατρέχει δύο μεγάλες περιοχές των πολιτισμικών σπουδών - την προφορικότητα και την συλλογική μνήμη, όπως αυτές παράγουν αφενός φαινόμενα και πρακτικές, όπως η προφορική παράδοση και λογοτεχνία ή οι τελετουργίες και οι επιτελεστικές πρακτικές, και αφετέρου όπως αυτές διαμορφώνουν σημαντικά τις συλλογικές ταυτότητες των φορέων τους, αλλά και τις ίδιες τις κοινωνικές δομές.

Η δομή του μαθήματος διακρίνεται σε ένα σταθερό και σε ένα μεταβλητό μέρος. Το σταθερό μέρος αφορά στη θεωρητική παρουσίαση των δύο θεματικών του τίτλου, δηλαδή την προφορικότητα και τη συλλογική μνήμη, μέσα από βασικές αναφορές της διεθνούς βιβλιογραφίας. Το μεταβλητό μέρος, διαφοροποιείται τακτικά ως προς το περιεχόμενό του προκειμένου να καλύψει όσο το δυνατόν μεγαλύτερο εύρος παραδειγμάτων. Κατά το τρέχον εξάμηνο θα δοθεί έμφαση στις επιτελέσεις του προφορικού αφηγηματικού λόγου, μέσα από τις στερεοτυπικές μορφές του, όπως είναι τα είδη της προφορικής λογοτεχνίας, και με έμφαση στην ελληνική προφορική παράδοση.

Στόχοι του μαθήματος:

α) Ανάπτυξη των δύο σημαντικών εννοιών του τίτλου, με στόχο τη διεπιστημονική θεωρητική συγκρότηση των φοιτητών και των φοιτητριών του τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας και της Φιλοσοφικής Σχολής γενικότερα.

β) Γνωριμία με το μεγάλο φάσμα των μορφών προφορικού αφηγηματικού λόγου, καθώς και της λειτουργίας τους ως φαινομένων επικοινωνίας, πολιτισμού και συγκρότησης συλλογικών ταυτοτήτων.

γ) Εισαγωγή στην επιτόπια έρευνα μέσα από την ανάθεση ατομικών ερευνητικών εργασιών.

Τρόπος Εξέτασης

Γραπτές εξετάσεις στο τέλος του εξαμήνου βάσει της ύλης του μαθήματος και προαιρετικά με την εκπόνηση ατομικής ερευνητικής εργασίας.

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ 2017-18
ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

A.A	Μαθήματα	Γνωστικό Αντικείμενο	Διδάσκων	Εξάμηνο / Όριο φοιτητών
APX 100	Ρητορική (Ονόματα Α-Λ)	Κλασική Φιλολογία	Ε. Χουλιαρά	Α' (Υ) Παλαιότερα εξάμηνα Άνευ ορίου
	Ρητορεία (Ονόματα Μ-Ω)		Σ. Μερσινιάς	
APX 102	Ιστοριογραφία: Ηρόδοτος	Κλασική Φιλολογία	Π. Υπότροφος	Γ' (Υ) Παλαιότερα εξάμηνα Άνευ ορίου
ΦΙΝ 169	Νέα Ελληνική Λογοτεχνία, 19^{ος} – 20^{ος}	Νέα Ελληνική Φιλολογία	Π. Υπότροφος	Γ' (Υ) Άνευ ορίου
ΦΙΜ 141	Εισαγωγή στη Ελληνική Παλαιογραφία	Βυζαντινή Φιλολογία	Δ. Γεωργακόπουλος	Ζ' (Επ. Υπ.) Άνευ ορίου
ΦΙΑ 125	Δημώδης Βυζαντινή Λογοτεχνία	Βυζαντινή Φιλολογία	Δ. Γεωργακόπουλος	Ζ' (Επ. Υπ.) 50
ΦΙΑ 104	Μυθολογία	Κλασική Φιλολογία	Α. Ζωγράφου	Ζ' (Επ. Υπ.) 50
ΦΙΑ 101	Μετρική	Κλασική Φιλολογία	Σ. Μερσινιάς	Ζ' (Επ. Υπ.) 50
APX 122	Τραγωδία: Αισχύλου Χοηφόροι	Κλασική Φιλολογία	Ε. Γκαστή	Ζ' (Επ. Υπ.) 50
APX 123	Τραγωδία: Ευρυπίδου Βάκχαι	Κλασική Φιλολογία	Ε. Γκαστή	Ζ' (Επ. Υπ.) 50
ΦΙΑ 131	Φιλοσοφική Πεζογραφία: Αριστοτέλους	Κλασική Φιλολογία	Μ. Λιάτση	Ζ' (Επ. Υπ.) 50
ΦΙΑ 132	Λυρική Ποίηση	Κλασική Φιλολογία	Χ. Αυγερινός	Ζ' (Επ. Υπ.) 50
ΛΑΤ 104	Επική Ποίηση: Βιργιλίου Αινείας	Λατινική Φιλολογία	Φ. Πολυμεράκης	Ζ' (Επ. Υπ.) 50
ΛΑΤ 105	Επική Ποίηση: Λουκιανού Bellum Civile	Λατινική Φιλολογία	Ε. Καρακάσης	Ζ' (Επ. Υπ.) 70
ΛΑΤ 103	Λατινική Λυρική Ποίηση	Λατινική Φιλολογία	Π. Υπότροφος	Ζ' (Επ. Υπ.) Άνευ ορίου
ΛΑΤ 101	Κικέρωνος De oratore	Λατινική Φιλολογία	Μ. Παπαδημητρίου	Ζ' (Επ. Υπ.) Άνευ ορίου

ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΤΜΗΜΑ Φ.Π.Ψ.

A.A	Μαθήματα	Γνωστικό Αντικείμενο	Διδάσκων	Εξάμηνο / Όριο φοιτητών
ΦΠΦ100	Εισαγωγή στη Φιλοσοφία: η "περί φύσεως" φιλοσοφική συζήτηση στην αρχαία ελληνική, τη βυζαντινή και τη νεοελληνική σκέψη	Φιλοσοφία	Κ. Πέτσος	Ε' (Υ) Άνευ ορίου

Ε Α Ρ Ι Ν Ο Ε Ξ Α Μ Η Ν Ο

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ²

² Σχετικά με πιθανές αλλαγές ο Οδηγός Σπουδών θα ενημερώνεται με ευθύνη των συντακτών. Παρακαλούνται οι φοιτητές να ενημερώνονται συχνά από την ιστοσελίδα του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας, όπου είναι αναρτημένος ο Οδηγός Σπουδών.

Α. ΤΟΜΕΑΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2017-2018

ΚΩΔ.	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
ΙΑΕ	ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
112α	Αρχαία Ελληνική Ιστορία: Από το τέλος του Πελοποννησιακού Πολέμου ως την κατάκτηση της Αιγύπτου από τους Ρωμαίους	Η. ΚΟΥΛΑΚΙΩΤΗΣ	Δ' (Υπ.)
156	Πτολεμαϊκή Αίγυπτος	Η. ΚΟΥΛΑΚΙΩΤΗΣ	Στ', Η', Πτ. (Επ. Υπ.) & φιλολογίας
ΕΠΙ	ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΗ		
152	Εισαγωγή στην Επιγραφική *	ΠΑΝ. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ	Δ' (Υπ.), Στ', Η', Πτ.
ΙΡΩ	ΡΩΜΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
171	Εισαγωγή στη Ρωμαϊκή Ιστορία	Ι. ΤΖΑΜΤΖΗΣ	Β' (Υπ.)
202	Γάιος Ιούλιος Καίσαρ	Ι. ΤΖΑΜΤΖΗΣ	Στ', Η', Πτ. (Σ), (Επ. Υπ.)
ΙΒΥ	ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
203*	Η πρώτη Βυζαντινή περίοδος, 330-843	Π. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ	Δ' (Υπ.)
102	Βυζαντινές και μεταβυζαντινές επιγραφές της Ηπείρου	Χ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ	Στ', Η', Πτ. (Σ), (Επ. Υπ.)
212*	Το «Δεσποτάτο» της Ηπείρου: Κράτος – Κοινωνία - Τοπογραφία	Ε. ΣΥΤΚΕΛΛΟΥ	Δ' (Υπ.)
213	Πολεμικές συγκρούσεις και στρατιωτικά κινήματα στο Βυζάντιο: Μέση και ύστερη περίοδος	Ε. ΣΥΤΚΕΛΛΟΥ	Στ', Η', Πτ. (Σ), (Επ. Υπ.)
	*μαθήματα της ενότητας: «Πρώτη και μέση Βυζαντινή περίοδος». Το Δ' εξάμηνο θα επιλέξει έναν από τους δύο διδάσκοντες		
ΕΑΣ	ΕΛΛΗΝΟΑΡΑΒΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ		
902	Η κληρονομιά της κλασικής αρχαιότητας στην αραβική παράδοση	Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ	Δ' (Υπ.)
908	Φιλοσοφικά και ιατρικά έργα του Γαληνού στην αραβική παράδοση	Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ	Στ', Η', Πτ. (Σ) (Επ. Υπ.)
919	Οι Έλληνες, η ιστορία τους και ο πολιτισμός τους στα έργα του Masudi (893 -956 μ. Χ.)	Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ	Στ', Η', Πτ. (Σ) (Επ. Υπ.)
ΙΒΑ	ΒΑΛΚΑΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
302	Εισαγωγή στις Βαλκανικές Σπουδές *	Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ	Β' (Υπ.)
ΙΕΠ	ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
410	Ο αυτοκράτορας Φρειδερίκος Β' Hohenstaufen και η ενσάρκωση του μεσαιωνικού ιδεώδους	Π. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ	Στ', Η', Πτ. (Σ), (Επ. Υπ.)
411	Η ιστορία των θεσμών της Δυτικής Μεσαιωνικής Ευρώπης *	Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ	Στ', Η', Πτ. , (Επ. Υπ.)

* Υπό την προϋπόθεση πρόσληψης Πανεπιστημιακού Υποτρόφου

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

ΙΑΕ 112α ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ: ΑΠΟ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΩΣ ΤΗΝ ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ

Η. ΚΟΥΛΑΚΙΩΤΗΣ

Είδος μαθήματος

Μάθημα σε μορφή παραδόσεων. Ενθαρρύνεται η εκπόνηση προαιρετικής ενισχυτικής εργασίας, η οποία αποτελεί το 20% της τελικής βαθμολογίας.

Περιληπτική παρουσίαση

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η περίοδος από το τέλος του 5ου ως το τέλος του 1ου αι. π.Χ. Εξετάζονται οι αλλαγές που επέφερε ο Πελοποννησιακός Πόλεμος στην πολιτική, την κοινωνία και τον πολιτισμό των ελληνικών πόλεων κατά τη διάρκεια του 4ου αι., καθώς και η εμφάνιση νέων πρωταγωνιστών, όπως η Μακεδονία. Παρουσιάζεται η συμβολή των βασιλέων της Μακεδονίας στη δημιουργία της ελληνιστικής οικουμένης και αναλύονται βασικές πολιτειακές και κοινωνικές δομές των ελληνιστικών βασιλείων (Αντιγονιδών, Σελευκιδών, Πτολεμαίων και Ατταλιδών). Η παρουσίαση ολοκληρώνεται με τον ρόλο της Ρώμης στα ελληνικά πράγματα και την υποταγή του ελληνικού κόσμου στη νέα κοσμοκρατεία.

Στόχοι

Το μάθημα αποσκοπεί στην παρουσίαση μιας ευρύτερης περιόδου της Αρχαίας Ελληνικής Ιστορίας. Στόχος είναι να αναδείξει τις συνέχειες και τις τομές μεταξύ της ύστερης κλασικής και της ελληνιστικής περιόδου, σε βασικές έννοιες και θεσμούς, τόσο στην πολιτική, όσο και στην κοινωνία και τον πολιτισμό.

Έμφαση δίνεται σε μεθοδολογικά ζητήματα που αφορούν τον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζεται η ιστορική έρευνα, καθώς και στην ανάλυση αντιπροσωπευτικών γραμματειακών, επιγραφικών και αρχαιολογικών πηγών της περιόδου, αλλά και σε νεότερες ιστοριογραφικές προσεγγίσεις της ύστερης κλασικής και ελληνιστικής ιστορίας.

Διάγραμμα μαθημάτων

1. Εισαγωγή στην ύστερη κλασική και ελληνιστική περίοδο (4^{ος}-1^{ος} αι. π.Χ.). Πηγές της Ιστορίας των κλασικών και ελληνιστικών χρόνων.
2. Τα αποτελέσματα του Πελοποννησιακού Πολέμου και η ηγεμονία της Σπάρτης (404-371 π.Χ.). Ο Βοιωτικός ή Κορινθιακός πόλεμος (395 π.Χ.) και η ειρήνη του Βασιλέως (387/6 π.Χ.)
3. Η Β' Αθηναϊκή συμμαχία (379/8 π.Χ.) και η ηγεμονία της Θήβας (371-362 π.Χ.).
4. Οι Έλληνες της περιφέρειας. Η κρίση της πόλης-κράτους & η πανελλήνια ιδέα.
5. Η ηγεμονία της Μακεδονίας και ο Φίλιππος.
6. Η εκστρατεία και το έργο του Αλεξάνδρου.
7. Τα ελληνιστικά βασίλεια I: Η Μακεδονία.
8. Τα ελληνιστικά βασίλεια II: Η Πτολεμαϊκή Αίγυπτος
9. Τα ελληνιστικά βασίλεια III: Οι Σελευκίδες
10. Βασικές δομές των ελληνιστικών βασιλείων.
11. Οι ελληνικές πόλεις και οι Συμπολιτείες κατά τον 3^ο και 2^ο αι. π.Χ.
12. Η αντιπαράθεση με τη Ρώμη.
13. Πολιτισμός, κοινωνία και θρησκεία κατά την ελληνιστική περίοδο. Περιεχόμενο της έννοιας «Ελληνισμός».

Στα πλαίσια του μαθήματος οργανώνεται εκπαιδευτική εκδρομή.

ΙΑΕ 156 Η ΠΤΟΛΕΜΑΪΚΗ ΑΙΓΥΠΤΟΣ

(Η. ΚΟΥΛΑΚΙΩΤΗΣ)

Είδος μαθήματος

Μάθημα σε μορφή παραδόσεων. Ενθαρρύνεται η εκπόνηση προαιρετικής ενισχυτικής εργασίας, η οποία αποτελεί το 20% της τελικής βαθμολογίας.

Περίληπτική παρουσίαση

Αντικείμενο του μαθήματος αποτελεί η ιστορία του βασιλείου των Πτολεμαίων από την ίδρυσή του (τέλος του 4ου αι. π.Χ.) ως την υποταγή του στους Ρωμαίους (30 π.Χ.). Παρουσιάζονται οι βασικοί σταθμοί της πολιτικής και στρατιωτικής ιστορίας, οι πολιτειακές και κοινωνικές δομές, η βασιλική ιδεολογία και οι σχέσεις μεταξύ των διαφόρων κοινωνικών και “εθνικών” ομάδων. Μέσα από την ανάλυση αντιπροσωπευτικών γραμματειακών πηγών και παπύρων αναλύεται η συμβολή της Πτολεμαϊκής Αιγύπτου στον ελληνιστικό κόσμο.

Στόχοι

Το μάθημα στοχεύει στην εξοικείωση των φοιτητών με έναν χώρο στον οποίο η παρουσία των Ελλήνων υπήρξε σημαντική. Η ιστορία της Πτολεμαϊκής Αιγύπτου εντάσσεται στο γενικότερο πλαίσιο της ιστορίας της Ανατολικής Μεσογείου στην Αρχαιότητα και προσφέρεται για την εξέταση της σχέσης των Μακεδόνων και των άλλων Ελλήνων με έναν λαό, με τον οποίο υπήρξε γόνιμη αλληλεπίδραση. Ζητούμενο του μαθήματος είναι οι φοιτητές να γνωρίσουν μεθόδους προσέγγισης κειμένων και υλικών καταλοίπων, έτσι ώστε να αξιολογηθούν ιστορικά όψεις της παραπάνω σχέσης στην πολιτική, την κοινωνία, την οικονομία και τον πολιτισμό.

Διάγραμμα μαθημάτων

1. Επισκόπηση της Ελληνιστικής περιόδου: Βασικά πρόσωπα και θεσμοί.
2. Πηγές και είδη πηγών. Γραμματειακά κείμενα, Πάπυροι, επιγραφές, νομίσματα, αρχαιολογικά κατάλοιπα.
3. Αίγυπτος: Χώρος και ιστορία ως τη μακεδονική κατάκτηση.
4. Ιστορική επισκόπηση I: Από τον Αλέξανδρο στον Πτολεμαίο Α' Σωτήρα: Η συγκρότηση του βασιλείου και η ίδρυση μια νέας δυναστείας.
5. Ιστορική επισκόπηση II: (306-221 π.Χ.): Η ακμή του βασιλείου.
6. Ιστορική επισκόπηση III: (221-51 π.Χ.): Αποδυνάμωση και κρίση. Η Αίγυπτος προτεκτοράτο των Ρωμαίων.
7. Ιστορική επισκόπηση IV: (51-31 π.Χ.): Ανάκαμψη και τελική υποταγή στη Ρώμη.
8. Βασικές δομές του Πτολεμαϊκού Βασιλείου: Εξωτερική και εσωτερική πολιτική. Η πολιτική γεωγραφία του Βασιλείου των Πτολεμαίων.
9. Βασιλική ιδεολογία και θρησκευτική χειραγώγηση.
10. Συμβίωση και αποικεισμός μεταξύ των εθνοτικών ομάδων: Η σχέση μεταξύ γηγενών Αιγυπτίων και νεοφερμένων Μακεδόνων και άλλων Ελλήνων. Σχέση μεταξύ αγροτών και κατοίκων των πόλεων (κυρίως της Αλεξάνδρειας).
11. Ανάπτυξη των γραμμάτων και των επιστημών και η συμβολή της Πτολεμαϊκής Αιγύπτου στον ελληνιστικό πολιτισμό.

ΕΠΙ 152 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΗ

(Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ)

Το μάθημα της Εισαγωγής στην Επιγραφική περιλαμβάνει τρία μέρη: α) Παρουσίαση της Ιστορίας της Επιγραφικής και των σχέσεών της με τις άλλες αρχαιογνωστικές επιστήμες. β) Ανάλυση επιγραφών διαφόρων εποχών και ειδών (νόμων, ψηφισμάτων, τιμητικών, αναθηματικών, επιτύμβιων κλπ.) από διάφορα σημεία του αρχαίου κόσμου. γ) Κριτική παρουσίαση της Βιβλιογραφίας (Corpora επιγραφών, BULLETIN EPIGRAPHIQUE και SUPPLEMENTUM EPIGRAPHICUM GRAECUM κλπ.), που αποτελεί το θέμα του ωριαίου Φροντιστηρίου.

Συνεξετάζονται τα φιλολογικά κείμενα και κυρίως τα σχετικά αρχαιολογικά δεδομένα (τόπος εύρεσης, κινητά και ακίνητα ευρήματα κλπ.). Κατά την μελέτη των διαφόρων θεμάτων παρουσιάζεται κριτικά επίσης η σχετική νεώτερη βιβλιογραφία. Επίσης πραγματοποιούνται τακτικές

πρακτικές ασκήσεις στις επιγραφές του αρχαιολογικού μουσείου Ιωαννίνων για την μελέτη των τεχνικών χαρακτηριστικών των επιγραφών (μορφολογία του φορέα, χάραξη του κειμένου κλπ.) και πρακτικές ασκήσεις ανάγνωσης εκτύπων των επιγραφών εντός μαθήματος. Οι φοιτητές αναλαμβάνουν προαιρετικά γραπτές εργασίες.

Στόχοι του μαθήματος είναι: α) να φανεί ότι οι επιγραφές, ως αυτούσια κείμενα και συνεχώς ραγδαία αριθμητικά αυξανόμενα με νέα ευρήματα παντού, συμβάλλουν ουσιαστικά στην μελέτη όλου του αρχαίου ελληνικού κόσμου και, β) να αναδειχθούν οι ομοιότητες και οι διαφορές αλλά και η εξέλιξη δομών και θεσμών του δημόσιου και ιδιωτικού βίου των αρχαίων. Για τον ίδιο στόχο μελετάται η ανθρωπωνυμία ως φορέας θρησκευτικών και κοινωνικών δοξασιών.

IPΩ 171 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΡΩΜΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

(Ι. ΤΖΑΜΤΖΗΣ)

Πηγές της Ρωμαϊκής Ιστορίας. Επισκόπηση των περιόδων της Βασιλείας, της *Respublica* και της Ηγεμονίας.

Σκοπός του μαθήματος: εξοικείωση των πρωτοετών φοιτητών με τις πηγές οι οποίες αφορούν στη ρωμαϊκή ιστορία, και η εξέταση των στοιχείων που τοποθετούν σε εξελικτική προοπτική την πορεία των Ρωμαίων στο ιστορικό γίγνεσθαι (γιατί, πώς και πότε συντελέστηκαν οι αλλαγές εκείνες, πολιτικές και κοινωνικές, που διαχωρίζουν την ιστορία της Ρώμης στις τρεις προεκτεθείσες περιόδους).

Μαθησιακό αποτέλεσμα: η απόκτηση βασικών γνώσεων για την Αρχαία Ρώμη, οι οποίες θα καθιστούν ήδη αντιληπτή την ιδιοσυστασία της ρωμαϊκής συμβολής στην παγκόσμια Ιστορία.

IPΩ 202 ΓΑΙΟΣ ΙΟΥΛΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ

(Ι. ΤΖΑΜΤΖΗΣ)

Η πολιτική και στρατιωτική σταδιοδρομία του Ιουλίου Καίσαρα. Από την ηγεσία των *populares* στην ισόβια δικτατορία. Οι θεσμικές επιλογές και μεταρρυθμίσεις του.

Σκοπός του μαθήματος: πέραν της, αυτονόητης, εκμάθησης των στοιχείων που συνθέτουν μια ιστορική προσωπικότητα του βεληνεκούς του Ιουλίου Καίσαρα, σκοπός είναι η κατανόηση από τους φοιτητές της χρησιμότητας που έχει μια ιστορική βιογραφία και η εξήγηση της μεθοδολογίας της προσωπογραφίας.

Μαθησιακό αποτέλεσμα: μέσω της εκπόνησης γραπτής εργασίας με διάγραμμα (πλάνο έκθεσης του επιλεγέντος θέματος, με ενότητες, υποενότητες, παραγράφους, κ.λ.π.), από το αποτέλεσμα της οποίας θα κριθεί η βαθμολόγηση του φοιτητή στο μάθημα, επιδιώκεται η απόκτηση δεξιότητας στον χειρισμό πηγών, ξένης επίσης βιβλιογραφίας, ανασύνθεσης των ήδη εκπεφρασμένων επιστημονικών απόψεων, και βελτίωση της δυνατότητας συγγραφής

κειμένου με ιστορικό θέμα, όπως επίσης και της ορθολογικής παρουσιάσής του, πέραν της αφηγηματικής διάστασης.

Σεμιναριακό μάθημα με εκπόνηση γραπτής εργασίας. Η συμμετοχή σ' αυτό των φοιτητών γίνεται μετά από συνεννόηση με τον διδάσκοντα, καθότι απαιτείται τουλάχιστον στοιχειώδης κατανόηση της Λατινικής γλώσσας και πολύ καλή έως άριστη γνώση μιας από τις παρακάτω σύγχρονες γλώσσες: Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Ιταλικά.

IBY 203 Η ΠΡΩΙΜΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (330 – 843 μ.Χ.)

(Π. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ)

Η πρώιμη Βυζαντινή περίοδος, αποτελεί και την περίοδο που ονομάζεται «όψιμη αρχαιότητα.» Για καθαρά πρακτικούς λόγους θα συμπεριληφθεί και η πρώτη περίοδος της μέσης Βυζαντινής περιόδου (610-843). Στα πλαίσια του μαθήματος, θα γίνει ανάλυση των πολιτικών, κοινωνικών, πολιτιστικών και οικονομικών γεγονότων, ενώ θα επιχειρήσουμε να κατανοήσουμε πώς το Ρωμαϊκό κράτος μεταλλάσσεται σε αυτό που θα ονομασθεί Βυζαντινό. Θα σχολιασθούν εκτενώς θέματα όπως η διοίκηση του κράτους, η σύγκρουση της παλαιάς με τη νέα θρησκεία, οι βαρβαρικές εισβολές, η έναρξη του συστήματος διοίκησης των θεμάτων, οι συνέπειες από τις Αραβικές κατακτήσεις και η εμφάνιση του Ισλάμ, η εικονομαχία και η συγκρότηση μίας νέας αυτοκρατορίας στην δύση. Το

μάθημα έχει ως στόχο να βοηθήσει τους φοιτητές να κατανοήσουν αυτές τις μετεξελίξεις, και να δώσει την δυνατότητα να γίνουν περισσότεροι κατανοητές οι διαφορές ανάμεσα στον αρχαίο και τον επερχόμενο μεσαιωνικό κόσμο. Η απαλλακτική του μαθήματος θα συντελεσθεί με την διεξαγωγή γραπτών εξετάσεων, ενώ η εθελούσια παρουσίαση ενός από τα θέματα που θα συζητηθούν στο μάθημα, ως προφορική εργασία, θα έχει ως επακόλουθο την προσθήκη μίας βαθμολογικής μονάδας στην τελική βαθμολογία.

IBY 102 ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

(ΧΡ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ)

Στο πλαίσιο του σεμιναρίου θα εξεταστούν οι επιγραφές ως ομάδα ιστορικών πηγών για την ιστορία της ευρύτερης περιοχής της βυζαντινής Ηπείρου αλλά και των πρώιμων χρόνων της οθωμανικής κατάκτησης. Θα δοθούν υποχρεωτικές σεμιναριακές εργασίες, οι οποίες θα παρουσιαστούν και προφορικά. (Εκπαιδευτική εκδρομή).

Αντικειμενικός σκοπός του μαθήματος είναι η απόκτηση ικανότητας ανάγνωσης των επιγραφών και χρήσης τους ως πηγών για την ιστορία και την ιστορία της τέχνης.

IBY 212 ΤΟ «ΔΕΣΠΟΤΑΤΟ» ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ: ΚΡΑΤΟΣ – ΚΟΙΝΩΝΙΑ – ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ

(Ε. ΣΥΓΚΕΛΛΟΥ)

Είδος Μαθήματος

Μάθημα σε μορφή παραδόσεων. Οι παραδόσεις εμπλουτίζονται με την μελέτη και ανάλυση αντιπροσωπευτικών πηγών (κυρίως κειμένων).

Περίληπτική παρουσίαση

Το λεγόμενο Δεσποτάτο της Ηπείρου ήταν ένα βυζαντινό-ελληνικό κρατικό μόρφωμα, που αναπτύχθηκε στον χώρο της Μεσαιωνικής Ηπείρου μετά την κατάληψη της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους (1204) και σε συνθήκες ρευστότητας, αμφισβήτησης και πολιτικού κατακερματισμού του βυζαντινού κόσμου. Η ιδρυτική δυναστεία των Κομνηνοδουκάδων συνέβαλε στην ισχύ του συγκεκριμένου κράτους κατά τον 13ο αι., καθώς ανέπτυξε ένα πολιτικό πρόγραμμα αυτονομίας και ανεξαρτησίας, ενώ παράλληλα διεκδίκησε τη βυζαντινή ηγεμονία. Η ισχύς του «Δεσποτάτου» διατηρήθηκε ως τις αρχές του 14ου αι., οπότε πλήθος διεκδικητών συνέβαλαν στη διάσπασή του σε μικρές επικράτειες, με σημαντικότερες το σερβικό «δεσποτάτο» των Ιωαννίνων και το αλβανικό «δεσποτάτο» της Άρτας, στα μέσα του ίδιου αιώνα. Η εμφάνιση του ιταλού ηγεμόνα Καρόλου Α' Τόκκο στις αρχές του επόμενου αιώνα οδήγησε σε αναβίωση του παλαιού Δεσποτάτου, το οποίο όμως άρχισε να καταλαμβάνεται σταδιακά από τους Οθωμανούς κατά τη διάρκεια του 15ου αι. Στο μάθημα παρουσιάζεται η πολιτική ιστορία του «Δεσποτάτου», περιγράφεται η οργάνωση της κοινωνίας και αναδεικνύεται ο χώρος ως σημαντικός παράγων της κοινωνικής και πολιτικής οργάνωσης.

IBY 213 ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ ΣΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ

(Ε. ΣΥΓΚΕΛΛΟΥ)

Είδος Μαθήματος

Σεμινάριο. Στο σεμινάριο παρέχονται εργασίες προς επίπληση.

Περίληπτική παρουσίαση

Ο πόλεμος αποτελεί ένα φαινόμενο με ιστορική και πανανθρώπινη διάσταση, που συνοδεύει διαχρονικά την εξέλιξη του πολιτισμού. Στους χρόνους του Βυζαντίου έλαβε σχεδόν ενδημικές διαστάσεις και υπήρξε, πέρα από μια αναπόφευκτη και τραγική πραγματικότητα, μέσο επιβίωσης μιας αυτοκρατορίας, που εξελίχθηκε κατά καιρούς σε υπερδύναμη. Το γεγονός αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στο ιδεολογικό οπλοστάσιο της πολιτικής θεωρίας των Βυζαντινών, που παρήγαγε μια «υψηλή» στρατηγική, υπεύθυνη για τη δημιουργία του μακροβιότερου κέντρου διεθνούς ισχύος στην ιστορία του δυτικού πολιτισμού. Στο σεμινάριο εξετάζεται η διεξαγωγή και εξέλιξη του πολέμου στο Βυζάντιο κατά τη μέση και ύστερη περίοδο. Παρουσιάζεται η πολεμική εμπειρία των Βυζαντινών

(π.χ. τακτική και στρατηγική του πολέμου, επιχειρησιακές δυνατότητες, εξοπλισμός του βυζαντινού στρατού, πολιορκητική τέχνη, ναυτικός πόλεμος, κ.ά.), και αναλύεται η πολεμική τους ιδεολογία. Ο πόλεμος αντιμετωπίζεται ως προϊόν ενός ολοκληρωμένου συστήματος παραδόσεων, πεποιθήσεων και ιδεών, ως μία πτυχή του βυζαντινού πολιτισμού.

ΕΑΣ 902 Η ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΚΛΑΣΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΑΡΑΒΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

(Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ)

Σκοπός του μαθήματος είναι η παρουσίαση του κινήματος των ελληνοαραβικών μεταφράσεων στη Βαγδάτη από τον 8^ο ως τον 11^ο μ. Χ. αιώνα, και η μετάδοση της κληρονομιάς της κλασικής Αρχαιότητας στην αραβική παράδοση.

Μαθησιακά αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση:

- Να χειρίζονται τη σχετική βιβλιογραφία (πηγές και βοηθήματα)
- Να γνωρίζουν το ιστορικό πλαίσιο, τα πρόσωπα και τα γεγονότα του κινήματος των ελληνοαραβικών μεταφράσεων
- Να γνωρίζουν τις διόδους και τους τρόπους μετάδοσης της κληρονομιάς της ελληνικής Αρχαιότητας στην αραβική παράδοση
- Να περιγράφουν τι και γιατί μεταφράστηκε στα Αραβικά
- Να δίνουν παραδείγματα χαμένων ελληνικών έργων που σώζονται μόνο σε αραβική μετάφραση
- Να ονοματίζουν ελληνικά γραμματειακά είδη που υιοθετήθηκαν από την αραβόφωνη γραμματεία
- Να αναγνωρίζουν την επίδραση που άσκησαν οι ελληνοαραβικές μεταφράσεις στη διαμόρφωση αφηρημένων εννοιών και στην κατασκευή επιχειρημάτων στην αραβόφωνη φιλοσοφική και επιστημονική γραμματεία
- Να επεξεργάζονται κριτικά αποσπάσματα από αραβικές πηγές.

Στο μάθημα θα εξεταστούν τα εξής θέματα:

Βιβλιογραφικές και άλλες εισαγωγικές παρατηρήσεις. Προλεγόμενα στον μεσαιωνικό αραβόφωνο πολιτισμό.

Δίοδοι μετάδοσης της κληρονομιάς της ελληνικής Αρχαιότητας στην αραβική παράδοση. Η ελληνική παιδεία και οι ελληνικές σχολές της Ύστερης Αρχαιότητας.

Η κληρονομιά της κλασικής Αρχαιότητας στην Συριακή παράδοση πριν και μετά την εμφάνιση του Ισλάμ - Συριακές μεταφράσεις.

Η κληρονομιά της κλασικής Αρχαιότητας στην ιρανική παράδοση – Περσικές μεταφράσεις

Λόγοι και παράγοντες που συνετέλεσαν στην ενασχόληση των Αράβων με έργα της ελληνικής Αρχαιότητας.

Απαρχές και γένεση του κινήματος των ελληνοαραβικών μεταφράσεων της. Πάτρωνες και μεταφραστές.

Πρώιμες μεταφράσεις – η σωζόμενη αραβική μετάφραση της αποκαλούμενης «*αλληλογραφίας Μεγάλου Αλεξάνδρου και Αριστοτέλη*»

Μεταφράσεις και μεταφραστές που ταξινομούνται ως προερχόμενες από τον αποκαλούμενο «*κύκλο του al-Kindi*». Μελέτη αποσπασμάτων – Γλωσσικά και υφολογικά χαρακτηριστικά.

Μεταφράσεις και μεταφραστές που ανήκουν στη «*σχολή του Hunayn ibn Ishāq*» – Μελέτη αποσπασμάτων – υφολογικά χαρακτηριστικά.

Οι αποκαλούμενοι «Αριστοτελιστές της Βαγδάτης»

Η επίδραση των ελληνοαραβικών μεταφράσεων στην αραβόφωνη γραμματεία - γραμματειακά είδη, κατασκευή εννοιών και επιχειρημάτων.

Παραδείγματα της επίδρασης της αρχαίας ελληνικής διανόησης σε έργα αραβόφωνων μουσουλμάνων φιλοσόφων, επιστημόνων και άλλων διανοουμένων.

Η σημασία των ελληνοαραβικών μεταφράσεων και η ανάπτυξη των επιστημών και της φιλοσοφίας στην αραβική γλώσσα.

Παρουσίαση προαιρετικών εργασιών.

**ΕΑΣ 908 ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ ΚΑΙ ΙΑΤΡΙΚΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΓΑΛΗΝΟΥ ΣΤΗΝ
ΑΡΑΒΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ (Σ)**

(Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ)

Σκοπός του σεμιναρίου είναι η μελέτη της μετάδοσης των φιλοσοφικών και ιατρικών έργων του Γαληνού (129-216 μ. Χ.) στην αραβική παράδοση.

Μαθησιακά αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση:

- Να χειρίζονται τη σχετική βιβλιογραφία (πηγές και βοηθήματα)
- Να γνωρίζουν πρόσωπα και γεγονότα γύρω από τη μετάφραση των ιατρικών και φιλοσοφικών έργων του Γαληνού στα Αραβικά
- Να ονομάζουν και να περιγράφουν το περιεχόμενο έργων του Γαληνού που χάθηκαν στα Ελληνικά και σώζονται μόνο στα Αραβικά
- Να περιγράφουν τις απόψεις του Γαληνού για την εμπειρική ιατρική σχολή
- Να γνωρίζουν στοιχεία της λογικής και της ηθικής φιλοσοφίας του Γαληνού με βάση τις πληροφορίες αραβικών μεταφράσεων
- Να επεξεργάζονται κριτικά αποσπάσματα από αραβικές μεταφράσεις έργων του Γαληνού που σώζονται ή δεν σώζονται στο πρωτότυπο ελληνικό κείμενο
- Να περιγράφουν επίδραση που άσκησαν τα έργα του Γαληνού στην γένεση και ανάπτυξη της αραβικής επιστημονικής ιατρικής

Στο σεμινάριο θα εξεταστούν τα εξής θέματα.

Εισαγωγικές παρατηρήσεις. Μεθοδολογία και τεχνική της επιστημονικής εργασίας.

Βίος και έργα του Γαληνού.

Η ελληνική ιατρική παράδοση στους λαούς της Ανατολής πριν από την εμφάνιση του Ισλάμ.

Οι μεταφράσεις έργων του Γαληνού στα Συριακά πριν και μετά τις αραβικές κατακτήσεις του 7^{ου} αι. μ.Χ. – Τεχνική και χαρακτηριστικά.

Η 'ιατρική σχολή' και το 'νοσοκομείο' της πόλης Gondēshāpūr.

Η αποκαλούμενη 'σχολή του \u0645\u0627\u0631\u064a\u0646 \u0628\u0646 \u0627\u0634\u0647\u0627\u062f' – μεταφραστές και μεταφράσεις έργων του Γαληνού

Ιατρική ορολογία – τεχνική και χαρακτηριστικά των μεταφράσεων της αποκαλούμενη 'σχολής του \u0645\u0627\u0631\u064a\u0646 \u0628\u0646 \u0627\u0634\u0647\u0627\u062f'

Τα φιλοσοφικά έργα του Γαληνού στα Αραβικά – Μεταφραστές και γλωσσικά χαρακτηριστικά.

Φιλοσοφικά έργα του Γαληνού που σώζονται μόνο σε αραβική μετάφραση – το περιεχόμενο και η σημασία τους.

Το έργο «Περί ιατρικής εμπειρίας» του Γαληνού που σώζεται μόνο στα Αραβικά

Η αραβική σύνοψη του έργου «Περί ηθών» του Γαληνού και η σημασία του.

Η επίδραση της γαληνικής ιατρικής στην ανάπτυξη της αραβόφωνης ιατρικής

Παρουσίαση εργασιών

Εργασία Υποχρεωτική.

Το Σεμινάριο μπορούν να επιλέξουν όσοι φοιτητές έχουν παρακολουθήσει το μάθημα «Η κληρονομιά της κλασικής Αρχαιότητας στην αραβική παράδοση» ή το μάθημα «Θέματα Ελληνοαραβικών Σπουδών».

**ΕΑΣ 919 ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ, Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΙ Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΣΤΑ ΕΡΓΑ
ΤΟΥ al-Mas'ūdī (893-956 μ. Χ)**

(Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ)

Σκοπός του Σεμιναρίου είναι η μελέτη αποσπασμάτων από τα έργα του al-Mas'ūdī (893-956 μ. Χ) που αναφέρονται στην ιστορία και τον πολιτισμό των Ελλήνων.

Μαθησιακά αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση:

- Να επεξεργάζονται κριτικά πληροφορίες για τους Έλληνες, την ιστορία και τον πολιτισμό τους, που περιέχονται στα σωζόμενα έργα του al-Mas'ūdī (893-956 μ. Χ)
- Να ονοματίζουν και να αξιολογούν τις πηγές από τις οποίες άντλησε τις πληροφορίες του ο al-Mas'ūdī
- Να περιγράφουν και να κρίνουν τις απόψεις του al-Mas'ūdī για τους Έλληνες και τον πολιτισμό τους
- Να δίνουν παραδείγματα των χαρακτηριστικών που διακρίνουν τους Έλληνες από άλλους λαούς, και να εξηγούν τη θετική στάση και το θαυμασμό του al-Mas'ūdī για τον πολιτισμό των αρχαίων Ελλήνων.

Στο σεμινάριο θα μελετηθούν αποσπάσματα από τα σωζόμενα ιστορικά έργα του al-Mas'ūdī ως εξής:
Προλεγόμενα, εισαγωγικές παρατηρήσεις, μέθοδος και τεχνική της επιστημονικής εργασίας.

Βίος και έργα του al-Mas'ūdī.

Οι απόψεις του για τα πολιτισμένα έθνη της «οικουμένης».

Το «έθνος των Ελλήνων». Η ελληνική γλώσσα και η εξέλιξή της.

Γενεαλογικά στοιχεία: Έλληνες και Ρωμαίοι.

Η ιστορία των Ελλήνων: απαρχές και περίοδοι της ιστορίας των.

Ο πολιτισμός των Ελλήνων: η φιλοσοφία και οι επιστήμες.

Απόψεις του al-Mas'ūdī για τη μετάδοση της ελληνικής σοφίας στο αραβόφωνο πολιτισμό.

«Από την Αλεξάνδρεια στη Βαγδάτη» - Αραβόφωνοι μελετητές των μεταφρασμένων ελληνικών έργων.

Απόψεις του al-Mas'ūdī για την αρχαία ελληνική κληρονομιά και η ανάπτυξη του αραβόφωνου πολιτισμού.

Γενική αποτίμηση των πληροφοριών του al-Mas'ūdī.

Παρουσίαση εργασιών

Εργασία Υποχρεωτική.

Το Σεμινάριο μπορούν να επιλέξουν όσοι φοιτητές έχουν παρακολουθήσει το μάθημα «*Η κληρονομιά της κλασικής Αρχαιότητας στην αραβική παράδοση*» ή το μάθημα «*Θέματα Ελληνοαραβικών Σπουδών*».

ΙΒΑ 302 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΒΑΛΚΑΝΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

(Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ)

ΙΕΠ 410 Ο ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑΣ ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΣ Β' HÖHENSTAUFEN ΚΑΙ Η ΕΝΣΑΡΚΩΣΗ ΤΟΥ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΥ ΙΔΕΩΔΟΥΣ

(Π. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ)

Η Αλεξιάδα της Άννας Κομνηνής, αποτελεί ένα από τα πιο συναρπαστικά κείμενα ολόκληρης της Βυζαντινής λογοτεχνικής παραγωγής. Διαθέτει την ευαισθησία της συγγραφής του από μία γυναίκα και μάλιστα, κόρη του αυτοκράτορα και δίνει πολύτιμες πληροφορίες για πολλά θέματα της εποχής, όπως είναι ο οικογενειακός βίος της αυλής, η αίρεση των Βογομίλων, η άφιξη των στρατευμάτων της Α' σταυροφορίας, και η περί φιλανθρωπίας αντίληψη. Μέσω της ανάλυσης επιλεγμένων κειμένων, καθώς και της σύνθεσης σεμιναριακών εργασιών από τους φοιτητές, τόσο στα πλαίσια του σεμιναρίου, όσο και σε αυτά μίας προφορικής παρουσίασης κατά την διάρκεια μίας ημερίδας, θα καταβληθεί προσπάθεια για ενδελεχέστερη κατανόηση του έργου, του χώρου και της εποχής του. Οι μαθησιακοί στόχοι που αναμένεται να επιτευχθούν, είναι, πρώτον, η προσπάθεια για μία προσέγγιση των φοιτητών στην ιδιωτική ζωή, τις αντιλήψεις και την θεώρηση των γεγονότων από την ανώτερη Βυζαντινή τάξη του 12^{ου} αιώνα και δεύτερον, η εξοικίωσή τους με τον τρόπο γραφής, τις γλωσσικές μεθόδους και το λογοτεχνικό ύφος που χρησιμοποιεί η Άννα ως ιστορικός.

Στα πλαίσια του μαθήματος, θα γίνει μία πρώτη σειρά διαλέξεων περίπου για τρία μαθήματα, σχετικών με τις εξελίξεις που οδηγούν στην άνοδο των Κομνηνών και τα αντίστοιχα γεγονότα στη δύση. Θα ακολουθήσει το κύριο μέρος, όπου θα παρουσιαστούν επιλεγμένα αποσπάσματα που θα αναλυθούν και θα συζητηθούν στα πλαίσια του σεμιναρίου, ενώ στο τέλος θα γίνει μία γενική αξιολόγηση. Παράλληλα, θα γίνεται προετοιμασία για την παρουσίαση των εργασιών κατά την διεξαγωγή κοινής ημερίδας με τους άλλους συναδέλφους της Βυζαντινής ιστορίας.

Β. ΤΟΜΕΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΝΕΩΤΕΡΩΝ ΧΡΟΝΩΝ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2017-2018*

ΚΩΔ.	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
ΙΝΕ	ΝΕΩΤΕΡΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
361	Εισαγωγή στη Νεότερη Ελληνική Ιστορία	Λ. ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗ	Β' (Υπ.)
368	Ο ελλαδικός χώρος στους νεότερους χρόνους (18 ^{ος} -19 ^{ος} αι.): από την οθωμανική κυριαρχία στην Επανάσταση του 1821	Κ. ΚΟΜΗΣ	ΣΤ', Η', Πτ. (Επ. Υπ.)
406	Νόσοι και θάνατος στον νεοελληνικό χώρο	Κ. ΚΟΜΗΣ	ΣΤ', Η', Πτ. (Επ. Υπ)
387	Σοσιαλιστική σκέψη, εργατικό και σοσιαλιστικό κίνημα στην Ελλάδα (τέλος 19 ^{ου} αιώνα-Μεσοπόλεμος)	Α. ΜΑΝΔΥΛΑΡΑ	ΣΤ', Η', Πτ. (Επ. Υπ)
102	Οι Εβραίοι στην οθωμανική αυτοκρατορία και στο ελληνικό έθνος-κράτος	Λ. ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗ	ΣΤ', Η', Πτ. (Επ. Υπ)
405	Ο ελλαδικός χώρος την περίοδο της Οθωμανικής και της Βενετικής κυριαρχίας ΙΙ (τέλη περ. 17 ^{ου} -αρχές 19 ^{ου} αι.)	Γ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ	ΣΤ', Η', Πτ. (Επ. Υπ)
ΙΕΠ	ΝΕΩΤΕΡΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ		
407	Κοινωνικο-οικονομική και πνευματική κατάσταση στην Ευρώπη τον όψιμο Μεσαίωνα	ΑΙΚ. ΖΑΡΙΔΗ	ΣΤ', Η', Πτ. (Επ. Υπ)
449	Ιστορία και ιστοριογραφία της Γαλλικής Επανάστασης	Α. ΜΑΧΑΙΡΑ	ΣΤ', Η', Πτ. (Επ. Υπ)
399	Το φασιστικό φαινόμενο στην Ευρώπη	Λ. ΦΛΙΤΟΥΡΗΣ	ΣΤ', Η', Πτ. (Επ. Υπ)

* Οι διδάσκοντες του Τομέα Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων, οι οποίοι προσφέρουν ένα μάθημα ανά εξάμηνο, διδάσκουν και στα σεμινάρια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία – Λαογραφία»

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

INE 361 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΝΕΟΤΕΡΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

(Λ. ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗ)

Περίληψη: Εισαγωγικό μάθημα στη νεότερη και σύγχρονη ελληνική ιστορία. Βασικοί άξονες αποτελούν α) η περιοδολόγηση της νεότερης και σύγχρονης ελληνικής ιστορίας, β) η ιστοριογραφική ανάλυση των εννοιών που χρησιμοποιεί η ιστορική επιστήμη για να ορίσει την νεότερη και σύγχρονη ελληνική ιστορία ως «ιστορία του νέου ελληνισμού», «ιστορία του κατακτημένου ελληνικού έθνους», «βενετοκρατία», «τουρκοκρατία», «οθωμανική κατάκτηση», «ιστορία του ελληνικού κράτους», «σύγχρονη ιστορία» κ.ο.κ., γ) τα γεωγραφικά όρια του νέου ελληνισμού, δ) οι πληθυσμοί του ελληνικού χώρου, ε) τα κύρια ιστορικά γνωρίσματα των οικονομικών δομών (γαιοκτητικές σχέσεις, βιοτεχνικές-εμπορικές-ναυτιλιακές δραστηριότητες), των κοινωνικών διεργασιών και των ιδεολογικών ρευμάτων που διακρίνουν χαρακτηριστικά τις μεγάλες περιόδους της νεότερης και σύγχρονης ελληνικής ιστορίας. Στο μάθημα παρουσιάζονται και συζητούνται σώματα πηγών της νεότερης και σύγχρονης ελληνικής ιστορίας, βασικά εργαλεία έρευνας (βιβλιογραφίες, περιοδικά) και τα κύρια γενικά ιστορικά έργα (λ.χ. *Ιστορία του Νέου Ελληνισμού* του Α. Βακαλόπουλου, *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους*, κ.ο.κ.)

Σκοποί του μαθήματος

Εξοικείωση με την ιστορία της νεότερης και σύγχρονης ελληνικής ιστορίας, εξοικείωση με την επιστήμη της ιστορίας, γνώση του γενικότερου ιστορικού πλαισίου της νεότερης και σύγχρονης ελληνικής ιστορίας.

Τρόπος Εξέτασης: Γραπτή εξέταση.

Βιβλιογραφία

Το μάθημα βασίζεται σε βιβλιογραφικό οδηγό, ψηφιοποιημένα άρθρα και σε ηλεκτρονικά εγχειρίδια ανοιχτής πρόσβασης.

INE 368 Ο ΕΛΛΑΔΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΣΤΟΥΣ ΝΕΟΤΕΡΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ (18^{ΟΣ} – 19^{ΟΣ} ΑΙΩΝΑΣ): ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ ΣΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ 1821 (Κ. ΚΟΜΗΣ)

Κατ' αρχάς, εξετάζονται οι βασικές παράμετροι της οθωμανικής εξουσίας (όπως διοικητικό σύστημα, αγροληπτικές σχέσεις και φορολογικό σύστημα). Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην εξέλιξη των παραμέτρων αυτών που οδήγησε σε τριβές στις σχέσεις ανάμεσα στην εξουσία και τους κυριαρχούμενους πληθυσμούς, ιδιαίτερα στον 19^ο αιώνα. Ακόμη, σε σχέση με την τελική έκβαση, την Επανάσταση του 1821 δηλαδή, εξετάζονται και άλλα ζητήματα, όπως ο Διαφωτισμός αλλά και ο θρησκευτικός παράγων (κατ' αρχάς αντιθετικός αυτός, αλλά οπωσδήποτε περισσότερο σύνθετος και άξιος περαιτέρω διερεύνησης). Στο μάθημα εξετάζεται επίσης και ο κόσμος των κλεφταρματολών, ένα ιδιαίτερο πολιτικοκοινωνικό μόρφωμα, με σύνθετους έως αντιφατικούς δεσμούς με την εξουσία και με εσωτερικές διαιρέσεις, από το οποίο προήλθε πάντως ο κύριος όγκος του επαναστατικού στρατιωτικού δυναμικού. Τέλος, αλλά κατά μία έννοια και το κυριότερο, εξετάζονται επίσης οι οικονομικές συγκυρίες (δηλαδή, κατά βάσιν η γενικευμένη οικονομική κρίση) που έπαιξαν, καθώς φαίνεται, σημαντικό ρόλο στην εκδήλωση της Επανάστασης. Σε ό,τι αφορά δε στα αποτελέσματα της Επανάστασης, πέραν των ιδεολογικών και πολιτικών προϊόντων εξετάζονται επίσης και οι πληθυσμιακές μετακινήσεις που προκάλεσαν οι πολεμικές συγκρούσεις, από τα θεαματικότερα ίσως δεδομένα της περιόδου και με πολλαπλές περαιτέρω ακολουθίες. Το μάθημα λαμβάνει υπ' όψιν τα βιβλιογραφικά δεδομένα των τελευταίων ετών, μέρος των οποίων, αξίζει να σημειωθεί, παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Ακόμη, χρησιμοποιούνται πολυάριθμα τεκμήρια της εποχής, τα οποία μελετώνται και αναλύονται από κοινού με τους φοιτητές· το τελευταίο αποτελεί και τον κύριο στόχο του μαθήματος.

INE 406 ΝΟΣΟΙ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΣ ΣΤΟΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟ ΧΩΡΟ

(Κ. ΚΟΜΗΣ)

Από την ανθρωποβόρο πανώλη στον εφιάλτη του AIDS. Οι δημογραφικές, κοινωνικές, οικονομικές και ψυχολογικές παρενέργειες. Επίσης, ο θρησκευτικός και ιδεολογικός παράγοντας, στο πλαίσιο των

πανδημιών και της ιδρυματοποίησης των κοινωνιών. Εξετάζονται πηγές της εποχής. Βασικός στόχος του μαθήματος είναι η παραγωγή σύνθετης σκέψης και ανάλογης αντιμετώπισης των ιστορικών φαινομένων, εκ μέρους των φοιτητών, στο πλαίσιο των κοινωνικών επιστημών και του διαλόγου με την Ιστορία, στη μακρά διάρκεια. Αυτό επιχειρείται κυρίως από την εξέταση και αξιοποίηση των γραπτών ιστορικών πηγών.

ΙΝΕ 387 ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗ ΣΚΕΨΗ, ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΚΑΙ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (ΤΕΛΟΣ 19^{ΟΥ} ΑΙΩΝΑ-ΜΕΣΟΠΟΛΕΜΟΣ (Α. ΜΑΝΔΥΛΑΡΑ)

Γενικές επισημάνσεις – Σκοπός του μαθήματος

Το μάθημα εξετάζει τη συγκρότηση των σοσιαλιστικών ιδεών και την συνεχή διαμόρφωσή τους μέσα από την πολιτική πράξη συγκεκριμένων φορέων, ομάδων και οργανώσεων του εργατικού κινήματος στην Ελλάδα του τέλους του 19ου και του 20ού αιώνα. Θα αναλυθούν, κατ' αρχάς, οι διανοητικές ρίζες της Ευρωπαϊκής σοσιαλιστικής σκέψης όπως αυτές εκφράστηκαν στο έργο των «ουτοπικών σοσιαλιστών» Σεν Σιμόν, Όουεν, Φουριέ ή στον πολιτειακό ριζοσπαστισμό του Τόμας Πέϊν αλλά και ο «επιστημονικός σοσιαλισμός» του επιφανέστερου εκπροσώπου του ευρωπαϊκού σοσιαλισμού, Καρλ Μαρξ. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο θα διερευνηθούν οι διάλογοι επικοινωνίας ανάμεσα στην ευρωπαϊκή και την ελληνική, κυρίως, διάνοηση καθώς και τα κοινωνικο-πολιτικά όρια των πρώτων θυλάκων μικρών ομάδων Ριζοσπαστών στα Επτάνησα (παρόμοιο με το κίνημα των Άγγλων χαρτιστών) ή αναρχικών στη δυτική Πελοπόννησο. Θα μας απασχολήσει, στη συνέχεια, η συζήτηση που άνοιξε στα 1907 το δοκίμιο του Γ. Σκληρού «το κοινωνικό μας ζήτημα» στην εφημερίδα «ο Νουμάς» ως ένα σημείο καμπής που αντανάκλασε τις επερχόμενες αλλαγές και τις κεντρικές αντιφάσεις της σοσιαλιστικής σκέψης στον ελλαδικό χώρο, ενώ ξεσπούσαν οι μεγάλες απεργίες στον Πειραιά και στο Λαύριο. Η ίδρυση του πρώτου ελληνικού επαναστατικού σοσιαλιστικού κόμματος (ΣΕΚΕ) το 1918 (προσωπικότητες, οργάνωση, εξελίξεις και αποφάσεις) μέχρι την μετονομασία του το 1924 σε Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας (ΚΚΕ) θα αναλυθούν στα πλαίσια του «κύματος» της Οκτωβριανής Επανάστασης του 1917 στη Ρωσία, των σοσιαλιστικών κινήματων στην Ευρώπη αλλά και των εγχώριων οικονομικο-κοινωνικών δυνατοτήτων πρόσληψης του μαρξιστικού σοσιαλισμού.

Βασικός σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με έννοιες και πολιτικές οντότητες όπως «σαινσιμονισμός», «αριστερά», «σοσιαλισμός», «κομμουνισμός», «μαρξισμός», «επιστημονικός σοσιαλισμός» οι οποίες σημάδεψαν και μεταμόρφωσαν την παγκόσμια ιστορία από τον 19ο αιώνα μέχρι σήμερα. Η ιδιαίτερη σύνδεση της ιστορικής έρευνας με την πολιτική που προϋποθέτει το συγκεκριμένο αντικείμενο αποτελεί, επίσης, σημαντικό πεδίο αναστοχασμού και κριτικής σκέψης.

Συνοπτικό Διάγραμμα Διαλέξεων

1. Ζητήματα ορολογίας και προσεγγίσεων: σχέσεις ιστορίας και πολιτικής
2. Κοινωνικές, οικονομικές και διανοητικές ρίζες του σοσιαλισμού στην Ευρώπη κατά τον 19ο αιώνα: οι μεγάλοι στοχαστές
3. Ευρωπαίοι εμιγρέδες και επαναστάτες-διεθνιστές στο ελληνικό Βασίλειο κατά την Οθωνική περίοδο
4. Οι πρώτες οργανώσεις και τα πρώτα σωματεία εργατών: τα παραδείγματα της Πάτρας και της Σύρου
5. Οι αναρχικοί της Πελοποννήσου: αναρχοσυνδικαλισμός, κοινωνική κρίση και καταστολή
6. Οι σοσιαλιστές της Θεσσαλίας και της Κέρκυρας
7. Αρχηγέτες-Οραματιστές και η Πρώτη Εργατική Πρωτομαγιά: ο Πλάτωνας Δρακούλης και ο Σταύρος Καλλέργης
8. Δημοτικισμός και Σοσιαλισμός: το Κοινωνικό ζήτημα
9. Η Σοσιαλιστική Εργατική Ομοσπονδία Θεσσαλονίκης (Φεντερασιόν)
10. Το Ελληνικό σοσιαλιστικό κίνημα κατά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο
11. Η Ρωσική Επανάσταση και οι Έλληνες σοσιαλιστές
12. Η ίδρυση του Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος Ελλάδας (ΣΕΚΕ): προσωπικότητες, οργάνωση, εξελίξεις και αποφάσεις
13. Το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας (ΚΚΕ): η ίδρυση και τα πρώτα χρόνια δράσης

Εργασίες

Κατά τη διάρκεια των μαθημάτων, δίνεται η δυνατότητα στους φοιτητές να παρουσιάσουν εργασία σχετική με τη θεματολογία. Οι εργασίες δεν είναι υποχρεωτικές αλλά ούτε και απαλλακτικές. Προσφέρουν στον φοιτητή καλύτερη βαθμολογία, εφόσον το γραπτό του είναι πάνω από 5.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

Geoff Eley, *Σφυρηλατώντας τη δημοκρατία: Ιστορία της Ευρωπαϊκής Αριστεράς 1923 - 2000*, μετάφραση Θανάσης Κατοικιερός, εισαγωγή επιμέλεια Σπύρος Μαρκέτος, Σαββάλας, Αθήνα 2010.

Thompson E.P., *The Making of the English Working Class*, Penguin Books, 1991.

Γεώργιος Β. Λεονταρίτης, *Το ελληνικό σοσιαλιστικό κίνημα κατά τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο*, Εξάντας 1978.

Άγγελος Ελεφάντης, *Η επαγγελία της αδύνατης επανάστασης. Κ.Κ.Ε. και αστισμός στο μεσοπόλεμο*, Θεμέλιο, Αθήνα 1979.

Αντώνης Λιάκος, *Η Σοσιαλιστική Εργατική Ομοσπονδία Θεσσαλονίκης (Φεντερασιόν) και η Σοσιαλιστική Νεολαία. Τα καταστατικά τους*. Θεσσαλονίκη: Παρατηρητής

Αντώνης Λιάκος, «Οι δυνατότητες πρόσληψης του μαρξισμού στην Ελλάδα το 19ο αιώνα», στο Γιώργος Β. Δερτιλής, Κώστας Κωστής (επιμ.), *Θέματα νεοελληνικής ιστορίας (18ος-20ός αιώνας)*, Σάκκουλας, Αθήνα, Κομοτηνή 1991.

Αντώνης Λιάκος, «Η Ιστοριογραφία του Εργατικού Κινήματος: Σημειώσεις για μια Επισκόπηση» *Σύγχρονα Θέματα*, τχ. 35-36-37 (Δεκέμβριος 1988), σ. 161-170.

Αντώνης Λιάκος, «Η αλληλεξάρτηση πολιτικών και μεθοδολογικών προσεγγίσεων στην ιστορία του εργατικού κινήματος», *Μνήμων*, 11 (1978), σ. 247-254.

Σπύρος Μαρκέτος, «Η ελληνική αριστερά», στο Χρήστος Χατζηιωσήφ (επιμ.), *Ιστορία της Ελλάδας του 20ού αιώνα: Ο Μεσοπόλεμος 1922-1940*, τ. Β2, Βιβλιόραμα, Αθήνα 2003

Δημήτρης Λιβιεράτος, *Το ελληνικό εργατικό κίνημα 1918-1923*, Αθήνα 1976.

Δημήτρης Λιβιεράτος, *Κοινωνικοί αγώνες στην Ελλάδα (1923-1927)*, Κομμούνα, Αθήνα 1985.

Δημήτρης Λιβιεράτος, *Κοινωνικοί αγώνες στην Ελλάδα (1927-1931)*, Κομμούνα, Αθήνα 1987.

Σεραφείμ Μάξιμος, *Κοινοβούλιο ή δικτατορία*; Θεσσαλονίκη: Μ. Τριανταφύλλου και Σια 1930.

Αβραάμ Μπεναρόγια, *Η πρώτη σταδιοδρομία του ελληνικού προλεταριάτου*. Αθήνα: Κομμούνα 3 1986

Παναγιώτης Νούτσος, *Η σοσιαλιστική σκέψη στην Ελλάδα*. Αθήνα: Γνώση, Αθήνα 1995.

Αλέξανδρος Παπαναστασίου, *Μελέτες, Λόγοι, Άρθρα*, πρόλογος Κωνσταντίνος Τριανταφυλλόπουλος, επιμέλεια Ξενοφών Λευκοπαρίδης, τ. Α'-Β'. Αθήνα: ΜΙΑΤΕ 3 1988.

Ρένα Σταυρίδου-Πατρικίου, *Ο Γ. Σκληρός στην Αίγυπτο. Σοσιαλισμός, δημοτικισμός και μεταρρύθμιση*. Αθήνα: Θεμέλιο 1988.

Δημήτρης Α. Στρατής, *40 χρόνων αγώνες των Ελλήνων σιδηροδρομικών. 1905-1945*. Αθήνα 1959.

Γιόλιος Μάρκος Α., *Το εργατικό κίνημα στην Ελλάδα και ο Κώστας Χατζόπουλος*, εκδ. Π. Μοσχονά, Αργίριο 1996.

Δημητρίου Μιχάλης, *Το ελληνικό σοσιαλιστικό κίνημα*, τόμος Α', Από τους ουτοπιστές στους μαρξιστές, Πλέθρον, Αθήνα 1985.

Φουντανόπουλος Κ., *Εργασία και εργατικό κίνημα στη Θεσσαλονίκη 1908-1936. Ηθική οικονομία και συλλογική δράση στο μεσοπόλεμο*, Αθήνα 2005.

Φουντανόπουλος Κ., «Εργασία και εργατικό κίνημα στην Ελλάδα», στο Χρήστος Χατζηιωσήφ (επιμ.), *Ιστορία της Ελλάδας του 20ού αιώνα: Ο Μεσοπόλεμος 1922-1940*, τ. Β2, Βιβλιόραμα, Αθήνα 2003, σ. 295-335.

Κορδάτος Γιάννης, *Ιστορία του ελληνικού εργατικού κινήματος*, εκδ. Μπουκουμάνης, Αθήνα 1972.

Δοκίμιο Ιστορίας του Κ.Κ.Ε. (συλλογικό), τόμος Α', 1918-1949, Σύγχρονη Εποχή, Αθήνα 1995.

Σεραφείμ Σεφεριάδης, «Για τη συγκρότηση της εργατικής τάξης στην Ελλάδα (1870-1936): Μερικοί προβληματισμοί πάνω σ' ένα παλιό θέμα», *Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης* 6 (1995), σ. 9-78.

Χουμεριανός Μ., «Από το ΣΕΚΕ στο ΚΚΕ: Το εργατικό κίνημα στο Μεσοπόλεμο», στο Β. Παναγιωτόπουλος (διεύθυνση έκδοσης), *Ιστορία του Νέου Ελληνισμού 1770-2000*, τ. 7: *Ο Μεσοπόλεμος 1922-1940. Από την αβασίλευτη δημοκρατία στη δικτατορία της 4ης Αυγούστου*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2003, σ. 47-64.

INE 102 ΟΙ ΕΒΡΑΙΟΙ ΣΤΗΝ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΘΝΟΣ – ΚΡΑΤΟΣ (Λ. ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗ)

Περίληψη: Το μάθημα εξετάζει τη θέση των Εβραίων στην πολυεθνική Οθωμανική Αυτοκρατορία και στη νεοελληνική κοινωνία από την Επανάσταση του 1821 μέχρι την επαύριο του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου. Θα παρουσιαστεί η κοινωνική και οικονομική δραστηριότητα, η πολιτισμική ταυτότητα των Εβραίων της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και της Ελλάδας και θα αναλυθούν κομβικά γεγονότα της ιστορίας των Εβραίων στα δύο κρατικά μορφώματα (όπως οι σφαγές κατά την περίοδο της Επανάστασης, οι Βαλκανικοί Πόλεμοι, η ενσωμάτωση των Εβραίων της Θεσσαλονίκης και των Ιωαννίνων, το Ολοκαύτωμα και η εφαρμογή της τελικής Λύσης στην Ελλάδα, η μεταπολεμική ανασυγκρότηση και η μετανάστευση στο Ισραήλ και τις ΗΠΑ). Ερμηνευτικά, η έμφαση θα δοθεί στην ανάδειξη της εσωτερικής ποικιλομορφίας που διακρίνει την ιστορική διαδρομή των Εβραίων της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και της Ελλάδας. Θα διερευνηθούν ειδικότερα οι σχέσεις των εβραϊκών πληθυσμών με την οθωμανική εξουσία και το ελληνικό κράτος και με τις υπόλοιπες εθνό-θρησκευτικές κοινότητες· οι ποικίλες όψεις της συμβίωσης· το μεταβαλλόμενο περιεχόμενο του ελληνικού αντισημιτισμού και οι πολλαπλές εκδοχές της αφομοίωσης· και, τέλος, η θέση του Ολοκαυτώματος στην ελληνική συλλογική μνήμη.

Στόχοι του μαθήματος

α) να εισάγει τον φοιτητή στη πολυδιάστατη ιστορία των Εβραίων, β) να τον βοηθήσει να κατανοήσει όρους όπως «αντισημιτισμός», «ρατσισμός», «Ολοκαύτωμα», γ) να τον βοηθήσει να κατανοήσει και ερμηνεύσει ιστορικά φαινόμενα, η ισχύς των οποίων είναι ακόμα εξαιρετικά ζωντανή στη συλλογική μνήμη (Ολοκαύτωμα) και δ) να τον εισάγει στη λογική της ιστορικής έρευνας στη σύγχρονη ιστορία (μέσω της χρήσης –γραφτών, προφορικών, οπτικοακουστικών- πηγών και βιβλιογραφίας).

Τρόπος Εξέτασης

Γραπτή εξέταση αποτελούμενη από ερωτήσεις διαβαθμισμένης δυσκολίας που θα περιλαμβάνουν: α) Κατανόηση και ανάλυση ιστορικής πηγής β) Ορισμούς εννοιών και ιστορικών όρων γ) Ερώτηση ανάλυσης και σύνθεσης. Προαιρετικές εργασίες. Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες ενθαρρύνονται να αναλάβουν μικρές εργασίες 2.500-3.000 λέξεων. Οι εργασίες θα βασίζονται στην παρουσίαση και ανάλυση δύο- τριών βασικών κειμένων. Αποβλέπουν στην εξοικείωση των φοιτητών με τους τρόπους ανάγνωσης ενός ιστορικού κειμένου, τη διαπραγμάτευση ενός ιστορικού θέματος και τη συγγραφή μιας ιστορικής ανάλυσης. Η εργασία θα προσμετράται στην τελική βαθμολογία με έως και 3 βαθμούς, εφόσον η επίδοση στις γραπτές εξετάσεις είναι τουλάχιστον πέντε (5).

- Εκπαιδευτική επίσκεψη στην εβραϊκή συνοικία στα Ιωάννινα
- Επισκέψεις σε ιστορικά αρχεία/βιβλιοθήκες

Διάγραμμα παραδόσεων

1. Εισαγωγή: Οι Εβραίοι στον ελληνικό χώρο: ιστοριογραφικά ζητήματα. Η εβραϊκή διασπορά: παρουσίαση και συζήτηση του όρου. Όψεις του αντιεβραϊσμού και του αντισημιτισμού.
2. Η εβραϊκή παρουσία στον ελλαδικό χώρο κατά την Αρχαιότητα. Η εβραϊκή παρουσία κατά τον Μεσαίωνα.
3. Οι Εβραίοι στην Οθωμανική Αυτοκρατορία, 15ος-18ος αιώνες.
4. Οι Εβραίοι στην Οθωμανική Αυτοκρατορία, 18ος-19ος αιώνες. Οι Εβραίοι στο νεοελληνικό Διαφωτισμό και στην Ελληνική Επανάσταση.
5. Οι Εβραίοι στην Οθωμανική Αυτοκρατορία και τη Μεσόγειο, 19ος αιώνας.
6. Οι Εβραίοι στην Ελλάδα του 19ου αιώνα. Η εμφάνιση του πολιτικού αντισημιτισμού.
7. Οι Βαλκανικοί Πόλεμοι και η ενσωμάτωση των Εβραίων των Νέων Χωρών.
8. Μειονότητα, αφομοίωση και διαμόρφωση της ελληνοεβραϊκής κουλτούρας.
9. Ο αντισημιτισμός στην Ελλάδα του Μεσοπολέμου. Ο φυλετικός αντισημιτισμός.
10. Το ναζιστικό καθεστώς και η γενοκτονία των Εβραίων της Ευρώπης.
11. Το Ολοκαύτωμα: Η εξόντωση των Εβραίων της Ελλάδας. Η συμμετοχή των Εβραίων στην Αντίσταση.

12. Μετά τον πόλεμο: επιστροφή, ανασυγκρότηση, μετανάστευση. Το Ολοκαύτωμα: μνήμη και μαρτυρία. Πηγές για την ιστορία του Ολοκαυτώματος: οπτικοακουστικές μαρτυρίες, κινηματογραφικές αποτυπώσεις, απομνημονεύματα. Οι μουσειακές αναπαραστάσεις.
13. Οι Έλληνες Εβραίοι σήμερα: μνήμη, τραύμα, νοσταλγία. Όψεις του αντισημιτισμού στη σύγχρονη Ελλάδα.

ΙΝΕ 405 Ο ΕΛΛΑΔΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΕΝΕΤΙΚΗΣ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΣ, ΙΙ (τέλη περ. 17^{ου} – αρχές 19^{ου} αι.)

(Γ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ)

Περιλήψη: Το μάθημα είναι, χρονικά, συνέχεια αυτού που διδάχθηκε στο χειμερινό εξάμηνο· καλύπτει δηλαδή την περίοδο από το 1669 περίπου ως το 1821. Μέσα στο γενικότερο πλαίσιο των πολιτικο-στρατιωτικών γεγονότων που διαδραματίζονται στην Οθωμανική Αυτοκρατορία και στη Δημοκρατία του Αγίου Μάρκου την περίοδο αυτή, αλλά και πανευρωπαϊκά, θα εξετασθούν οι εξελίξεις στη διοίκηση, στη γαιοκτησία, στη φορολογία, στην οικονομία και στο εμπόριο. Ειδική αναφορά θα γίνει στην Ήπειρο, στην Πελοπόννησο και στα Επτάνησα, ενώ θα δοθεί έμφαση στην εξέταση των ζητημάτων της παιδείας, της μεγαλύτερης ανάπτυξης του κοινοτικού θεσμού στις τουρκοκρατούμενες περιοχές και του κλεφταρματολισμού. Θα εξετασθούν, επίσης, η επανάσταση του 1770 (*Ορλωφικά*) και οι επιπτώσεις του *Ανατολικού Ζητήματος* στον ελληνικό χώρο, οι προεπαναστατικές ιδεολογικές ζυμώσεις και συγκρούσεις, επαναστατικό όραμα του Ρήγα Βελεστινλή και ίδρυση της Φιλικής Εταιρείας γεγονότα που συνιστούν καθοριστικούς παράγοντες στην πορεία του Έθνους προς τον Αγώνα της ανεξαρτησίας, της οποίας θα συζητηθεί ο χαρακτήρας.

Στόχοι του μαθήματος και αναμενόμενα αποτελέσματα

- α. Να γνωρίσουν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες σ' όλες τους τις διαστάσεις τα πιο σημαντικά γεγονότα αυτής της περιόδου, μέσα από την κριτική προσέγγισή τους και την ειδική βιβλιογραφία που δίνεται σε κάθε μάθημα, ώστε να είναι σε θέση να κατανοήσουν τις σχέσεις αλληλεξάρτησης ανάμεσα στις πολιτικές μεταβολές και τα κοινωνικο-οικονομικά φαινόμενα, καθώς και τη σχέση αιτίου-αιτιατού στην ιστορία.
- β. Να κατανοήσουν ποιες πολιτικές, κοινωνικές και ιδεολογικές αλλαγές συντελούνται στον ελληνικό χώρο κατά τις τελευταίες προεπαναστατικές δεκαετίες, οι οποίες οδηγούν προς τον Αγώνα της ανεξαρτησίας.
- γ. Να είναι σε θέση να μελετούν σε βάθος, να αναλύουν και ν' αξιοποιούν τις διάφορες (ελληνικές και ξένες) πηγές που δίνονται και σχολιάζονται σε κάθε μάθημα, ώστε η ιστορική γνώση να είναι ουσιαστική. Γι' αυτόν άλλωστε το λόγο στις εξετάσεις προβλέπεται ο υποχρεωτικός σχολιασμός μιας πηγής από το corpus των πηγών που διανέμεται δωρεάν, μαζί με το corpus των παραδόσεων των μαθημάτων.
- δ. Να αναπτυχθεί στη διάρκεια των μαθημάτων ο διάλογος ανάμεσα στον διδάσκοντα και τους φοιτητές/φοιτήτριες και μεταξύ των φοιτητών, ώστε να ακούγονται όλες οι απόψεις και να προβάλλονται όλες οι αντιρρήσεις πάνω σε συγκεκριμένα ζητήματα, με στόχο αφενός την όσο γίνεται πιο αντικειμενική, χωρίς μυθοποιήσεις και προκατειλημμένες ιδέες γνώση των γεγονότων αυτής της περιόδου και αφετέρου τη διαμόρφωση ατόμων, που να είναι σε θέση να σκέπτονται ελεύθερα και να προβληματίζονται δημιουργικά πάνω στα ιστορικά γεγονότα.

Εργασίες

Δίνονται προαιρετικές γραπτές εργασίες, που λαμβάνονται υπόψη στην τελική βαθμολογία, με την προϋπόθεση ότι ο φοιτητής ή η φοιτήτρια έχει προβιβάσιμο βαθμό στο γραπτό του.

Επισκέψεις

Θα γίνει επίσκεψη σε Μουσεία των Ιωαννίνων όπου σώζονται αντικείμενα της ύστερης τουρκοκρατίας στα Γιάννενα, και στο κάστρο, σε συνδυασμό με το μάθημα για την Ήπειρο (ιδίως για τα Γιάννενα) τον 18^ο - αρχές 19^{ου} αι.

Διάγραμμα μαθημάτων

Μάθημα 1^ο: Ο ΕΛΛΑΔΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

Μάθημα 2^ο:

Η ΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ - ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ

Μάθημα 3°: ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ ΚΑΙ ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ
Μάθημα 4°: ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΝΑΥΤΙΛΙΑ
Μάθημα 5°: ΕΞΙΣΛΑΜΙΣΜΟΙ - ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ
Μάθημα 6°: ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ
Μάθημα 7°: ΚΛΕΦΤΑΡΜΑΤΟΛΙΣΜΟΣ
Μάθημα 8°: Η ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
Μάθημα 9°: Η ΗΠΕΙΡΟΣ ΤΟΝ 18° ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ 19^{ου} ΑΙΩΝΑ
Μάθημα 10°: Η ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΕΥΤΕΡΗ ΒΕΝΕΤΟΚΡΑΤΙΑ (1685-1715) – ΤΑ ΒΕΝΕΤΟΚΡΑΤΟΥΜΕΝΑ ΕΠΤΑΝΗΣΑ (1669-1797)
Μάθημα 11°: Η ΑΠΟΤΥΧΗΜΕΝΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ 1770 (ΟΡΛΩΦΙΚΑ)
Μάθημα 12°: Η ΑΠΗΧΗΣΗ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΣΤΟΝ ΕΛΛΑΔΙΚΟ ΧΩΡΟ - ΤΟ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟ ΟΡΑΜΑ ΤΟΥ ΡΗΓΑ ΒΕΛΕΣΤΙΝΛΗ
Μάθημα 13°: ΠΡΟΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΕΣ ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΕΣ ΖΥΜΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ

ΙΕΠ 407 ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ – ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΤΟΝ ΟΨΙΜΟ ΜΕΣΑΙΩΝΑ (ΑΙΚ. ΖΑΡΙΔΗ)

Περίληψη: Στην αρχή γίνεται μια γενική επισκόπηση της πολιτικής κατάστασης (κυρίως Αγγλία, Γαλλία, Ιταλία) στην Ευρώπη από τον 11° – 13° αιώνα. Συνεχίζει με τη δημιουργία των νέων κρατών και την αύξηση του πληθυσμού και του εμπορίου, τις εμπορικές πόλεις και τα εμπορικά ρεύματα. Επίσης γίνεται λόγος για την παπική εξουσία και τα θρησκευτικά τάγματα, την τάξη των ιπποτών, τη γεωργία και το διεθνές εμπόριο. Ο μαύρος θάνατος και οι επιπτώσεις του στην κοινωνία και τη δημογραφία. Όσον αφορά την πνευματική κατάσταση το μάθημα κάνει αναφορά στην ίδρυση των πρώτων ευρωπαϊκών πανεπιστημίων στη διοικητική τους οργάνωση και στους αγώνες τους για την αυτονομία τους (Πανεπιστήμια Παρισιών, Οξφόρδης, Μπολόνια). Οι θέσεις του Θωμά Ακινάτη, Ρογήρου Βάκωνα και Αβερόν ως προς τη διδασκαλία του Αριστοτέλη στις πανεπιστημιακές αίθουσες. Το μάθημα ολοκληρώνεται με την κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη, την αγροτική ζωή, την άνοδο της αστικής τάξης και την επίδρασή της στην ύπαιθρο (14^{ος} – 15^{ος} αι.)

Στόχος μαθήματος: Η εξοικείωση των φοιτητών με την σχετικά άγνωστη ιστορία της Ευρώπης από τον 11° ως τον 15° αι.

Διάγραμμα μαθήματος:

Μάθημα 1°: Γενική επισκόπηση της πολιτικής κατάστασης στην Αγγλία, Γαλλία, Ιταλία κατά τους 11° – 13° αιώνες.

Μάθημα 2°: Γενική επισκόπηση της πολιτικής κατάστασης στην Αγγλία, Γαλλία, Ιταλία κατά τους 11° – 13° αιώνες.

Μάθημα 3°: Η δημιουργία των νέων κρατών και η αύξηση του πληθυσμού και του εμπορίου

Μάθημα 4°: Παπική εξουσία, Ιερά Τάγματα, Ιερά Εξέταση.

Μάθημα 5ο: Ο μαύρος θάνατος στην Ευρώπη, εξάπλωση-επιπτώσεις.

Μάθημα 6°: Η πνευματική κατάσταση στην Ευρώπη – αναφορά στην Καρολίνεια αναγέννηση – πρώτοι πανεπιστημιακοί πυρήνες – οργάνωσή τους.

Μάθημα 7°: Αγώνες των πανεπιστημίων Παρισιών, Οξφόρδης, Μπολόνια για την αυτονομία τους απέναντι στην παπική θέληση. Οι ιδέες του Θωμά Ακινάτη, Ρογήρου Βάκωνα και Αβερόν για τη διδασκαλία του Αριστοτέλη στα πανεπιστήμια της Ευρώπης.

Μάθημα 8°: Κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη – διακινούμενα προϊόντα τον 15° αι.

Μάθημα 9°: Άνοδος της αστικής τάξης και η επίδρασή της στην ύπαιθρο (14^{ος} – 15^{ος} αι.)

Σκοπός του μαθήματος: Με την αναφορά και με γνώση για τους τελευταίους αιώνες του Μεσαίωνα σκοπό έχει να προετοιμάσει το φοιτητή με γνώσεις για την επόμενη ιστορική περίοδο, την Αναγέννηση, η οποία με τις νέες ανακαλύψεις και τα νέα προϊόντα, την τυπογραφία, τα γράμματα και τις τέχνες αποτελεί τον πρόδρομο της νεότερης ευρωπαϊκής ιστορίας.

Τρόπος εξέτασης: Γραπτές εξετάσεις

ΙΕΠ 449 ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ (Α. ΜΑΧΑΙΡΑ)

Διάγραμμα μαθήματος:

1^ο μάθημα: Οι αποικιακές αυτοκρατορίες της Ευρώπης και η αμερικανική Επανάσταση, η οικονομική επανάσταση στην Αγγλία και η καθυστέρηση της ηπειρωτικής Ευρώπης, η οποία, εντούτοις πλουτίζει.

2^ο μάθημα: Η διάρθρωση της κοινωνίας του Παλαιού Καθεστώτος: κλήρος, ευγενείς, αστική τάξη, χωρικοί και προλετάριοι. Σύγκρουση παράδοσης και μοντερνικότητας, ορθός λόγος και φυσικό δίκαιο, κοσμοπολιτισμός και εθνότητες.

3^ο μάθημα: Η εξέγερση της αριστοκρατίας: πρόκριτοι και παρλαμέντα. Η σύγκληση των γενικών τάξεων, το αίτημα για το διπλασιασμό των εδρών και τα τετράδια παρλαμόνων.

4^ο μάθημα: Η νίκη της αστικής τάξης, η συγκρότηση της Συντακτικής Εθνοσυνέλευσης. Αποφεύγεται η δικτατορία της συντακτικής εξουσίας και ζητείται η βασιλική επικύρωση των βουλευμάτων της Συνέλευσης.

5^ο μάθημα: Η οικονομική συγκυρία: πώς η κρίση οδηγεί τα λαϊκά στρώματα να συνδράμουν την αστική τάξη. Εδραιώνεται η πεποίθηση της «αριστοκρατικής συνωμοσίας» και οικοδομείται η επαναστατική νοοτροπία.

6^ο μάθημα: Η επανάσταση στο Παρίσι. Η ημιτελής και διαφοροποιημένη επανάσταση των δήμων της επαρχίας. Η επανάσταση στην ύπαιθρο, οι χωρικοί και ο Μεγάλος Φόβος.

7^ο μάθημα: Η 4^η Αυγούστου, η Διακήρυξη των δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη και τα γεγονότα του Οκτωβρίου. 1790: η χρονιά του Λαφαγιέτ και της προσπάθειας συμβιβασμού της επανάστασης με ένα καθεστώς συνταγματικής μοναρχίας που τελικά αποτυγχάνει.

8^ο μάθημα: 1789-1791: Το έργο της Συντακτικής Εθνοσυνέλευσης: οι θεμελιώδεις αρχές του 1789, η διοικητική οργάνωση, τα δημόσια οικονομικά, η αγροτική μεταρρύθμιση και η μεταρρύθμιση του κλήρου.

9^ο μάθημα: Η ευρωπαϊκή πολιτική και η εξωτερική πολιτική της Συντακτικής. Ο Λουδοβίκος ΙΣτ' και οι εμεικνέδες. Ιούνιος 1791-Απρίλιος 1792: η φυγή στη Βαρν και οι συνέπειες στη Γαλλία, διακήρυξη του Πίλνιτς, η πολιτική των γιρονδίνων και η κήρυξη του πολέμου στην Αυστρία.

10^ο μάθημα: Οι καταβολές της δεύτερης επανάστασης, εξασθένιση των γιρονδίνων. Η επανάσταση της 10^{ης} Αυγούστου και τα γεγονότα του Σεπτεμβρίου 1792. Η αντιμετώπιση της Επανάστασης: Βαλμύ και Ζεμάπ.

11^ο μάθημα: Οι απαρχές της Συμβατικής συνέλευσης: αντιπαράθεσεις γιρονδίνων και ορεινών, η εκτέλεση του Λουδοβίκου, ρήξη με την Αγγλία. Σχηματίζεται ο ευρωπαϊκός συνασπισμός.

12^ο μάθημα: 1793-1794: τα πολεμικά γεγονότα, ο αποικιακός και οικονομικός πόλεμος. Το λαϊκό κίνημα και η δικτατορία της κοινής σωτηρίας: sans culottes (αβράκωτοι) και αβρακωτισμός, η πτώση της Γιρόνδης και η επαναστατική κρίση του καλοκαιριού 1793. Η οργάνωση της ορεινής δικτατορίας, ο αποχριστιανισμός και ο θρίαμβος της Κοινής Σωτηρίας.

13^ο μάθημα: Γιακωβίνοι και γιακωβινισμός: οργάνωση της επαναστατικής κυβέρνησης, η Τρομοκρατία, η οικονομική διακυβέρνηση και η κοινωνική πολιτική. Η 9^η Θερμιδόρ: δημοσιονομική και οικονομική κρίση, Λευκή Τρομοκρατία. Το σύνταγμα του έτους ΙΙΙ. Το πρώτο Διευθυντήριο και η αντιγιακωβινική αντίδραση.

Άλλες δραστηριότητες: προβολή ιστορικών ντοκυμαντέρ και ταινιών.

Στόχοι του μαθήματος:

1. Να εξετάσουμε τα στοιχεία της περιόδου της Επανάστασης, τα οποία διαφοροποιούσαν αυτό που συνέβη στη Γαλλία από το κύμα των επαναστάσεων που προηγήθηκαν και κάποιοι ιστορικοί χαρακτηρίζουν «ατλαντική επανάσταση»
2. Να αναφερθούμε σε ζητήματα που αφορούσαν τόσο στην επικαιρική επιρροή της Μεγάλης γαλλικής Επανάστασης, όσο και στην επίδρασή της στους μεταγενέστερους σε επίπεδο κοινωνικών ανακατατάξεων, ιδεολογικής συγκρότησης, εθνικής διαμόρφωσης αλλά και ιστορικής αντιπαράθεσης.
3. Να αντιμετωπίσουμε παράλληλα την επαναστατική παράδοση που δημιουργήθηκε για τη Γαλλία από την πορεία της Επανάστασης και τη βρετανική μεταρρυθμιστική παράδοση που

ξεκίνησε το 17^ο αιώνα και αποτυπώθηκε στην αντιπαράθεσή της με το 1789 στο έργο του Edmund Burke, *Reflections on the Revolution in France*.

4. Να σχολιάσουμε τις απόψεις που εκφράστηκαν για τη γαλλική Επανάσταση στις δύο επετείους εορτασμού της, το 1889 και το 1989 και να προσπαθήσουμε να τις εξηγήσουμε μέσα στις ιδιαίτερες κοινωνικές, πολιτικές και διανοητικές συνθήκες που τις διαμόρφωσαν.

Προσδοκώμενο αποτέλεσμα:

«Να σκεφτούμε τη γαλλική Επανάσταση», όπως προέτρεπε ο François Furet, προσεγγίζοντας όχι μόνο όσα γνωρίζουμε για την εποχή, τις επιδιώξεις όσων συμμετείχαν και τα μεγάλα γεγονότα, αλλά και τον τρόπο που εντάχθηκε στη «μυθολογία» της αριστεράς και στους φόβους της δεξιάς στο 19^ο και τον 20^ο αιώνα, καθώς και τις περιοδολογήσεις, τις ερμηνείες, την αποδοχή ή την απόρριψη των προταγμάτων της από τους ιστορικούς που ασχολήθηκαν με αυτή στη διάρκεια των αιώνων που πέρασαν από τη Μεγάλη γαλλική Επανάσταση ως τις μέρες μας.

Τρόποι εξέτασης:

Εναλλακτικά:

1. τελικές γραπτές εξετάσεις με θέματα ανάλυσης (επιλογή: 2/3)
1. εκπόνηση αλλακτικών εργασιών σε θέματα σχετικά με την ιστορία και την ιστοριογραφία της γαλλικής Επανάστασης, είτε με βιβλιογραφική έρευνα είτε με πρωτογενές υλικό, στο οποίο υπάρχει πρόσβαση από το διαδίκτυο (τετράδια παραπόνων, τύπος, λόγοι και πρακτικά συνελεύσεων, κ.ο.κ.). (λέξεις: 5.000-7.000)

ΙΕΠ 399 **ΤΟ ΦΑΣΙΣΤΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ** (Λ. ΦΛΙΤΟΥΡΗΣ)

Περίληψη: Στο μάθημα γίνεται ανάλυση των αιτιών γένεσης και εξέλιξης του φασιστικού φαινομένου στον ευρωπαϊκό χώρο από το τέλος του Α' Παγκοσμίου Πολέμου ως το 1945. Μελετάται ειδικότερα η Ιταλία ως χώρος επινόησης του φαινομένου, εξετάζεται ο ιστορικός του χαρακτήρας και προτείνονται ερμηνευτικά πλαίσια. Έμφαση δίνεται στην οργάνωση του φασιστικού μύθου, της εικόνας του Ηγέτη και της διαδικασίας συγκρότησης του «νέου ανθρώπου» και του «νέου Κράτους» στο φασιστικό ολοκληρωτικό εργαστήριο. Επιπλέον εξετάζονται οι ιστοριογραφικές προσεγγίσεις του φαινομένου, οι σύγχρονες «αναθεωρητικές» προσπάθειες, γίνεται σύγκριση του ιταλικού παραδείγματος με παρόμοια πολιτικά ιδεολογικά συστήματα που εμφανίστηκαν σε άλλες χώρες της Ευρώπης (Γερμανία, Ισπανία, Πορτογαλία κλπ.) και γίνεται μια πρώτη εξέταση των επιγόνων του στην μεταπολεμική Ευρώπη.

Αριθμός φοιτητών: Το μάθημα μπορεί να δηλωθεί χωρίς περιορισμό από φοιτητές του Τμήματος Ιστορίας-Αρχαιολογίας και από τα υπόλοιπα τμήματα της Φιλοσοφικής Σχολής.

Στόχος: Η αποσαφήνιση των όρων φασισμός και ναζισμός, η γνώση των ιστορικών διαφορών, των προελεύσεων και των επιδράσεων. Η διατύπωση ερωτημάτων για την σύγχρονη πραγματικότητα. Η επιτόπια έρευνα σε τόπους του Ολοκαυτώματος στο εξωτερικό.

Περιγραφή μαθημάτων:

1. Οι ιστορικές ρίζες του φασισμού. Διαφωτισμός-Αντιδιαφωτισμός, Επανάσταση-Αντεπανάσταση, Δημοκρατία-Μοναρχία, Φιλελευθερισμός-Απολυταρχία. Κοινωνικός Δαρβινισμός και Εθνικισμός στην Ευρώπη του 19^{ου} αι.
2. Ο ιταλικός φασισμός: αίτια και προϋποθέσεις γένεσης. Ο Μουσολίνι και οι πρώτοι Φασίστες.
3. Η σχέση Φασισμού με την Κοινωνία, το Κράτος. Ο Νέος άνθρωπος και η φασιστική επανάσταση. Η υποδοχή του φασισμού από τις τάξεις.
4. Ο φασισμός ως πολιτική θρησκεία. Η προσωπικότητα του ηγέτη. Προπαγάνδα και τελετές.
5. Η ιστορική διαδρομή του φασισμού από το 1922 ως το 1945.
6. Το ναζιστικό φαινόμενο. Ο γερμανικός εθνικισμός και η Γερμανία του Μεσοπολέμου.
7. Ο Χίτλερ και οι κοσμοθεωρία του ναζισμού. Ο ρόλος του ηγέτη, η οργάνωση του Κράτους, η προπαγάνδα.
8. Το αστυνομικό ναζιστικό κράτος, οι διώξεις και η υποδοχή του από τους πολίτες
9. Β' Παγκόσμιος Πόλεμος και Ολοκαύτωμα
10. Αυταρχικά και Ολοκληρωτικά καθεστώτα κατά τον Μεσοπόλεμο. Το παράδειγμα της Ισπανίας και Πορτογαλίας

11. Η Ελλάδα του Μεταξά

12. Μεταπολεμικά νεοφασιστικά και νεοναζιστικά κινήματα: Αίτια και δυναμική

Τρόπος εξέτασης: Γραπτές εξετάσεις

Γ. ΤΟΜΕΑΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2017-18

ΚΩΔ	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ		ΕΞΑΜΗΝΟ
ΑΠΡ	ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ		
505	Το Αιγαίο και η Μεσόγειος κατά την 2 ^η χιλιετία π.Χ.	Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ	Δ' (Υ)
575	Μινωική Θαλασσοκρατία: Μινωική επέκταση και επιρροή στον Αιγαϊακό χώρο κατά την Νεοανακτορική εποχή. Παλαιά και νέα δεδομένα.	Ι. ΛΩΛΟΣ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
580	Ενάλια Προϊστορική Αρχαιολογία. Ναυσιπλοΐα, Επικοινωνία και θαλάσσιο Εμπόριο στον Αιγαϊακό χώρο κατά τη Νεολιθική και την Εποχή του Χαλκού	Ι. ΛΩΛΟΣ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
579	Νησιωτικά κέντρα του Αιγαίου της 2 ^{ης} χιλιετίας	Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
ΑΚΛ	ΚΛΑΣΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ		
602	Κλασική Τέχνη (Γενική επισκόπηση)	Β. ΠΑΠΠΑ	Δ' (Υ)
667	Ρωμαϊκή Τέχνη *	Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ	ΣΤ' Η', (Επ. Υπ.)
688	Μεταλλοτεχνία *	Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ	ΣΤ' Η', (Επ. Υπ.)
648	Αρχιτεκτονικά γλυπτά του 4 ^{ου} αι. π.Χ.	Β. ΠΑΠΠΑ	ΣΤ', Η', (Επ. Υπ.)
ΑΒΥ	ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ		
701	Εισαγωγή στη Βυζαντινή Αρχαιολογία και Τέχνη	Α. ΜΑΝΤΑΣ	(Β'Υ) + Η' ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
706	Εισαγωγή στην παλαιοχριστιανική και βυζαντινή μνημειακή ζωγραφική	Α. ΜΑΝΤΑΣ	Δ' (Υ)
737	Μνημειακή Ζωγραφική της Μεταβυζαντινής Περιόδου	Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
741	Φορητές εικόνες II	Α. ΜΠΑΜΠΟΥΙΝ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
762	Τοπογραφία Ηπείρου	Α. ΜΠΑΜΠΟΥΙΝ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
780	Νομισματική και Σφραγιστική του Βυζαντινού κράτους	Χ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
ΙΝΤ	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ		
804α	Εισαγωγή στη Θεωρία, την Ιστορία και τη Μέθοδο της Ιστορίας της Τέχνης. Επισκόπηση: από την Αναγέννηση στον 18ο αι..	Α. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ	Β' (Υ)
822	Μοντέρνα Τέχνη και Ζωή: Η Εμπειρία της Νεωτερικότητας και η Ιστορία του Ευρωπαϊκού Μοντερνισμού, 1848-1939	Α. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ	Δ' (Υ)
834	Η Ευρωπαϊκή και Ελληνική Τέχνη του 20 ^{ου} αιώνα *	Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)

*Υπό την προϋπόθεση πρόσληψης Πανεπιστημιακού Υποτρόφου

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

Α'. ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

ΑΠΡ 505 ΤΟ ΑΙΓΑΙΟ ΚΑΙ Η ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ 2^η ΧΙΛΙΕΤΙΑ Π.Χ.

(Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ)

Στο μάθημα γίνεται επισκόπηση των πολιτισμών του Αιγαίου χώρου, με αναφορές στις σχέσεις με τους άλλους πολιτισμούς και στις ευρύτερες εξελίξεις στη Μεσόγειο κατά τη 2η χιλιετία π.Χ. Εξετάζονται ζητήματα ιστορικής γεωγραφίας, πολιτιστικών δομών, γραφής, διοίκησης και εμπορίου, και αναλύεται η μορφή και η έκταση των επαφών μεταξύ των ανακτορικών πολιτισμών του Αιγαίου και του ευρύτερου χώρου της Κεντρικής και Ανατολικής Μεσογείου.

Προαιρετική εργασία και παρουσίασή της στο μάθημα.

Διάγραμμα των ενοτήτων διδασκαλίας, εποπτικό υλικό και βιβλιογραφία:

http://users.uoi.gr/gramisar/prosopiko/vlaxopoulos/lessons17_18.htm

ΑΠΡ 575 ΜΙΝΩΙΚΗ ΘΑΛΑΣΣΟΚΡΑΤΙΑ ΜΙΝΩΙΚΗ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΡΡΟΗ ΣΤΟΝ ΑΙΓΑΙΑΚΟ ΧΩΡΟ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΝΕΟΑΝΑΚΤΟΡΙΚΗ ΕΠΟΧΗ. ΠΑΛΑΙΑ ΚΑΙ ΝΕΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ.

(Γ. ΛΩΛΟΣ)

Στόχος του μαθήματος είναι η προβολή της διάστασης της Μινωικής Θαλασσοκρατίας στον ευρύτερο Αιγαίο χώρο κατά την ακμαιοτέρα (Νεοανακτορική) φάση του Μινωικού πολιτισμού (από το 1700 έως το 1450/1400 π.Χ. περίπου), στην οποίαν πρώτος αναφέρεται ο Θουκυδίδης. Εξετάζονται και εκτιμώνται όλα τα αρχαιολογικά δεδομένα (από παλαιότερες αλλά και από πρόσφατες έρευνες), τα οποία τεκμηριώνουν την διάχυση των Μινωικών στοιχείων και επιδράσεων, μέσω ανταλλαγών και εμπορικών δικτύων, σε περιοχές εκτός Κρήτης (σε οικιστικά κέντρα και περιοχές της νότιας Ηπειρωτικής Ελλάδος, στο νησιωτικό Αιγαίο χώρο, από τα Κύθηρα μέχρι την Σαμοθράκη, στις δυτικές ακτές της Ανατολίας, ακόμη και σε θέσεις στην Εγγύς Ανατολή και στην Αίγυπτο) κατά την Μεσομινωική ΙΙΙ – Υστερομινωική Ι περίοδο. Δίδεται έμφαση στην θεώρηση των εννοιών της Μινωικής Θαλασσοκρατίας και Θρησκευτοκρατίας και στην συζήτηση της πολιτικών παραμέτρων των Μινωικών “αποικιών” στο Αιγαίο.

Σε σχέση με την διάρθρωση του μαθήματος, σημειώνεται ότι οι συναφείς αρχαιολογικές μαρτυρίες εκτός Κρήτης (από ιερά κορυφές, μείζονα παραλιακά οικιστικά κέντρα, μικρότερες θέσεις, ακόμη και από ναυάγια) παρουσιάζονται και σχολιάζονται με γεωγραφική τάξη και κατά κατηγορία ευρημάτων, περιλαμβανομένων των πήλινων σφραγισμάτων και των επιγραφών στην Μινωική Γραμμική Α Γραφή.

ΑΠΡ 580 ΕΝΑΛΙΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ. ΝΑΥΣΙΠΛΟΪΑ, ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΟ ΕΜΠΟΡΙΟ

(Γ. ΛΩΛΟΣ)

Στο μάθημα αυτό προβάλλεται η ναυτική διάσταση των προϊστορικών πολιτισμών του Αιγαίου. Παρακολουθείται η εξέλιξη της ναυπηγικής και της ναυσιπλοΐας στο Αιγαίο από τη Νεολιθική Εποχή έως το τέλος της Υστερης Εποχής του Χαλκού (Μυκηναϊκής Εποχής). Εξετάζονται με χρονολογική σειρά, όλες οι αρχαιολογικές μαρτυρίες που αποκαλύπτουν τα μέσα και τους τρόπους ναυσιπλοΐας, τους θαλάσσιους δρόμους επικοινωνίας, την ανάπτυξη του ανταλλακτικού εμπορίου και τις σχέσεις μεταξύ των ηπειρωτικών και των νησιωτικών κέντρων του ευρύτερου Αιγαίου χώρου. Έμφαση δίδεται στην εξέταση των ομοιοτήτων και των απεικονίσεων πλοίων (σε αγγεία, τοιχογραφίες και λίθινες πλάκες), στη μελέτη της κατανομής των παραλιακών οικιστικών κέντρων και λιμένων, στην ανάλυση των φορτίων

ναυαγίων (που έχουν προέλθει από πρόσφατες υποβρύχιες ανασκαφές στο Αιγαίο, στη Σικελία και στις νότιες ακτές της Μικράς Ασίας), καθώς και στην εκτίμηση στοιχείων και πληροφοριών που περιέχονται σε αρχαίες φιλολογικές πηγές. Οι σχετικές μαρτυρίες ερμηνεύονται μέσα στο γενικό πολιτισμικό πλαίσιο των διαδοχικών φάσεων της Ελληνικής Προϊστορίας και Πρωτοϊστορίας.

Κύριες ενότητες του μαθήματος:

- Η ναυσιπλοΐα στο Αιγαίο κατά την Εποχή του Λίθου.
- Ενάλιες και χερσαίες μαρτυρίες για την ναυσιπλοΐα και το θαλάσσιο εμπόριο στο Αιγαίο κατά την 3^η χιλιετία π.Χ. (Πρώιμη Εποχή του Χαλκού).
- Η Μινωική θαλασσοκρατία: σύνοψη παλαιών και νέων δεδομένων.
- Φορτία ναυαγίων της Ύστερης Εποχής του Χαλκού στο Αιγαίο και στην Μεσόγειο.
- Το υπερπόντιο εμπόριο και οι ανταλλαγές κατά την ανακτορική περίοδο του Μυκηναϊκού πολιτισμού.

ΑΠΡ 579 ΝΗΣΙΩΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ ΤΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ ΤΗΣ 2^{ης} ΧΙΛΙΕΤΙΑΣ

(Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ)

Το μάθημα προσφέρεται σε φοιτητές που έχουν λάβει βασικές γνώσεις στους πολιτισμούς του Αιγαίου της Εποχής του Χαλκού και επιχειρεί τη βιβλιογραφική και βιωματική γνωριμία τους με τα νησιά του Αιγαίου και τον πολιτισμό τους κατά την 3^η και -κυρίως- τη 2^η χιλιετία π.Χ., οπότε και στα περισσότερα από αυτά αναπτύχθηκαν σημαντικά πρωτο-αστικά κέντρα. Με βασικά παραδείγματα το Παλαμάρι στη Σκύρο, την Κολώνα στην Αίγινα, την Αγία Ειρήνη στην Κέα, τη Φυλακωπή στη Μήλο, το Ακρωτήρι στη Θήρα και την Ιαλυσό στη Ρόδο, το μάθημα συζητεί έννοιες, όπως η "νησιωτικότητα", το "κυκλαδικό υπόβαθρο", ο "εκμινωισμός" και ο "εκμυκηναϊσμός" στους πολιτιστικούς ορίζοντες των νησιών, επιδιώκοντας την καλύτερη κατανόηση της σχέσης τους με την ηπειρωτική χώρα, την Κρήτη και την Ανατολική Μεσόγειο κατά τη Μέση και Ύστερη Εποχή του Χαλκού.

Το μάθημα έχει σεμιναριακό χαρακτήρα και αποτελεί την αφορμή οι φοιτητές να εμβαθύνουν στην ειδική βιβλιογραφία της Αιγαιακής προϊστορίας και να συνθέσουν εργασίες επάνω σε πρωτότυπα θέματα και καίρια ερωτήματα της έρευνας. Οι εργασίες είναι υποχρεωτικές και παρουσιάζονται στο μάθημα. Εκπαιδευτική εκδρομή στις Κυκλάδες και την Κρήτη.

Β' ΚΛΑΣΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

ΑΚΛ 602 ΚΛΑΣΙΚΗ ΤΕΧΝΗ (ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ)

(Β. ΠΑΠΠΙΑ)

Η δημιουργία και τα γνωρίσματα της κλασικής τέχνης προσεγγίζονται με τη μελέτη αντιπροσωπευτικών έργων γλυπτικής, αγγειογραφίας- ζωγραφικής και αρχιτεκτονικής, ενταγμένων στις ιστορικές, θρησκευτικές και κοινωνικές συνθήκες που τα δημιούργησαν. Συνεξετάζονται τα κείμενα από την ελληνική και λατινική γραμματεία και τίγονται ζητήματα σχετικά με την ορολογία. Σε ιδιαίτερη ενότητα εξετάζεται η ακτινοβολία της κλασικής τέχνης.

-Στόχος του μαθήματος, εκτός από τη γνώση των μνημείων του 5^{ου} και 4^{ου} αι.π.Χ., είναι να ασκηθούν οι φοιτητές και στην προσέγγιση θεωρητικών ζητημάτων ερμηνείας του φαινομένου του κλασικού, μέσα από την παρουσίαση εξειδικευμένης βιβλιογραφίας.

-Οι φοιτητές συμμετέχουν προαιρετικά με την παρουσίαση εργασιών. Οι εξετάσεις είναι γραπτές, σύμφωνα με το πρόγραμμα του Τμήματος.

ΑΚΛ 667 ΡΩΜΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ

(Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ)

Στο μάθημα εξετάζεται η τέχνη της Ρώμης από τη ρεπουμπλικανική εποχή μέχρι τους χρόνους του Μεγάλου Κωνσταντίνου. Μελετάται επίσης η επίδραση που άσκησαν σε αυτή η ετρουσκική και η αρχαία Ελληνική τέχνη, καθώς και οι ιστορικοί και πολιτικοί παράγοντες που συνέβαλαν στη διαμόρφωσή της. Στόχος του μαθήματος είναι η γνωριμία και εξοικείωση των φοιτητών με τη ρωμαϊκή τέχνη και η κατανόηση των διαφορών της από την αρχαία ελληνική

τέχνη αλλά και οι επιδράσεις που δέχτηκε από αυτή. Για τον λόγο αυτό μελετώνται τα σημαντικότερα μνημεία του ρωμαϊκού πολιτισμού στην αρχιτεκτονική, την πλαστική, τη ζωγραφική και τη μικροτεχνία με έμφαση στα μνημεία που σώζονται στην Ελλάδα. Το μάθημα εξετάζεται γραπτώς.

ΑΚΛ 688 ΜΕΤΑΛΛΟΤΕΧΝΙΑ

(Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ)

Στο μάθημα εξετάζονται μέταλλα έργα τέχνης από τη γεωμετρική εποχή μέχρι και τους ύστερους ελληνιστικούς χρόνους. Μελετώνται τα κύρια μέταλλα (χαλκός, χρυσός, άργυρος) που χρησιμοποιούνται για τη δημιουργία των διαφόρων αντικειμένων και τα κράματά τους καθώς και οι βασικές τεχνικές επεξεργασίας των μετάλλων. Μέσα από τη μελέτη ποικίλων έργων τέχνης (ειδώλια, αγγεία, είδη οπλισμού, κοσμήματα) οι φοιτητές θα γνωρίσουν τη διαχρονική εξέλιξη της αρχαίας ελληνικής τέχνης και θα μάθουν πώς τα διαφορετικά υλικά προσφέρουν διαφορετικές εκφραστικές δυνατότητες στους καλλιτέχνες. Στόχος του μαθήματος είναι οι φοιτητές να εξοικειωθούν με τις κυριότερες τεχνικές της αρχαίας ελληνικής μεταλλοτεχνίας και να γνωρίσουν κάποια από τα σημαντικότερα επιτεύγματά της. Οι εξετάσεις του μαθήματος είναι γραπτές.

ΑΚΛ 648 ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΑ ΓΛΥΠΤΑ ΤΟΥ 4^{ου} ΑΙΩΝΑ Π. Χ.

(Β. ΠΑΠΠΑ)

Η τέχνη του 4^{ου} αι.π.Χ.: το ιστορικό πλαίσιο, οι αλλαγές στις κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες και η επίδρασή τους στην τέχνη. Η γλυπτική και ο πρωτο-κλασικισμός. Η χρονολόγηση των μνημείων. Ανάλυση της αρχιτεκτονικής κόσμησης επιλεγμένων μνημείων του 4^{ου} αι.π.Χ. της ηπειρωτικής Ελλάδας (Φιγάλεια, Άργος, Μάζι, Επίδαυρος, Τεγέα, Δελφοί, Αθήνα) της Μικράς Ασίας και της Ανατολής

(μνημείο Νηρηίδων, Μουσώλειο Αλικαρνασσοῦ, Ηρώων Τρύσας, Ηρώων Περικλέους στα Λίμυρα).

Η επιλογή των εικονογραφικών θεμάτων και η αιτιολόγησή τους. Εικονογραφική ανάλυση και ερμηνεία του θέματος της αμαζονομαχίας. Νεωτερισμοί που προαναγγέλλουν την ελληνιστική τεχνοτροπία.

Γ' ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

ΑΒΥ 701 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ

(Α. ΜΑΝΤΑΣ)

Χρονικά όρια και περίοδοι της Βυζαντινής τέχνης. Κατηγορίες έργων (υλικά-τεχνικές).

Παρουσίαση των κυριότερων αρχιτεκτονικών τύπων από την Παλαιοχριστιανική έως την Παλαιολόγεια περίοδο. Θα εξεταστούν επίσης χαρακτηριστικά ψηφιδωτά και τοιχογραφίες από την Παλαιοχριστιανική έως την Παλαιολόγεια περίοδο.

Σκοπός του μαθήματος είναι μια πρώτη γνωριμία των φοιτητών με θέματα της βυζαντινής αρχαιολογίας, και συγκεκριμένα με τα δύο κυριότερα πεδία της, την αρχιτεκτονική και τη ζωγραφική.

Εξετάζεται γραπτά.

Τα θέματα θα εξεταστούν ανά εποχή, ξεκινώντας από την Παλαιοχριστιανική εποχή (αρχιτεκτονική – ζωγραφική) και τελειώνοντας με τα ψηφιδωτά και τις τοιχογραφίες της Μονής της Χώρας στην Κωνσταντινούπολη.

ΑΒΥ 706 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΑΛΑΙΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΜΝΗΜΕΙΑΚΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

(Α. ΜΑΝΤΑΣ)

Η μνημειακή ζωγραφική στο Βυζάντιο. Τεχνικές, εικονογραφία, εικονογραφικό πρόγραμμα, τεχνοτροπία. Παρουσίαση συνόλων μνημειακής ζωγραφικής από την παλαιοχριστιανική περίοδο (θέματα, νέα τεχνοτροπία), την Εικονομαχία (ανεικονικές διακοσμήσεις), τη Μεσοβυζαντινή περίοδο (εικονογραφικό πρόγραμμα, τεχνοτροπικά ρεύματα) και την ύστερη βυζαντινή περίοδο (καλλιτεχνικά κέντρα, σχολές).

Σκοπός του μαθήματος είναι ο εμπλουτισμός των γνώσεων που οι φοιτητές έχουν αποκτήσει από το β' εξάμηνο σπουδών σε θέματα βυζαντινής ζωγραφικής.

Εξετάζεται γραπτά.

Αρχικά θα εξεταστούν τα παλαιοχριστιανικά ζωγραφικά σύνολα Ανατολής και Δύσης, ενώ από την Εικονομαχία και έπειτα η παρουσίαση – όπως είναι φυσικό – θα περιοριστεί στα μνημεία της Ανατολής.

ΑΒΥ 737 ΜΝΗΜΕΙΑΚΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ)

ΑΒΥ 741 ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΦΟΡΗΤΕΣ ΕΙΚΟΝΕΣ II (Α. ΜΠΑΜΠΟΥΙΝ)

Στο μάθημα εξετάζονται οι καταβολές και η σημασία της εικόνας από τη μεσοβυζαντινή περίοδο – φάση κατά την οποία συστηματοποιούνται τα εκφραστικά μέσα τα βυζαντινής ζωγραφικής – έως την εποχή της Άλωσης.

Βασικές θεματικές θα αποτελέσουν τα κυριότερα κέντρα παραγωγής εικόνων και το ιδεολογικό και ιστορικό υπόβαθρο αυτών των δημιουργημάτων μέσα και από την προσέγγιση των γραπτών πηγών και την ερμηνεία τους. Θα εξεταστούν οι κύριες εικονογραφικές τυπολογίες και επίσης οι τρόποι και τα στάδια κατασκευής των εικόνων μαζί με τα υλικά στη διάθεση του αγιογράφου.

Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές να κατανοήσουν το ρόλο της εικόνας στο Βυζάντιο και το πώς αυτή κάλυπτε ένα ευρύ φάσμα λατρευτικών, διδακτικών, κοινωνικοπολιτικών και ιδιωτικών αναγκών.

Στα πλαίσια του μαθήματος, προβλέπεται μια εκπαιδευτική εκδρομή στη Σερβία, ένα από τα πιο σημαντικά καλλιτεχνικά κέντρα της ύστερης φάσης της βυζαντινής τέχνης.

ΑΒΥ 762 ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ (Α. ΜΠΑΜΠΟΥΙΝ)

Αντικείμενο του μαθήματος αποτελεί η περίοδος από την επικράτηση του Χριστιανισμού ως το 15^ο αιώνα στην Ήπειρο. Θα εξεταστούν τα κυριότερα καλλιτεχνικά κέντρα της ύστερης αρχαιότητας, όπως η Νικόπολη, χωρίς να παραλειφθούν το Δυρράχιο και το Βουθρωτό στο βόρειο τμήμα της Ηπείρου. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην περίοδο ακμής της τέχνης του «Δεσποτάτου» στην Άρτα και τα Ιωάννινα. Σε παραλληλισμό και συνάφεια με τα κυριότερα κέντρα, θα εξεταστούν τα μεμονωμένα μνημεία (π.χ. Γλυκή, Παραμυθιά, Τουρκοπάλουκο, Μονοδένδρι), όπως και οι σχέσεις με τις γειτονικές περιοχές της Αιτωλοακαρνανίας, της Θεσσαλίας αλλά και της Απουλίας.

Στόχος του μαθήματος είναι μια σφαιρική παρουσίαση των μνημείων της περιοχής καθ'όλη τη διάρκεια της βυζαντινής περιόδου. Η Νικόπολη, το Βουθρωτό και η Άρτα, με την πλούσια αρχιτεκτονική και καλλιτεχνική τους παρακαταθήκη, θα είναι οι κεντρικοί πυρήνες των παραδόσεων.

Εκτός ωρών των μαθημάτων προβλέπονται μια επίσκεψη στα βυζαντινά μνημεία της πόλης των Ιωαννίνων και εκδρομές στη Νικόπολη, την Άρτα και το Βουθρωτό. Αν το επιθυμούν, οι φοιτητές μπορούν να αναλάβουν εργασίες σχετικές με συγκεκριμένα μνημεία, που θα παρουσιάσουν κατά τη διάρκεια των εκδρομών.

ΑΒΥ 780 ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΦΡΑΓΙΣΤΙΚΗ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ (Χ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ)

Περιγραφή του μαθήματος: Παρουσίαση και περιγραφή βυζαντινών σφραγίδων, ιστορία της επιστήμης της Σφραγιστικής, οι συλλογές ανά τον κόσμο, η σφραγίδα ως αρχαιολογικό εύρημα και αρχαιολογική/ιστορική ερμηνεία του, ιδιαιτερότητες, τυπολογία και μορφή, απεικονίσεις και παραστάσεις, η γλώσσα των βυζαντινών σφραγίδων. Είδη σφραγίδων (μέταλλο και χρήση). Τα σύμβολα, ο συμβολισμός των παραστάσεων. Ασκήσεις ταύτισης και ανάγνωσης των επιγραφών.

Παρουσίαση και περιγραφή των νομισμάτων και ιστορία της (βυζαντινής) Νομισματικής, το νόμισμα ως αρχαιολογικό εύρημα και αρχαιολογική/ιστορική ερμηνεία του, τυπολογία και μορφή, απεικονίσεις, παραστάσεις και ο συμβολισμός τους, η γλώσσα των βυζαντινών νομισμάτων. Διακίνηση νομισμάτων και ο ρόλος τους στην οικονομία. Είδη νομισμάτων. Το Νομισματικό Μουσείο Αθηνών. Ασκήσεις ταύτισης και ανάγνωσης των επιγραφών των νομισμάτων.

Σκοποί και Στόχοι: Εξοικείωση με τη σφραγίδα και το νόμισμα ως αρχαιολογικού ευρήματος και πηγής της Βυζαντινής ιστορίας, ανάπτυξη δυνατοτήτων στην αναγνώριση, ταύτιση, χρονολόγηση, ερμηνεία των σφραγίδων και νομισμάτων, επεξεργασία σφραγιστικών και νομισματικών αρχαιολογικών ευρημάτων, ανάπτυξη δυνατοτήτων δημοσίευσης σφραγίδων και νομισμάτων

Τρόπος εξέτασης: Γραπτή εξέταση

Δ' ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

INT 804α ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΘΕΩΡΙΑ, ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΜΕΘΟΔΟ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ. ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ: ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ ΣΤΟΝ 18^ο ΑΙ.

(Α. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ)

Σκοπός του μαθήματος είναι η δημιουργία προϋποθέσεων για την έρευνα, την ερμηνεία και την ουσιαστική προσέγγιση της καλλιτεχνικής δημιουργίας. Εξετάζονται οι ορισμοί της τέχνης και η τεκμηρίωση του αντικείμενου της ιστορίας της τέχνης. Αναλύονται οι βασικές επαγγελματικές πρακτικές των ιστορικών της τέχνης και οι θεμελιώδεις έννοιες της ιστορίας της τέχνης. Παρουσιάζεται μία ιστοριογραφική αναδρομή στις καταβολές και τη γενεαλογία της ιστορίας της τέχνης ως επιστήμης – οι ιστορικές της σχέσεις με την αρχαιοδιφία, τις συλλογές σπάνιων και αξιοπερίεργων αντικειμένων, τις αρχαιολογικές ανασκαφές, την ειδημοσύνη, και κατόπιν την ιστορία με τη μοντέρνα της έννοια, τη φιλοσοφία και τις άλλες επιστήμες όπως ο χώρος οδεύει προς τη σχετική του αυτονόμηση στον 19^ο και 20^ο αι. Θα εξεταστούν επίσης αναλυτικά οι περίοδοι της ιστορίας της τέχνης και τα βασικά καλλιτεχνικά ρεύματα της νεώτερης ευρωπαϊκής τέχνης από την Αναγέννηση μέχρι τον 18^ο αι. Τέλος θα παρουσιαστούν οι βασικές ιστορικές και σύγχρονες μέθοδοι που αναπτύχθηκαν και εφαρμόζονται στο χώρο της ανάλυσης της τέχνης – μορφολογία, εικονολογία, πολιτιστική και κοινωνική ιστορία, φεμινισμός, μετα-αποικιοκρατικά μοντέλα. Προβάλλονται φωτεινές διαφάνειες και χρησιμοποιούνται θεμελιώδη ιστορικά και θεωρητικά κείμενα.

Σκοποί

Να έλθουν οι φοιτητές σε επαφή με τα βασικά εργαλεία και την ορολογία της τρέχουσας ιστορίας της τέχνης ως επιστημονικού κλάδου

Να εξοικειωθούν με την υπάρχουσα πολλαπλότητα των προσεγγίσεων και των ερμηνειών κατά την επεξεργασία των εικόνων και των έργων τέχνης

Να γίνει κατανοητή η πολυδιάστατη οντότητα του έργου τέχνης ως υλικού αντικείμενου, ως ιστορικού τεκμηρίου αλλά και ως παράγοντα διαμορφωτικού της ιστορίας

Να παρουσιαστεί η ιδιαιτερότητα του κλάδου, και να αξιολογηθούν κριτικά τόσο οι διαφορές του με την παραδοσιακή ιστορία και την αρχαιολογία, όσο και οι σημερινές του συγκλίσεις με τις υπόλοιπες ιστορικές σπουδές

Να δοθεί μία πρώτη ιστορική επισκόπηση της νεώτερης ευρωπαϊκής τέχνης κατά τα πρώτα της βήματα μετά την Αναγέννηση

Στόχοι

Να παρουσιαστεί η ιστορία του χώρου, οι διαφορετικές και ιστορικά συγκεκριμένες του μεταμορφώσεις ανάλογα με τις κοινωνικές προτεραιότητες των ομάδων που τον καλλιέργησαν.

Να κατανοηθεί με βάση το παράδειγμα της ιστορίας της τέχνης η ιστορική σχετικότητα των επιστημονικών κλάδων, οι ριζικές τους αλλαγές ανά περίοδο και άρα οι ίδιοι οι κοινωνικοί και ιστορικοί μηχανισμοί συγκρότησης της γνώσης και των επιστημών.

Να αξιολογηθεί η αλληλοσυμπληρωματικότητα αλλά και οι συγκρούσεις μεταξύ των διαφορετικών μεθόδων, προσεγγίσεων και ερμηνειών των έργων τέχνης, και να γίνει φανερός ο

τρόπος με τον οποίο αντανακλούν τις προτεραιότητες και τις αλήθειες κάθε φορά της εκάστοτε ερμηνευτικής γωνίας.

Στο πλαίσιο του μαθήματος προβλέπεται εκπαιδευτική εκδρομή στην αναγεννησιακή Ιταλία.

INT 822 Η ΜΟΝΤΕΡΝΑ ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΖΩΗ: Η ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΤΗΣ ΝΕΩΤΕΡΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΜΟΝΤΕΡΝΙΣΜΟΥ, 1848-1939

(Α. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ)

Το μάθημα θα προσφέρει μία συνολική επισκόπηση των εννοιών της μοντερνικότητας και του μοντερνισμού στην νεώτερη τέχνη, και θα εξετάσει αναλυτικά τις επαναστατικές τομές στην ιστορία της ευρωπαϊκής τέχνης και πολιτισμού από τον γαλλικό και βρετανικό ρεαλισμό και προοραφητισμό μέχρι τα εμπρεσιονιστικά και μετα-εμπρεσιονιστικά ρευμάτα των τελών του 19^{ου} και των αρχών του 20^{ου} αιώνα. Επίσης θα αναλυθούν τα διαφορετικά είδη συμβολιστικών ρευμάτων, οι εξελίξεις στην διακόσμηση, τις εφαρμοσμένες και χειροτεχνικές τέχνες αλλά και το σχέδιο και την αρχιτεκτονική της Αρτ Νουβώ και της Βιενέζικης Πρωτοπορίας (Κλίμτ, Βιεννέζικο Σχίσμα κλπ). Το μάθημα θα ολοκληρωθεί με τα κινήματα του γαλλικού και γερμανικού εξπρεσιονισμού – Φωβιστές, Γέφυρα και Γαλάζιος Καβαλάρης.

Σκοποί

Το μάθημα σκοπεύει να

- δώσει μία συνολική εικόνα του καλλιτεχνικού κόσμου στον 19^ο και τις αρχές του 20^{ου} αιώνα, με έμφαση στα βασικά κινήματα και έργα
- καταδείξει τον κεντρικό ρόλο που παίζουν νέες φιλοσοφικές και εννοιολογικές κατηγορίες, αλλά και ο ίδιος ο γραπτός, κριτικός και θεωρητικός λόγος ως προς τη διεκπεραίωση της ριζικής τομής που συντελείται αυτή την περίοδο στα δυτικά μέσα αναπαράστασης

Στόχοι

- να καταδειχθούν οι στενές σχέσεις της καλλιτεχνικής παραγωγής με την ιστορική πραγματικότητα στην ευρεία της έννοια: δηλ. οι στενές σχέσεις των μεγάλων καλλιτεχνικών ρήξεων της εποχής αυτής με την πολιτική, τον κοινωνικό ριζοσπαστισμό αλλά και τους πλατύτερους νεωτερικούς μετασχηματισμούς που επιβάλλονται αυτή την εποχή
- να φανερωθεί ο ιστορικός ρόλος του διαιρεμένου δημόσιου πεδίου και της κριτικής υποδοχής των έργων – δηλ. του τύπου αλλά και των άλλων δημόσιων συζητήσεων που διεξάγονται γύρω από την τέχνη – κατά τη νοσηματοδότηση των έργων τέχνης. Να καταδειχθεί δηλαδή η σημασία που έχει η δημόσια συζήτηση και η κοινωνική πρόσληψη των έργων τέχνης κατά τη διαμόρφωση και εκλέπτυνση των νοημάτων, των ρόλων, των προσδοκιών και των στοχευσεών που τους επιφυλάσσονται, κατά την κυκλοφορία τους στον κοινωνικό-ιστορικό χώρο
- Να αποκαλυφθεί η ποικιλία των νέων μέσων και των τεχνικών – φωτογραφία, κινηματογράφος, κολλάζ, αντικείμενα – αλλά και των νέων τρόπων και μορφών καθημερινής ζωής και εργασίας που σχετίζονται με την εκρηκτική αυτή καλλιτεχνική περίοδο
- Να καταδειχθεί ο κεντρικός ρόλος της τέχνης, από τη μία, ως ιστορικής πηγής για αυτήν την περίοδο, και, από την άλλη, ως διαμορφωτικού παράγοντα του παρόντος αλλά και του μέλλοντος

INT 834 Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΕΧΝΗ ΤΟΥ 20^{ου} ΑΙΩΝΑ

Δ. ΤΟΜΕΑΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2017-2018*

ΚΩΔ ΛΑΟ	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
496	Έθνη, εθνοτικές ομάδες και ταυτότητες. Η περίπτωση των Βαλκανίων.	Β. ΝΙΤΣΙΑΚΟΣ	Στ', Η' (Επ. Υπ.)
456	Η Ιστορική Διαδρομή της Ελληνικής Ενδυμασίας. Μορφολογία και Κοινωνική Λειτουργία.	Μ. ΒΡΕΛΛΗ-ΖΑΧΟΥ	Στ', Η' (Επ. Υπ.)
465	Η ιστορία των παραμυθιών	Μ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ	Στ', Η' (Επ. Υπ.)
103	Η μουσική στο θέατρο και τον κινηματογράφο	Ρ. ΔΑΛΙΑΝΟΥΔΗ	Στ', Η' (Επ. Υπ.)

*Οι διδάσκοντες του Τομέα Λαογραφίας, οι οποίοι προσφέρουν ένα μάθημα ανά εξάμηνο, διδάσκουν και στα σεμινάρια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Νεώτερη και σύγχρονη ελληνική κοινωνία: Ιστορία – Λαϊκός Πολιτισμός».

Αρχικά γίνεται μια εννοιολογική προσέγγιση στους βασικούς όρους του τίτλου και του περιεχομένου του μαθήματος. Εξετάζονται οι όροι *έθνος*, *εθνοτική ομάδα*, *«φυλή»*, *έθνος-κράτος*, *εθνική και εθνοτική ταυτότητα*, *εθνικισμός*, *εθνοτισμός*, *εθνισμός*, *εθνογένεση* με βάση την τρέχουσα και την επιστημονική τους χρήση και με επισκόπηση της σχετικής βιβλιογραφίας.

Σε μια δεύτερη ενότητα παρουσιάζονται οι θεωρίες για το έθνος αναλυτικά και με βάση την ανθρωπολογική και γενικότερη βιβλιογραφία. Με αφετηρία τις δύο γνωστές και αντίθετες μεταξύ τους πολιτικές θεωρίες, την *ουσιοκρατική* και τη *βουλησιαρχική*, εξηγούνται οι πολιτικές διαστάσεις του ζητήματος με συγκεκριμένες αναφορές σε παραδείγματα από τη σύγχρονη πολιτική ζωή και στη συνέχεια εξετάζονται με κριτικό τρόπο οι βασικές επιστημονικές θεωρίες στο χώρο των κοινωνικών επιστημών γύρω από το έθνος και τα συναφή με αυτό ζητήματα. Πιο συγκεκριμένα, εκτός από την *ουσιοκρατική* και την *βουλησιαρχική*, παρουσιάζονται, με παραδείγματα και παραπομπές στη σχετική βιβλιογραφία, η *οικονομιστική*, η *πολιτισμική*, η *εκλεκτικιστική* και η *ολιστική* θεωρία.

Στη συνέχεια γίνεται αναφορά στα Βαλκάνια με σκοπό μια γενικότερη εισαγωγή στην ιστορία και την εθνογραφία αυτού του χώρου. Μέσα από μια ανθρωπογεωγραφική προσέγγιση εξετάζεται το ζήτημα της οριοθέτησης και της ενότητας του χώρου, η έννοια της *βαλκανικότητας* σε σχέση με τη γενικότερη συζήτηση περί κατασκευής της εικόνας των Βαλκανίων εκ μέρους της Δύσης και τα σχετικά ζητήματα εθνο-πολιτισμικής ταυτότητας των λαών που ανήκουν σ' αυτό το χώρο. Έτσι παρουσιάζονται ο τόπος και άνθρωποι του με ανθρωπογεωγραφικούς και ανθρωπολογικούς όρους και μέσα από μια ιστορική βεβαίως οπτική.

Σε ξεχωριστή ενότητα εξετάζεται η περίοδος της οθωμανικής κυριαρχίας στα Βαλκάνια, με έμφαση στο σύστημα των *μιλλέτ*, προκειμένου να κατανοήσουν οι φοιτητές τις δυσκολίες μετάβασης από αυτό το σύστημα στα νεωτερικά έθνη-κράτη. Με βάση ιστορικές μελέτες αλλά και κείμενα περιηγητών παρουσιάζεται η κατάσταση πριν από το έθνος με αναφορές στα εθνογραφικά δεδομένα της εποχής.

Η διαδικασία μετάβασης από την οθωμανική κυριαρχία στα έθνη-κράτη αποτελεί αντικείμενο μιας επόμενης ενότητας, στην οποία ως βασικός στόχος ορίζεται η κατανόηση εκ μέρους των φοιτητών των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτικών διαστάσεων αυτού του φαινομένου με άξονα την έννοια της νεωτερικότητας και της συναφούς με αυτή εθνικής ιδεολογίας και γενικότερα του εθνικού φαινομένου. Εδώ καταβάλλεται προσπάθεια να συνδεθούν οι θεωρίες για το έθνος και τον εθνικισμό με την ανάλυση και ερμηνεία των συγκεκριμένων διαδικασιών στο χώρο των Βαλκανίων. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη σχέση εθνοτικών και εθνικών ταυτοτήτων στο πλαίσιο συγκρότησης των εθνών κρατών και της χάραξης των συνόρων. Σε αυτό το πεδίο η συζήτηση άπτεται του θεωρητικού ζητήματος των *ορίων* ανάμεσα στις εθνοτικές ομάδες και τις ταυτότητες, σε σχέση με το ζητούμενο της εδαφικής οριοθέτησης των εθνών.

Στα επόμενα μαθήματα το ενδιαφέρον μας επικεντρώνεται σε ζητήματα συνόρων και ταυτοτήτων με βάση την περίπτωση της Ελλάδας και της σχέσης της με τα κράτη που συνορεύει. Έτσι, γίνονται αναφορές στη Θράκη και στα ζητήματα που αφορούν τις ελληνο-τουρκικές και ελληνο-βουλγαρικές σχέσεις, με έμφαση πάντοτε στα ζητήματα των εθνοτικών/εθνικών ταυτοτήτων, στη Μακεδονία και στα ανάλογα θέματα, και στην Ήπειρο, που τίθεται το ζήτημα των ελληνο-αλβανικών σχέσεων, με έμφαση στο «Βορειοηπειρωτικό» ζήτημα και το «ζήτημα των Τσάμηδων».

Στο πλαίσιο της παραπάνω ενότητας παρουσιάζονται και αναλύονται σχετικά κείμενα, τα οποία φωτίζουν όλα αυτά τα ζητήματα με έναν διαφορετικό τρόπο, καθώς γίνεται προσπάθεια τα κείμενα αυτά να προσέρχονται από διάφορες πλευρές, έτσι ώστε οι φοιτητές να αντιληφθούν, με βάση τις συγκριτικές προσεγγίσεις, με ποιον τρόπο χρησιμοποιούνται οι «πηγές», τα αρχεία κ.λπ και πώς συγκροτούνται οι διάφορες εθνικές αφηγήσεις. Όλο αυτό το θέμα συνδέεται με το ολοένα και περισσότερο αναπτυσσόμενο πεδίο της *αρχαίας εθνογραφίας*, με την οποία έμπρακτα εξοικειώνονται οι φοιτητές. Στο βαθμό που ο χρόνος το επιτρέπει, γίνεται και

ανάλυση περιεχομένου διακηρύξεων ή άλλων προγραμματικών κειμένων επιμέρους εθνικών κινήματων στο χώρο της Βαλκανικής, στα οποία αποτυπώνονται τα τυπικά χαρακτηριστικά των εθνικών ιδεολογιών, όπως για παράδειγμα η συγκρότηση του γραμμικού εθνικού χρόνου με βάση την κοινή καταγωγή από έναν αρχαίο πρόγονο και η διεκδίκηση ενός ομοιογενούς εθνικού ζωτικού χώρου.

Στόχοι:

Να κατανοήσουν οι φοιτητές το εννοιολογικό περιεχόμενο και την αναλυτική χρησιμότητα των όρων *έθνος*, *εθνοτική* ομάδα και τα παράγωγά τους. Να προσεγγίσουν, με βάση τα παραπάνω εννοιολογικά και αναλυτικά εργαλεία και με όρους ιστορικότητας, το ζήτημα της *βαλκανικότητας*. Να αντιληφθούν τη διαδικασία μετάβασης από την πολυ-εθνοτική οθωμανική αυτοκρατορία στα έθνη-κράτη. Να γνωρίσουν τα εθνογραφικά «δεδομένα» του χώρου και τις χρήσεις στο πλαίσιο των εθνικών κινήματων. Να εξοικειωθούν με την ανθρωπολογική προσέγγιση και την εθνογραφική μέθοδο γενικά αλλά και ειδικότερα με την αρχαική εθνογραφία. Να γνωρίσουν τόσο την ανθρωπολογική όσο και την ιστορική βιβλιογραφία, αλλά και τα περιηγητικά κείμενα που μας βοηθούν να κατανοήσουμε την κατάσταση στα Βαλκάνια κατά την περίοδο της μετάβασης από την αυτοκρατορία στο έθνος-κράτος.

Οι φοιτητές μπορούν να εκπονήσουν προαιρετικές εργασίες και να τις παρουσιάσουν στο μάθημα. Αυτές λαμβάνονται σοβαρά υπόψη για την τελική αξιολόγησή τους. Η εξέταση είναι προφορική. Οι φοιτητές έχουν επίσης τη δυνατότητα να συμμετέχουν σε αποστολή για άσκηση στην επιτόπια έρευνα.

ΛΑΟ 456 Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΝΔΥΜΑΣΙΑΣ.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

(Μ. ΒΡΕΛΛΗ-ΖΑΧΟΥ)

Περίληψη: Παρουσιάζεται η πορεία της ελληνικής ενδυμασίας από την αρχαιότητα ως τον εικοστό αιώνα, σε συσχετισμό με τα ιστορικά, οικονομικά-κοινωνικά και πολιτισμικά δεδομένα κάθε εποχής. Οι ενότητες: 1. Προϊστορικό Αιγαίο, Μινωική Κρήτη, Θήρα και Μυκηναϊκή Ελλάδα: οι πρώτες ενδυματολογικές αντιλήψεις, τα πρώτα σύνθετα, κομμένα και ραμμένα ενδύματα, οι πρώτες παρεμβάσεις στη φυσική σωματική συμμετρία. 2. Η ενδυμασία στα Ομηρικά Έπη: ο *μαλακός χιτών*, η *ανεμοσκεπής χλαίνα* και το *μέγα φάρος* των *καρηχομοώντων* Αχαιών, ο *περικαλλής πέπλος* και το *αργύρεον φάρος* των *καλλιπλοκάμων* γυναικών τους. 3. Αρχαία Ελλάδα (Ιστορικοί χρόνοι): με διάρκεια και διαχρονικότητα, πτωχτά, ριχτά, άρραφτα ενδύματα, ευπροσάρμοστοι *χιτώνες* και *μάτια*, δωρικοί και ιωνικοί τρόποι. 4. Ρωμαϊκά και πρωτοχριστιανικά χρόνια: νέες υφαντικές τεχνικές, ποικιλία χιτώνων, ακμή και παρακμή της *τηβέννου*, ελληνιστικές συνήθειες και τρόποι της Ανατολής. 5. Βυζάντιο: σημειολογική φόρτιση, στολές, διάκριση των φύλων, ηθικές υποχρεώσεις, κοινωνική ιεραρχία, αυλή, λαός και περιθωριακές ομάδες, κοσμικά κοστούμια και ιερατικά άμφια. 6. Από την Άλωση ως την Απελευθέρωση: οι βυζαντινές ρίζες, η τουρκοκρατία, η λατινοκρατία, η υποταγμένη ενδυματολογική συμπεριφορά. Προνόμια και απαγορεύσεις. 7. 19ος αιώνας: τα “*παραδομένα*” και τα “*φράγκικα*”. Οικοτεχνία και εργαστηριακή παραγωγή. 8. Κεντήματα και κοσμήματα. 9. 20ός αιώνας: η οριστική μεταβολή -και των ενδυματολογικών- αντιλήψεων ως εικαστικών τρόπων έκφρασης των επιδιώξεων και των προσδοκιών της νέας ελληνικής κοινωνίας.

Μαθησιακοί στόχοι: Η ανάλυση των ενδυματολογικών συστημάτων του ελληνικού παρελθόντος (προϊστορία, αρχαϊκοί, κλασικοί, ελληνιστικοί, ρωμαϊκοί χρόνοι, βυζαντινή εποχή) έχει ως σκοπό την κατανόηση της ανάπτυξης και της κοινωνικής λειτουργίας των ελληνικών τοπικών ενδυμασιών των νεώτερων χρόνων (οθωμανική κυριαρχία/λατινοκρατία, 19^{ος} αι. - Β' Παγκόσμιος πόλεμος), οι οποίες αναδείχτηκαν σε εκείνα τα μεταβλητά στοιχεία του πολιτισμού της ελληνικής κοινότητας, που, όπως και η αρχιτεκτονική, αποικρυσταλλώθηκαν, εν τέλει, σε εικαστικές διαλέκτους, σε «*κείμενα σελίδων*» της πολιτιστικής πορείας κάθε κοινότητας. Το μάθημα αποβλέπει στο να εφοδιάσει τους φοιτητές -μελλοντικούς εκπαιδευτικούς ή επιμελητές ενδυματολογικών συλλογών- με επαρκείς γνώσεις, όχι μόνο για το σχολιασμό των ελληνικών ενδυμασιών, όποτε απαιτηθεί κατά την εκπαιδευτική πράξη, αλλά και για τη διαχείρισή τους σε

ένα μουσειακό περιβάλλον, καθώς και για την «αναπαράστασή» τους (κάτι που αποτελεί και τη συνηθέστερη σήμερα σχέση μας ιδιαίτερα με τις τοπικές ενδυμασίες, στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων πολιτιστικών, χορευτικών και άλλων συλλόγων).

Τρόπος εξέτασης: (α) Γραπτές εξετάσεις. (β) Προαιρετικές γραπτές εργασίες (που παρουσιάζονται και προφορικά υποχρεωτικά). (γ) Προαιρετική ή συμμετοχή στις εκπαιδευτικές εκδρομές, επισκέψεις σε μουσεία κ.λπ.

Διάγραμμα παραδόσεων: Βλ. τις βασικές θεματικές ενότητες του μαθήματος όπως παρουσιάζονται στην περίληψη ανωτέρω. Επίσης, αναλυτικά το πρόγραμμα των μαθημάτων κατά διδακτική εβδομάδα, τους μαθησιακούς στόχους αναλυτικά, βιβλιογραφία καθώς και την εξεταστέα ύλη του μαθήματος βλ. στο: <http://users.uoi.gr/mvrelli>

ΛΑΟ 465 Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΠΑΡΑΜΥΘΙΩΝ (Μ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ)

Περίληψη

Το μάθημα διατρέχει την ιστορία των παραμυθιών και προσεγγίζει το παραμύθι ως αντικείμενο της προφορικής παράδοσης και του λαϊκού πολιτισμού αφενός, και αφετέρου ως αντικείμενο της εκδοτικής παραγωγής και της βιομηχανίας του θεάματος. Παρουσιάζονται οι κύριες θεωρίες που έχουν διατυπωθεί για την προσέγγιση και την ερμηνεία του παραμυθιού καθώς και η ευρύτερη σχέση του παραμυθιού με την (λαϊκή) μυθολογία, την τελετουργία, το συλλογικό φαντασιακό και τις σύγχρονες χρήσεις του. Μέσα από ειδικά παραδείγματα εξετάζονται ζητήματα, όπως το συμβολικό υπόστρωμα των παραμυθιών, οι κοινωνικές στρατηγικές, το κοινωνικό και επιτελεστικό πλαίσιο της αφήγησης, οι προσαρμογές του παραμυθιού ως μυθοπλαστικής πρακτικής στα σύγχρονα μέσα επικοινωνίας.

Στόχοι του μαθήματος:

- α) Εισαγωγή στη διεπιστημονική προσέγγιση ενός ειδικού γνωστικού αντικειμένου, όπως είναι το παραμύθι, και της διαχρονικής σπουδαιότητάς του ως φορέα πολιτισμικής ιστορίας. Ανάπτυξη θεωρητικών υποδομών και σύνδεσή τους με την ειδική ορολογία του αντικειμένου.
- β) Εισαγωγή στη χρήση ταξινομητικών συστημάτων αρχειοθέτησης και βιβλιογραφίας.
- γ) Σύνδεση του αντικειμένου, μέσα από τη μυθοπλασία, με τις σύγχρονες εκδοχές του στη βιομηχανία του θεάματος.

Τρόπος Εξέτασης

Γραπτές εξετάσεις στο τέλος του εξαμήνου βάσει της ύλης του μαθήματος.

ΛΑΟ 103 Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΚΑΙ ΤΟΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ

(Ρ. ΔΑΛΙΑΝΟΥΔΗ)

Περίληψη:

Το μάθημα είναι δισυπόστατο: η μια θεματική αφορά το θέατρο και η άλλη τον κινηματογράφο.

Στο πλαίσιο του μαθήματος γίνεται σαφές, σε ό,τι αφορά την πρώτη θεματική, ότι το θέατρο ως τέχνη, σύμφωνα με τις νόρμες που διέπουν τη δημιουργία, τη διαμόρφωση, την ανάπτυξη και την απήχυσή του, κατηγοριοποιείται σε δύο μεγάλες κατηγορίες: το **αστικό** και το **λαϊκό**. Αυτή η κατηγοριοποίηση δίνει και τους δύο βασικούς θεματικούς άξονες.

Το μάθημα εξετάζει και παρουσιάζει σχεδόν όλα τα είδη **αστικού θεάτρου** (με τις υποκατηγορίες του) και τον ρόλο της μουσικής στη δομή και το ύφος του κάθε είδους. Συγκεκριμένα εξετάζεται ο ρόλος της μουσικής στα:

- αρχαίο δράμα (τραγωδία, κωμωδία, σατυρικό δράμα)
- μουσικό θέατρο (κωμειδύλλιο, μιούζικαλ, επιθεώρηση)
- λυρικό θέατρο (όπερα, οπερέτα)
- σύγχρονο θέατρο (πρόζα)

Το μάθημα εξετάζει και παρουσιάζει, επίσης, τα είδη **λαϊκού θεάτρου** και τον ρόλο της μουσικής στη δομή και το ύφος του κάθε είδους. Συγκεκριμένα εξετάζεται ο ρόλος της μουσικής στα:

- Θέατρο Σκιών/ Καραγκιόζης

- κουκλοθέατρο
- μαριονέτες/ μάρω θεάτρο της Πράγας.

Σε ό,τι αφορά τη δεύτερη θεματική, το μάθημα αρχικά εξετάζει και παρουσιάζει τον ρόλο της μουσικής στον **βωβό κινηματογράφο**. Μετά εξετάζει και παρουσιάζει σχεδόν όλα τα **είδη φιλμογραφίας του ομιλούντος κινηματογράφου** και τον ρόλο της μουσικής μέσα σε αυτά. Συγκεκριμένα εξετάζεται ο ρόλος της μουσικής στα:

- musical
- opera
- κοινωνικό film
- ντοκιμαντέρ
- thriller/ film noir

Στο πλαίσιο του μαθήματος εξετάζεται και η σχέση της μουσικής με άλλες τέχνες: υποκριτική, σκηνοθεσία, χορός, σκηνογραφία, φωτισμός, ηχητική κάλυψη.

Μαθησιακοί στόχοι:

- να κατανοήσουν οι φοιτητές τις νόρμες που οδηγούν στη βασική κατηγοριοποίηση του θεάτρου σε λαϊκό και αστικό
- να γνωρίσουν οι φοιτητές τη δομή και τις ιδιαιτερότητες κάθε θεατρικού & κινηματογραφικού είδους
- να γνωρίσουν την ιστορία του κινηματογράφου: από τον βωβό στον ομιλούντα και να κατανοήσουν τις διαφορές του ρόλου της μουσικής σε λειτουργικό, τεχνικό κι αισθητικό επίπεδο.
- να δουν τις διαφορές στη χρήση της μουσικής ανάμεσα σε σκηνικές παραστάσεις και κινηματογραφικά έργα.
- να κατανοήσουν την έννοια του soundtrack, του sound design και της μουσικής επένδυσης γενικότερα.

Συνοπτικό διάγραμμα παραδόσεων:

α) αρχές λειτουργίας μουσικής σε θεάματα β) σημασία του χωρο-χρόνου γ) λαϊκό θέατρο: χαρακτηριστικά και νόρμες - είδη λαϊκού θεάτρου, δ) αστικό θέατρο: χαρακτηριστικά και νόρμες - είδη αστικού θεάτρου, ε) ο ρόλος της ορχήστρας στον βωβό κινηματογράφο, στ) η τεχνική του play-back και του συγχρονισμού, ζ) ομιλών κινηματογράφος: χαρακτηριστικά και είδη ταινιών, η) η σχέση εικόνας-μουσικής.

Τα μαθήματα συνοδεύονται από οπτικο-ακουστικό υλικό. (CDs, DVDs, PPT)

Τρόπος Εξέτασης: με γραπτές εξετάσεις στο τέλος του εξαμήνου.

Ειπαιδευτική δραστηριότητα: ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΗ: θεατρικές και κινηματογραφικές παραστάσεις σε Αθήνα και Γιάννενα.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το μάθημα στην ιστοσελίδα του Τμήματος:

http://users.uoi.gr/gramisar/prosopiko/dalianoudi/theatre_cinema.htm

ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ 2017-18 (Υπό ενημέρωση)
ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

A.A	Μαθήματα	Γνωστικό Αντικείμενο	Διδάσκων	Όριο φοιτητών
ΝΕΦ 100	Εισαγωγή στη Νέα Ελληνική Λογοτεχνία	Νέα Ελληνική Φιλολογία	Π. Υπότροφος	Β' (Υ) Άνευ ορίου
ΛΑΤ 100	Ρωμαϊκή Βιογραφία (Λατινικά)	Λατινική Φιλολογία	Π. Υπότροφος	Β' (Υ) Παλαιότερα εξάμηνα Άνευ ορίου
ΑΡΧ 103	Ομήρου Ιλιάδα	Κλασική Φιλολογία	Σ. Κωνσταντινίδη (2 τμήματα)	Δ' (Υ) Παλαιότερα εξάμηνα Άνευ ορίου
ΜΕΦ 113	Βυζαντινοί Ιστορικοί και Χρονογράφοι	Βυζαντινή Φιλολογία	Δ. Γεωργακόπουλος	Δ' (Υ) Άνευ ορίου

ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΤΜΗΜΑ Φ.Π.Ψ.

A.A	Μαθήματα	Γνωστικό Αντικείμενο	Διδάσκων	Όριο φοιτητών
ΦΠΠ 172	Διδακτική της Ιστορίας	Διδακτική	Παπακωνσταντίνου	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)
ΦΠΠ 174	Θεωρίες της διδασκαλίας: Γνώση, σχολείο και ιστορία. Παλιές και νέες προσεγγίσεις στη διδακτική του μαθήματος της ιστορίας	Διδακτική	Γκότοβος	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)
ΦΠΠ 175	Διδακτική της Γλώσσας: Το γλωσσικό μάθημα στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση: Θεωρία και πράξη της διδασκαλίας	Διδακτική	Γκότοβος	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)
ΦΠΠ 166	Εκπαιδευτική πολιτική II: Κοινωνικός αποκλεισμός, εκπαίδευση και πολιτική	Παιδαγωγικά	Σιάνου - Κύργιου	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)
ΦΠΠ 169	Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης II: Ανώτατη εκπαίδευση, κοινωνία και πολιτική	Παιδαγωγικά	Σιάνου Κύργιου	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)
ΦΠΠ 170	Ιστορία της Εκπαίδευσης I: Η εκπαίδευση στον μακρύ 19ο αιώνα 1774-1888	Παιδαγωγικά	Αθανασιάδης	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)
ΦΠΠ 176	Ιστορία της Εκπαίδευσης II: Ο Εκπαιδευτικός Δημοτικισμός 1888-1976	Παιδαγωγικά	Αθανασιάδης	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)

ΦΠΠ 100	Οργάνωση και διοίκηση του εκπαιδευτικού συστήματος (ΦΠΠ 100)	Παιδαγωγικά	Σιάκαρης	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)
ΦΠΠ 138	Εκπαίδευση και αγορά εργασίας	Παιδαγωγικά	Σιάκαρης	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)
ΦΠΠ 173	Παιδαγωγική Ανθρωπολογία: Η σκοπιά της κοινωνικής κατασκευής	Παιδαγωγικά	Μπενινιάζα	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)
ΦΠΠ 177	Συμβολικές διαστάσεις της εκπαίδευσης	Παιδαγωγικά	Μπενινιάζα	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)
ΦΠΠ 171	Παιδαγωγική Ψυχολογία Ι: Θεωρίες Μάθησης	Παιδαγωγικά	Αποστόλου	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)
ΦΠΠ 162	Παιδαγωγική Ψυχολογία ΙΙ: Θεωρίες κινήτρων	Παιδαγωγικά	Αποστόλου	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)
ΦΠΠ 178	Εκπαίδευση και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών: Η "Διάπλαση" των εκπαιδευτικών	Παιδαγωγικά	Παπακωνσταντίνου	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΙΔΙΟΤΗΤΑ	ΤΟΜΕΑΣ/ ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ	ΤΗΛ.	FAX	E-MAIL
Αναστασόπουλος Νικόλαος	Επ. Καθηγητής	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων/ Νεότερη Ελληνική Ιστορία	5186	05273	nanastas@cc.uoi.gr
Αντωνόπουλος Παναγιώτης	Καθηγητής	Αρχαίας & Μεσαιωνικής Ιστορίας/ Μεσαιωνική Ευρωπαϊκή Ιστορία	05119	05256	pantonop@cc.uoi.gr
Βλαχόπουλος Ανδρέας	Αν. Καθηγητής	Αρχαιολογίας/ Προϊστορική Αρχαιολογία	05107	05257	agvlach@cc.uoi.gr
Βρέλλη-Ζάχου Μαρίνα	Καθηγήτρια	Λαογραφίας	05115	05253	mvrelli@cc.uoi.gr
Γεωργίου Γιάννης	Διοικητικός Υπάλληλος		07232	07035	ygeorg@cc.uoi.gr
Γιαννάκης Ηλίας	Επ. Καθηγητής	Αρχαίας & Μεσαιωνικής Ιστορίας/ Ιστορία και πολιτισμός των Αράβων	05121	05256	eliagian@cc.uoi.gr
Δαλιανούδη Ρενάτα	Λέκτορας	Λαογραφίας/ Μουσική παράδοση	05152		rdalian@cc.uoi.gr
Δασούλας Θεοφάνης	ΕΕΔΙΠ				fdasoulas@cc.uoi.gr
Ζαρίδη-Βασιλείου Αικατερίνη	Επ. Καθηγήτρια	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων/ Νεότερη Ευρωπαϊκή & Παγκόσμια Ιστορία	05118	05273	kzaridi@cc.uoi.gr
Κολτσίδα Μαρία	Δ. Υπάλληλος		07441	07035	mkoltsida@cc.uoi.gr
Κόμης Κων/νος	Καθηγητής	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων/ Νεότερη Ελληνική Ιστορία	05225	05273	kkomis@cc.uoi.gr

Κουλακιώτης Ηλίας	Επ. Καθηγητής	Αρχαίας & Μεσαιωνικής Ιστορίας/ Ρωμαϊκή Ιστορία	05279		koulakio@cc.uoi.gr
Λιάμπη Κατερίνη	Καθηγήτρια	Αρχαίας & Μεσαιωνικής Ιστορίας/ Αρχαία Ελληνική Ιστορία	05219	05256	kaliampi@cc.uoi.gr
Λώλος Ιωάννης	Καθηγητής	Αρχαιολογίας/ Προϊστορική Αρχαιολογία	05230	05257	ilolos@cc.uoi.gr
Μανδουλαρά Άννα	Επ. Καθηγήτρια	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων/ Νεότερη Ελληνική Ιστορία	05242	05273	amandyl@cc.uoi.gr
Μαντάς Απόστολος	Επ. Καθηγητής	Αρχαιολογίας/ Βυζαντινή Αρχαιολογία	05129	05257	amantas@cc.uoi.gr
Μαχαιρά Άννα	Επ. Καθηγήτρια	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων/ Νεότερη Ευρωπαϊκή & Παγκόσμια Ιστορία	05223	05273	amahaira@cc.uoi.gr
Μπαμπούιν Αντρέα	Λέκτορας	Αρχαιολογίας/ Βυζαντινή Αρχαιολογία	05131	05257	ababuin@cc.uoi.gr
Μπέλλος Λάμπρος	ΕΤΕΠ		05124 07232		lmpellos@cc.uoi.gr
Νιτσιάκος Βασίλειος	Καθηγητής	Λαογραφίας	05153	05297	bnitsiak@cc.uoi.gr
Νικολάου Γεώργιος	Επ. Καθηγητής	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων/ Νεότερη Ελληνική Ιστορία	05145	05223	nikolaou@cc.uoi.gr
Παπαδήμα Αικατερίνη	Γραμματεία/ Προϊσταμένη		07231	07035	kpapadim@cc.uoi.gr
Παπαστεφανάνη Λήδα	Επ. Καθηγήτρια	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων/ Νεότερη Ελληνική Ιστορία	05137	05273	lpapast@cc.uoi.gr
Παππά Βασιλική	Επ. Καθηγήτρια	Αρχαιολογίας/ Κλασική Αρχαιολογία	05125	05257	vasopapa@cc.uoi

Παπαχριστοφόρου Μαριλένα	Αν. Καθηγήτρια	Λαογραφίας	05112	05253	mpapach@cc.uoi.gr
Σαραφιανός-Μπογιατζής Αριστείδης	Επ. Καθηγητής	Αρχαιολογίας/ Ιστορία της Τέχνης	05240	05257	asaraf@cc.uoi.gr
Σταυράκος Χρήστος	Καθηγητής	Αρχαίας & Μεσαιωνικής Ιστορίας/ Βυζαντινή Ιστορία	05148 07181	05256	chstavra@cc.uoi.gr
Συγκέλλου Ευστρατία	Επ. Καθηγήτρια	Αρχαίας & Μεσαιωνικής Ιστορίας/ Βυζαντινή Ιστορία	05102		esynekellou@cc.uoi.gr
Τζαμτζής Ιωάννης	Καθηγητής	Αρχαίας & Μεσαιωνικής Ιστορίας/ Ρωμαϊκή Ιστορία	05123	05256	itzamtzi@cc.uoi.gr
Τσιαντής Κώστας	Δ. Υπάλληλος		07232	07035	
Φατούρου Όλγα	Διοικητική Υπάλληλος	Λαογραφίας	05161	05253	ofaturu@cc.uoi.gr
Φλιτούρης Λάμπρος	Επ. Καθηγητής	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων/ Νεότερη Ευρωπαϊκή & Παγκόσμια Ιστορία	05104	05273	lflitour@cc.uoi.gr

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΟΔΗΓΟΥ ΣΠΟΥΔΩΝ

Χρήστος Σταυράκος (Τομέας Αρχαίας και Μεσαιωνικής Ιστορίας)

Βασιλική Παππά (Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης)

Μαριλένα Παπαχριστοφόρου (Τομέας Λαογραφίας)

Λάμπρος Φλιτούρης (Τομέας Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων)

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:

Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Φιλοσοφική Σχολή
Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας
451 10 Πανεπιστημιούπολη, Δουρούτη,
Ιωάννινα